PIV 1399

Biblioteca Bucureştilor

1
Ianuarie
2006

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • **BIBLIOTECA METROPOLITANĂ** • DIRECTOR FLORIN ROTARU

BUCUREŞTI
Inventar Nr. 29139

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

DOMINIC STANCA

1926 – 1976

80 de ani de la naştere

„… Bouruț, isprăvindu-şi merindea, îşi adună răsuflarea să cînte iarăşi din frunză; dar se opri, trăgînd cu urechea la un zvon de clopote îndepărtat. Părea că vine dinspre Baia Crişului… Apoi bătură clopotele din Căraciu şi din Mesteacăn, şi clopotul bisericii din Brad, şi cel din Ribița, şi cel din Țebea. Şi auzi dintr-o dată atîtea clopote, că nu mai răzbea să le numere şi nu mai ştia cîte sunt, ci toate se împreunau într-o slavă nemărginită, ca nişte aripi de păsări bătrîne fîlfiind peste Zărand, parcă nu de îngropăciune sunau, ci parcă de luptă. Bang-dang-balang!…“

Din volumul
Pentru-un hoț de împărat…

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

„Povestea unei coroane de oțel"
Alegerea (1866) 2

Bucureștii de altădată

Manole FILITTI – Calea Victoriei (I) 6
Georgeta FILITTI – Arhive bucureștene – Societatea agricolă a marilor proprietari.. 12
Ana Maria ORĂȘANU – Bucureștii lui Carol I – Argument 15
Victor SLĂVESCU – Rebeliunea legionară din ianuarie 1941 16

Patrimoniu 17

Istoria cărții

DIMITRIE CANTEMIR – *Istoria ieroglifică* 18

Autografe contemporane

Dan BERINDEI – Generația pașoptistă 20

Meridian biblioteconomic

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București
Radu VLĂDUȚ – Amintiri despre Nicolae Labiș 22
Secvențe 23
Gabriela TOMA – Biblioteca *ION CREANGĂ* – Calendar 2005 24

EBLIDA – Priorități în societatea informațională 26
Eric SUTTER – Sistemul european de certificare a profesioniștilor din domeniul informare – documentare 27
Certificarea competențelor în domeniul informare – documentare 29
Liviu BUTUC – Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România (V) Cinematograful (I) 30

Agenda culturală

Nina VASILE – „Cultura" 35

Catalog 36

Repere
Centenar – Legea brevetelor de invenție 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Povestea unei coroane de oțel"

Alegerea
(1866)

Locotenența domnească propune alegerea prințului Carol de Hohenzollern ca domn al României. Demersul lui Ion Brătianu. Sfaturile lui Bismarck și ale regelui Prusiei. Conferința de la Paris. „Planuri îndepărtate". Manifestări de bucurie pentru alegerea principelui Carol

Camerele procedară îndată la alegerea prințului. Alegerea căzu asupra contelui de Flandra, fratele mai mic al regelui Belgiei. Împăratul Napoleon, însă, care, pe vremea aceea, mai putea să joace rolul de arbitru în treburile europene, dădu a înțelege alesului că ar face mai bine să refuze coroana ce i se oferea. Așa se și întâmplă, și, deși guvernul provizoriu arătă câtva timp hotărârea de a stărui în alegerea contelui, România trebuia să se gândească acum să găsească un candidat împotriva căruia, de se putea, nici o putere să nu fi avut de făcut obiecțiuni.

Acest lucru era greu, dacă nu cu neputință, căci, în conferința care se ținuse la Paris, puterile respinseră *în chip oficial* până și unirea reală a principatelor – și în cazul când nici *în chip oficios* nu s-ar fi putut ajunge la nimic pe lângă dânsele, România, ca stat unitar, ar fi fost pur și simplu pierdută.

Întreaga situație a vremii era peste măsură de serioasă și amenințătoare: războiul dintre cele două mari puteri europene plutea în aer. Dacă se amâna alegerea principelui până la izbucnirea războiului, alesul putea să fie sigur că una din părțile beligerante n-avea să-l recunoască. Rusia, însă, care avea tot interesul ca să agite în toată România și, în special, în Moldova împotriva unirii, era cu mult înainte împotriva oricărei măsuri care i-ar fi îngreunat odată drumul spre Constantinopol. *Franța era, așadar, limba cumpenei, fără Napoleon nu era nimic cu putință; cu Napoleon, totul.*

Bărbații conducători din România își dădură seama de această situație; ei sondară terenul în toată graba și, pe cât era cu putință, și puseră apoi *candidatura prințului Carol de Hohenzollern, căruia înrudirea sa cu suveranii Franței și Prusiei îi asigura bunăvoința și voturile a două mari puteri.* Era vorba să fie repede înduplecat să primească alegerea și să lase ca un vot popular s-o sancționeze.

Prințul Carol se afla atunci în Berlin, unde se adunaseră și în 1866 rudele familiei regale ca să serbeze, ca de obicei, ziua nașterii regelui Wilhelm. Printre oaspeți se aflau și prințul Carol Anton de Hohenzollern, guvernatorul militar al provinciei Rinului și Westfaliei, precum și fiul său cel mai mare, prințul moștenitor Leopold. În dimineața zilei de 22 martie, se adună întreaga augustă familie la palat și prezentă felicitările; prânzul familial se luă la prințul de coroană, iar seara se dădu o reprezentație teatrală la palatul regal.

Prințul Carol de Hohenzollern, care era locotenent în regimentul 2 prusian al dragonilor de gardă, plecă la 25 martie cu tatăl și cu fratele său prin Dessau – unde făcură o vizită rudelor lor – la Düsseldorf, unde petrecu împreună cu ai săi sărbătorile Paștilor, în Jägerhof.

La 30 martie – era Vinerea patimilor – trimisul român Ion Brătianu veni la Düsseldorf și ceru o audiență prințului Carol Anton. Audiența i se acordă pentru dimineața zilei de 31 martie și ținu 3 ore. *El comunică prințului că, urmând un aviz al împăratului Napoleon, Locotenența domnească a României are de gând să propună poporului să-și aleagă ca domn pe al doilea fiu al lui, pe prințul Carol.*

Brătianu fu invitat la masă. A luat parte și colonelul von Rauch, comandantul regimentului 11 de husari. Convorbirea a fost foarte vie; s-a vorbit despre București și despre raporturile economice ale principatelor dunărene. După masă, Brătianu se apropie de principe și-i zise: „*On m'a beaucoup parlé de Votre Altesse à Paris, où on m'avait dit qu'Elle était à Berlin. Je suis heureux d'avoir eu la bonne fortune de trouver V.A. ici*".

Principele răspunse că se găsea numai din întâmplare în concediu la Düsseldorf și că peste două zile avea să se întoarcă la Berlin, la regimentul său; adăugă: „*d'autant plus que nous aurons la guerre*".

Prin aceasta voia să dea a se înțelege cât de mult ar fi fost în contrazicere cu sentimentele sale patriotice să-și părăsească patria într-o astfel de clipă.

Colonelul von Rauch, care însoți pe Brătianu până la hotel, se întoarse să solicite în numele lui o convorbire particulară cu prințul. I se acordă. Seara, la 6 și jumătate, trimisul român se prezentă, oferi prințului coroana și, într-o convorbire de două ceasuri, îl orientă asupra situației din țara lui. Vorbi despre primejdiile la care ar fi expusă România dacă starea provizorie s-ar mai prelungi și solicită o hotărâre favorabilă.

Prințul răspunse că nu se simțea destoinic pentru o astfel de misiune, deși curajul nu i-ar fi lipsit, de aceea nu putea să dea *acum* un răspuns hotărât; afară de aceasta, nu cunoștea încă deloc intențiile regelui Prusiei, șeful familiei, și fără învoirea lui nu putea să facă un pas atât de important.

Dl. Brătianu atinse apoi raporturile de drept dintre principatele dunărene și Turcia. Prințul declară că aceasta nu era pentru dânsul o piedică și că nici n-ar fi fost greu a se rupe această legătură. Deocamdată, ea era în realitate mai mult o chezășie decât un lanț, deoarece România nu era încă destul de tare ca să poată umbla pe picioarele-i proprii.

Astfel se despărțiră, fără ca prințul să fi făcut vreo declarație care să-l lege. Dl. Brătianu făgădui să nu mai facă deocamdată alți pași în afacerea aceasta și plecă a doua zi la Paris. El personal făcuse cea mai bună impresie asupra prințului și a familiei princiare, atât din cauza exteriorului său simpatic, cât și a însușirilor de om de stat de care dăduse dovezi în aceste conferințe.

4 aprilie – Prințul Carol primește din partea prințului de coroană o telegramă că a fost înaintat căpitan *à la suite* în regimentul 2 al dragonilor de gardă.

Aceasta-i pricinui oarecare satisfacție, deoarece se afirmase că înaintarea sa, care mersese mai încet decât se

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

obișnuiește la prinți, întârziase din pricina ideilor sale liberale și a contactului ce-l avea cu cercurile liberale ale înaltei burghezii.

5 aprilie – Prințul și tatăl său fac o excursie la Ramersdorf, lângă Bonn, unde vizitează pe baroneasa von Franque, o nepoată a prințului Salm-Dyck. Baroneasa are legături cu Parisul și principii o roagă să se informeze ce atitudine oficială ar lua Franța față de o chemare a prințului Carol la tronul României.

8 aprilie – Prințul Carol pleacă seara la Berlin. Îndată după sosirea sa, se prezintă a doua zi la rege, apoi la prințul de coroană și apoi la prințul Frederic Carol. Chestiunea română a fost atinsă în treacăt; numai cu prințul de coroană a avut azi o convorbire mai lungă asupra ei. În Berlin e o pornire obștească foarte războinică.

14 aprilie – Prințul era la club, la masă cu camarazii săi de regiment, când se aduseră gazetele și citiră în ele depeșa următoare:

București, 1 (13) aprilie

Astăzi, Locotenența și ministerul au propus, prin afișe lipite pe străzi, candidatura la tronul României a prințului Carol de Hohenzollern sub numele de Carol I. Se zvonește că prințul va sosi aici zilele acestea. Evenimentul pare a umple de bucurie întreg poporul.

Această știre fu tot atât de surprinzătoare pentru prinț, ca și pentru ceilalți. Ea venea, firește, din partea lui Brătianu, care alergase mai întâi la Paris, apoi la București ca să pună la cale alegerea. Prințul se duse îndată la colonelul von Rauch, care fusese trimis de prințul Carol Anton la rege cu un memoriu asupra acestei afaceri. De la dânsul află că regele îi poruncise să se întoarcă luni, 16 aprilie, la Düsseldorf.

Seara, la Operă, unde era reprezentația de adio a Mariei Taglioni, prințul Carol de Prusia, salutând pe tânărul candidat la tron, îi zise în glumă: „*Turcule!*"

Duminică, 15 aprilie – Gazetele aduc următoarea telegramă din București:

Plebiscitul pentru alegerea prințului Carol de Hohenzollern a început azi în Capitală. Se crede că peste 6 zile se va sfârși votarea în toată țara.

16 aprilie – Dimineața, la ora 8, prințul a primit o scrisoare autografă a regelui, însoțită de următoarea depeșă:

Cinq millions de Roumains acclament leur Souverain, le Prince Charles, fils de Votre Altesse Royale. Tous les temples sont ouverts et la voix du clergé s'élève avec celle du peuple tout entier vers l'Eternel, pour le prier de bien bénir leur Elu et le rendre digne de ses ancêtres et de la confiance que la nation entière a mise en lui.

I. C. Bratiano

Această depeșă se expediase din București la ora 11 dimineața, sosise la 12 și 40 min. la Düsseldorf și fusese comunicată prin telegraf regelui de către prințul Carol Anton. Drept răspuns, prințul adresează îndată următoarea telegramă lui Brătianu:

Reçu avec vive émotion la nouvelle que vous m'annoncez avec tant d'effusion de cœur. Le jugement sur l'opportunité et la décision de la question reposent maintenant dans les mains du Roi auquel j'ai soumis de suite Votre communication.

Prince de Hohenzollern

Scrisoarea regelui Wilhelm către principele Carol spunea:

Tatăl tău îți va fi comunicat, desigur, propunerea. Tu ai să observi o atitudine cu totul pasivă, deoarece sunt mari șovăieli, fiindcă Rusia și Poarta sunt până acum contra unui prince étranger.

Wilhelm

Prințul Carol răspunse îndată regelui:

Îmi permit, cu tot respectul, a retrimite Majestății Voastre cu prea plecată mulțumire alăturata depeșă pe care Majestatea Voastră mi-a trimis-o. Cuprinsul ei m-a mișcat adânc și recunosc marile probleme politice care se ivesc. Mă voi conforma totdeauna dispozițiunilor Majestății Voastre.

Carol, prinț de Hohenzollern

În aceeași zi, sosi o scrisoare de la prințul Carol Anton, cu aceleași știri. *Prințul comunică îndată tatălui său, într-un răspuns, hotărârea-i nestrămutată de a primi coroana României și de a pleca, chiar în contra voinței Conferinței din Paris, direct la București.*

18 aprilie – Dimineața sosi răspunsul prințului Carol Anton, la scrisoarea prințului de la 16, în care se spunea între altele:

Ideea ta purcede dintr-un sentiment just, dar e nerealizabilă chiar din considerații de disciplină familială. Eu stau în corespondență zilnică cu regele și cu miniștrii, dar mă conving de greutățile mari și reale ale situației...

Poimâine dimineață se va duce Rauch cu un memoriu din partea mea la rege, la Berlin, ca să dea și explicații verbale. E foarte binevoitor în afacerea asta și se devotează pentru dânsa cu trup și suflet.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

La sfârșit, prințul sfătuiește pe fiul său să ia un concediu pentru Düsseldorf.

Prințul Carol se duse la ministrul casei, von Schleinitz, unde întâlni pe contele Stillfried, care își exprimă speranța că un prinț catolic din Casa Hohenzollern nu va primi niciodată să se pună sub suzeranitate turcească; prințul răspunse că totul este numai cum știe cineva să se împace cu această suzeranitate. Apoi vorbi mai multă vreme cu dl. von Schleinitz, care vedea pretutindeni cele mai mari greutăți și credea că principatele dunărene tot aveau să fie silite să-și aleagă un prinț indigen. Prințul îi atrage atenția că niciodată nu s-ar ajunge la un rezultat dacă s-ar lăsa totul în grija Conferinței din Paris; numai o acțiune energică ar putea duce la izbândă.

În aceeași zi, prințul vorbi cu ministrul plenipotențiar al regelui, Nothomb, care comunicase odinioară regelui Leopold I al Belgiei actul alegerii. Ministrul sfătui pe prinț să fie prudent și-i spuse să se ferească de o acțiune pripită, deoarece trebuie să aștepte mai întâi hotărârea Conferinței din Paris. Prințul Carol însă stărui în părerea sa că numai printr-un *fait accompli* s-ar putea pune capăt afacerii; Conferința n-ar ajunge niciodată la o înțelegere.

Între timp, ambasadorul turc Aristachi-bey fusese la locuința prințului. Acesta din urmă considera ca o fericită întâmplare faptul că ambasadorul turc nu-l găsise acasă, căci ar fi ghicit prea ușor intențiile și le-ar fi raportat la Constantinopol, ceea ce ar fi dat naștere la noi greutăți.

19 aprilie – Dimineața, vine consilierul de legație von Keudell ca să roage pe prinț, din partea primului ministru Bismarck, să-i facă o vizită. Bismarck era silit să stea în casă, suferind de un picior; altfel ar fi făcut el vizită prințului. Prințul Carol își anunță vizita pentru ora 12 1/2 , și trecu mai întâi pe la prințul de coroană. Acesta, însă, era atât de ocupat, încât trebuiră să-și dea o întâlnire pe seară.

Sfaturile lui Bismarck

Contele Bismarck începu convorbirea, care ținu o oră și jumătate, cu observația că ar dori să vorbească nu ca om de stat, ci, dacă prințul îi dă voie, ca sfătuitor și prieten. Un popor îl alesese domn în unanimitate, *el îl sfătuia să ia hotărârea îndrăzneață de a pleca direct spre România*; iar când prințul vorbi de aprobarea regelui, șeful familiei sale și șeful său militar suprem, ministrul îi răspunse că în acest caz n-avea nevoie să ceară *direct* aprobarea regală, ci numai un concediu în străinătate. Majestatea Sa are destulă finețe ca să-l înțeleagă și să-i ghicească gândul. Din străinătate, prințul putea apoi să-și trimită demisia din armată *și să se ducă în cel mai strict incognito la Paris, la Napoleon*. Se pot găsi mijloace de a se vorbi cu el și în secret.

Numai prin Napoleon ar putea să-și realizeze intenția; Conferința din Paris însă ar tărăgăna afacerea o veșnicie, deoarece Rusia și Poarta combat cu energie alegerea unui prinț de Hohenzollern, și Prusia n-ar fi în stare s-o sprijine direct. Bismarck mai adăugă: *„Situația geografică a Prusiei și întreaga noastră politică ne-au ținut întotdeauna departe de chestia orientală; în diferite hotărâri n-am făcut decât să uzeze de votul nostru de mare putere. De aceea eu, ca prim-ministru, aș fi silit să votez în contra alegerii d-tale, oricât de greu mi-ar fi, căci n-aș putea să provoc acum o ruptură cu Rusia și să angajez interesele noastre de stat pentru un interes de familie.* O acțiune independentă a Voastră, însă, ar scăpa pe rege dintr-o situație penibilă și sunt încredințat că n-ar fi în contra acestei idei pe care aș dori să i-o comunic verbal, dacă ar voi să-mi facă onoarea unei vizite.

Odată Alteța Voastră în România, chestiunea e cu mult mai ușor de dezlegat. Conferința se va afla atunci în fața unui *fait accompli*, și puterile mai de aproape interesate vor protesta desigur la început, dar, în cele din urmă, vor trebui să recunoască un fapt care nu se va mai putea schimba".

Apoi, prințul de Bismarck vorbi despre o eventuală alianță cu o prințesă înrudită cu familia țarului și *sfătui pe principe să declare printr-o scrisoare țarului Alexandru că el consideră Rusia ca pe cel mai puternic sprijin al României.*

Din partea Austriei n-ar fi nimic de temut, deoarece are de gând să se ocupe el pentru câtva timp de ea. Prusia, dacă se va vedea în fața unui *fait accompli*, îl va recunoaște. Despre dispoziția ce domnește în România, se vor putea căpăta amănunte sigure din partea deputațiunii care e pe drum, venind la prinț.

Dl. von Bismarck mai observă la sfârșit că, în cazul neizbutirii întregii afaceri, *prințul își va aduce totdeauna aminte de această* lovitură *ca de o aventură picantă, deoarece el însuși nu pune în joc nimic serios*. Firește, prințul putea să nu judece lucrurile tocmai în același chip.

Sfaturile regelui Prusiei

La ora 4 prințul se duse la rege, care îl primi în chipul cel mai cordial, dar nu aprobă părerea lui Bismarck pe care prințul i-o comunică. Dimpotrivă, stărui asupra greutăților care se împotriveau întreprinderii și socoti că ar fi mai cuminte să aștepte hotărârea Conferinței din Paris. *N-ar fi nici demn pentru un prinț din Casa Hohenzollern să se pună sub suzeranitatea unui sultan.* Prințul răspunse că, deocamdată, era gata să recunoască suzeranitatea Turciei, *dar cu rezerva tacită de a se libera de sub ea cu puterea armelor și a cuceri neatârnarea deplină a țării care îl alesese azi, pe câmpul de luptă.* Ar ruga pe rege să fie încredințat că, în orice situație s-ar afla, ar face totdeauna onoare numelui său.

Regele îi dădu concediu la Düsseldorf. La despărțire, îl îmbrățișă și ultimele-i vorbe fură: *„Dumnezeu să te aibă în paza sa"*.

După-amiază, la ora 5, prințul se duse la prințul de coroană, la Potsdam. Acesta îi spuse că în definitiv nu-i în contra întreprinderii și că e convins că prințul ar fi destoinic pentru o astfel de misiune.

După o despărțire cordială de dânsul și de principesa de coroană, prințul Carol plecă seara cu trenul accelerat la Düsseldorf.

Conferința de la Paris

20 aprilie – Ziua nașterii prințului. Dimineața sosise la Düsseldorf. Din România vin adrese de felicitare; se speră acolo într-o apropiată sosire a prințului.

21 aprilie – Vizită la baroneasa Franque care e prietena ministrului francez Drouin de l'Huys; ea va avea să sondeze la Paris cum ar primi guvernul francez un *fait accompli*.

26 aprilie – După depeșele din Paris, *Conferința s-a pronunțat împotriva alegerii prințului cu trei voturi pentru și patru voturi contra; Franța, Italia și Prusia pentru. Baroneasa Franque scrie că împăratul Napoleon n-ar recunoaște niciodată un „fait accompli"*.

– Locotenentul Lenș, din statul-major al armatei române, sosește cu o scrisoare a lui Bălăceanu, agentul diplomatic al principatelor dunărene la Paris; acesta cere o audiență la prinț. În loc de audiență, care nu i se poate acorda în chip oficial, i se dă o întâlnire.

27 aprilie – La ora 3, întâlnirea cu I. Bălăceanu la baroneasa Franque, în Ramersdorf, lângă Bonn. Diplomatul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

român, o figură plăcută, simpatică, declară prinţului că tocmai fusese primit la Berlin de primul-ministru Bismarck. Are să anunţe prinţului sosirea unei deputaţiuni, care va aduce rezultatul plebiscitului. Prinţul Carol şi tatăl său rămân cu desăvârşire rezervaţi. Seara, îndărăt la Düsseldorf.

28 aprilie – Prinţul roagă în scris pe colonelul von Redern, comandant al regimentului 2 de dragoni de gardă, să-i acorde prelungirea concediului şi întrebă la Paris, prin doamna Cornu, ce atitudine trebuie să aibă faţă de deputăţia anunţată.

Mama şi sora prinţului, care au fost la Ouchy, lângă lacul Genevei, şi s-au întors azi, *se rostesc amândouă cu hotărâre în contra primirii alegerii şi, oricât de mult încearcă prinţul să convingă pe mama sa despre măreţia misiunii, îngrijorarea-i de mamă e mai puternică.*

29 aprilie – Colonelul von Rauch se întoarce din Berlin cu o scrisoare a regelui către prinţul Carol Anton – care cuprinde un *refuz indirect*, deoarece afirmă că marile puteri şi Poarta nu vor suferi niciodată un *prince étranger*.

30 aprilie – Scrisoarea de la d-na Hortense Cornu, care îndeamnă la un *fait accompli*.

„Planuri îndepărtate"

1 mai – Brătianu soseşte la Düsseldorf şi cere o audienţă. Publicistul francez Ubicini, care a scris mult despre principatele dunărene şi despre Serbia, îi aduce o scrisoare de la doamna Cornu şi are o convorbire de două ore cu prinţul. Şi el recomandă cu toată hotărârea *faptul împlinit*. După-amiază, la ora 6, prinţul Carol Anton primeşte pe dl Brătianu, care e însoţit de dl Davila, inspector general al serviciului sanitar român şi fost aghiotant al prinţului Cuza.

După ce cei doi domni nu pot ajunge la nimic definitiv în urma unei convorbiri de două ore jum. cu prinţul Carol, îşi dau silinţa în toate chipurile să-l înduplece la o acţiune neîntârziată. Astfel, dl. Davila, un francez extrem de vioi, *arată prinţului o hartă care reprezintă România cu ţările vecine: Transilvania, Banatul, Bucovina şi Basarabia. El aminteşte că toate aceste ţări sunt locuite în majoritate de români şi de aceea vor trebui să se încorporeze odată la principatul României. Prinţul Carol nu vrea însă să ştie nimic despre nişte planuri atât de depărtate.* Cei doi domni lasă prinţului un număr mai mare de cărţi şi fotografii, din care să facă mai de aproape cunoştinţă cu principatu-i viitor.

2 mai – Prinţul prezintă pe d-nii Brătianu şi Davila mamei sale. După ce ei stăruie din nou pentru o plecare fără întârziere, *prinţul îi încredinţează că şi dânsul e hotărât acum să plece*. Prinţul Carol Anton trimite pe colonelul von Rauch încă o dată la Berlin, pe când Davila se întoarce la Bucureşti.

3 mai – Brătianu aduce depeşe sosite noaptea din Bucureşti; acolo situaţia e serioasă şi grijile sporesc.

4 mai – Prinţul Carol Anton pleacă la Berlin; Brătianu se întoarce la Paris.

5 mai – Consilierul de cabinet von Werner primeşte pe prinţul George Ştirbei, fiul unui fost hospodar al Valahiei, care vine din Paris ca să se prezinte viitorului său principe. Acesta din urmă, însă, nu poate să-l primească, deoarece e un membru al deputaţiunii care trebuie să aducă rezultatul alegerii.

Duminică, 6 mai – Dimineaţa, o scrisoare de la prinţul Carol Anton: „S-a vorbit şi s-a aranjat totul cu regele; secretul însă trebuie păzit cu asprime". Prinţul ar voi să cheme prin depeşă pe d-nii Brătianu şi Bălăceanu de la Paris la Düsseldorf.

Prinţul Carol se duce la biserică cu mama sa, care era foarte emoţionată de hotărârea apropiată.

7 mai – Prinţul Carol Anton se întoarce dimineaţa de la Berlin şi aduce ştirea că regele aprobă, deşi cu mare şovăire, planurile prinţului Carol, fără a-şi da însă în chip direct învoirea. Îi dă concediu, cu condiţia ca îndată ce va trece graniţa prusiană să-şi trimită demisia, deoarece, în timp ce armata prusiană se mobilizează, el, ca ofiţer prusian, nu poate să plece din ţară.

Seara, ora 6 jum. – Sosirea celor doi domni din Paris. Prinţul are cu ei o conferinţă până la ora 9 şi le face cunoscut că s-au înlăturat toate piedicile. Ar fi gata să plece îndată în România, în interesul cauzei, însă ar trebui să se păstreze cel mai mare secret. Amândoi domnii sunt nespus de veseli că a trecut în sfârşit vremea nesiguranţei.

8 mai – Dimineaţa, conferinţă lungă la prinţul Carol Anton cu Brătianu, Bălăceanu şi consilierul de cabinet von Werner asupra drumului de ales spre Bucureşti. Călătoria prin Austro-Ungaria pare îndrăzneaţă, deoarece declaraţia de război se aştepta din moment în moment, şi prinţul putea să fie făcut prizonier, ca ofiţer prusian. Bălăceanu făcu observaţia cam nesocotită că, *desigur, austriecii nu s-ar da îndărăt chiar să împuşte pe prinţul Carol*. Apoi se discută drumul pe mare prin Germania şi Constantinopol. Se ridicară însă aceleaşi obiecţiuni, deoarece desigur că prinţul ar fi fost oprit la Constantinopol. Un al treilea drum mai era posibil prin Rusia. Prinţul Carol ţinea să aleagă drumul cel mai scurt, prin Viena-Baziaş; voia să scurteze călătoria, prin Austria, cu un paşaport elveţian şi era gata să ia asupră-şi toată răspunderea, numai să se păstreze secretul. În cele din urmă, aprobară toţi acest plan; plecarea se hotărî pentru ziua de 11. Brătianu şi Bălăceanu se întoarseră la Paris.

Manifestări de bucurie pentru alegerea principelui Carol

9 mai – Telegramă din Turnu-Severin, oraş românesc pe Dunăre aproape de graniţa ungurească. Prinţul e felicitat pentru apropiata-i sosire. Se telegrafiază îndată lui Brătianu la Paris că prin indiscreţia ce trebuie să fi comis, întreaga călătorie a ajuns problematică şi va trebui poate să se facă alt plan. O scrisoare de la comandantul de regiment al prinţului, colonelul von Redern, să se întoarcă îndată la Berlin, deoarece austriecii ameninţă să năvălească în Saxonia, ceea ce s-ar considera ca un *casus belli*.

10 mai, Înălţarea – La ora 8, la biserică, cu prinţul şi prinţesa. Patrusprezece telegrame din România: diferite oraşe din Moldova şi Valahia îşi exprimă bucuria pentru apropiata sosire a prinţului. Întreaga Europă avea acum cunoştinţă de primirea definitivă a alegerii. Cu toate acestea, prinţul îşi menţine planul său de călătorie ca fiind cel mai scurt. Prinţul scrie regelui o scrisoare şi cererea de demisie din armată, datate amândouă din Salzburg şi cu indicaţia de a fi puse la poştă în ziua în care avea să păşească pe teritoriul austriac.

Prinţul Carol a petrecut seara din urmă cu părinţii săi, care erau serioşi şi trişti. La ora 11, mai veni baronul von Märken cu ştirea că doi spioni pândeau plecarea prinţului. A ascultat o convorbire a lor.

Memoriile Regelui Carol I al României
de un martor ocular
Volumul I. 1866 – 1869,
ediţie şi prefaţă de Stelian NEAGOE,
Editura Scripta, Bucureşti, 1992

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

CALEA VICTORIEI

Amintiri, amintiri, amintiri

(I)

Manole FILITTI

Bucureștii se transformă sub ochii noștri, uneori brutal, dramatic și ireversibil. Iată de ce credem că mărturiile venite din trecut, chiar fragmentare, contradictorii ori cu parfum de bârfă acidă, pot contribui, fie și parțial, la personalizarea lui de altădată.

Manole Filitti (1911 – 1988), avocat, economist, polisportiv și mare și statornic iubitor al orașului, descindea, prin mamă, din familia Ghica. Verii lui, Michel Alexis (Bishy) Catargi și Constantin (Dicki) Cesianu erau fiii mătușilor sale, tante Mic (soție Catargi) și tante Marie (soție Cesianu, apoi Dumitru Negulescu). Persoanele evocate de-a lungul periplului pe Calea Victoriei de cei trei le erau foarte adesea rude. În familiile lor se păstrează încă amintirea unor întâmplări de viață cotidiană din ultimul secol, pe foi răzlețe, în albume, carnete, „memorii" fără pretenții ca și în povestirile pitorești ale cutărui supraviețuitor ori supraviețuitoare, din păcate tot mai puțini și mai împuținați, ai acelor vremi apuse. A le mai culege, în grabă dar cu gingășie, ar fi un semn că ne iubim cetatea, oamenii care i-au dat viață și tot ce au însemnat de fapt Bucureștii de altădată.

Paginile de față le-am găsit printre hârtiile rămase de la soțul meu, ca schițe de scenariu pentru un film de televiziune (din 1980), rămas undeva pe o peliculă a unui operator, bucureștean și el.

Georgeta FILITTI

Miercuri, 24 decembrie 1980. E aproape 8 dimineața când, după o scurtă ședință de raze pentru *Dupuytren*-ul meu de la palma stângă, ies pe poarta spitalului Filantropia cu destinația Biserica Sf. Dumitru, unde am întâlnire cu Mimi [soția lui din acel timp, n. Enăceanu, *G.F.*] la ora 9, urmând să ne împărtășim.

Aproape o oră am străbătut agale Calea Victoriei în întregul ei și m-am încărcat cu amintiri... Clădiri de tot felul, terenuri devenite virane, edificii publice, biserici...

Încă din pornire m-am dus cu gândul la părinții și la frații mei, la unchi, la mătuși și la verii mei. Aveam sentimentul că sunt însoțit de atâtea și atâtea figuri dragi. Cei din generațiile bunicilor și părinților noștri au trecut în neființă iar dintre ceilalți, din leatul meu, unul singur, Bishy-Alexis Catargi, mai e alături de mine pe străzile bucureștene.

Dar să încerc s-o iau metodic, din Piața Victoriei, de la Capul Podului, așa cum am pornit-o în acea dimineață.

O vastă circumferință din care privirile mele s-au oprit în primul rând asupra muzeului de științe naturale, muzeul Grigore Antipa. Tata era prieten cu el și de multe ori l-am vizitat și pe el și muzeul pe care-l crease și-l conducea. Ce săli pasionante pentru noi copiii, începând cu uriașele reconstituiri de arhaice și înspăimântătoare viețuitoare de mult dispărute. Apoi colecțiile cu nesfârșite varietăți de fluturi, gândaci, păsări, pești și tot ce cu gândul nu gândești. Toate ca toate, dar cheia și lacăta o găseam în încăperile de jos ale muzeului, unde erau înfățișate numeroase triburi de toate rasele în diferite scene cotidiene, din care cele ce se petreceau în jurul focului ne atrăgeau cu precădere.

De cealaltă parte a pieții, pe locul unde se află azi Președinția Consiliului de Miniștri, într-o modernă clădire datorată arhitectului Duiliu Marcu, se afla, până în 1941, Palatul Sturdza[1], sediu timp îndelungat al Ministerului de Externe.

Amintirile se leagă iarăși de ani de mult rămași în urmă. Tata, diplomat de carieră, pornise cu strălucire în viață, fiind la 34 de ani membru corespondent al Academiei Române, director politic al ministerului și secretar al Păcii de la București din 1913, ministru de externe fiind Titu Maiorescu. Frumoase fotografii făcute cu acest prilej sunt înșiruite în albumul nostru de familie.

Rubedenii de toate gradele au lucrat în acea frumoasă și, inexplicabil pentru mine, dărâmată clădire. M-am oprit și am privit, împreună cu verii mei Barbu Catargi și Constantin Cesianu, amândoi intrați, după remarcabile examene de admitere, în cariera diplomatică. Cu ei și cu Despina Cesianu ne-am amintit de asemenea de baluri date în frumoasele saloane ale palatului. Multă eleganță și grație, ca și mult bun gust ne-au înconjurat acolo. Sobrietatea însă n-a exclus niciodată gluma, farsa, râsul. Mult și bine am mai petrecut.

A rămas în picioare pe str. Buzești și se vede frumos din piață o casă din cărămidă aparentă, încărcată cu iederă, fostă a inginerului profesor George Balș. Fiii lui, Alexandru, Ion și Matei ne-au fost prieteni. Numai ultimul mai trăiește și a devenit una din figurile proeminente ale medicinei românești și până mai deunăzi excelent polisportiv.

Chiar de la începutul ei, Calea Victoriei are pe dreapta un teren viran pe care a fost casa Fălcoianu. A locuit acolo ani în șir Tante Niniche, una din cele mai sclipitoare inteligențe pe care le-am întâlnit. Bună prietenă cu mamele noastre, mesele lor, la care de câte ori se putea racii aveau loc de frunte, erau prilej de bogate schimburi de idei, de excelente glume și mult râs. Ne bucuram și noi, copiii, de aceste reuniuni. Ochii și urechile noastre se îmbogățeau necontenit.

Peste drum, în picioare și azi, casa lui Zoe Caribol, Tante Zoe, soră cu faimoasa Elencuța Văcărescu. Aici ighemoniconul era mai strict și noi cei mici eram impresionați de miopia excesivă a acestor mătuși ca și de boxerii lui Tante Zoe. Au trecut ani până ce am putut realiza valoarea și faima Elenei Văcărescu cu care ne mândrim și azi[2].

Rămânând pe același trotuar, puțin mai departe se află o frumoasă clădire pe care Nababul a cumpărat-o de la familia Olănescu[3] pentru unul din fiii săi care s-a căsătorit cu Didina Palade, Tante Didine. Mamele noastre nu i-au fost prietene, nici

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

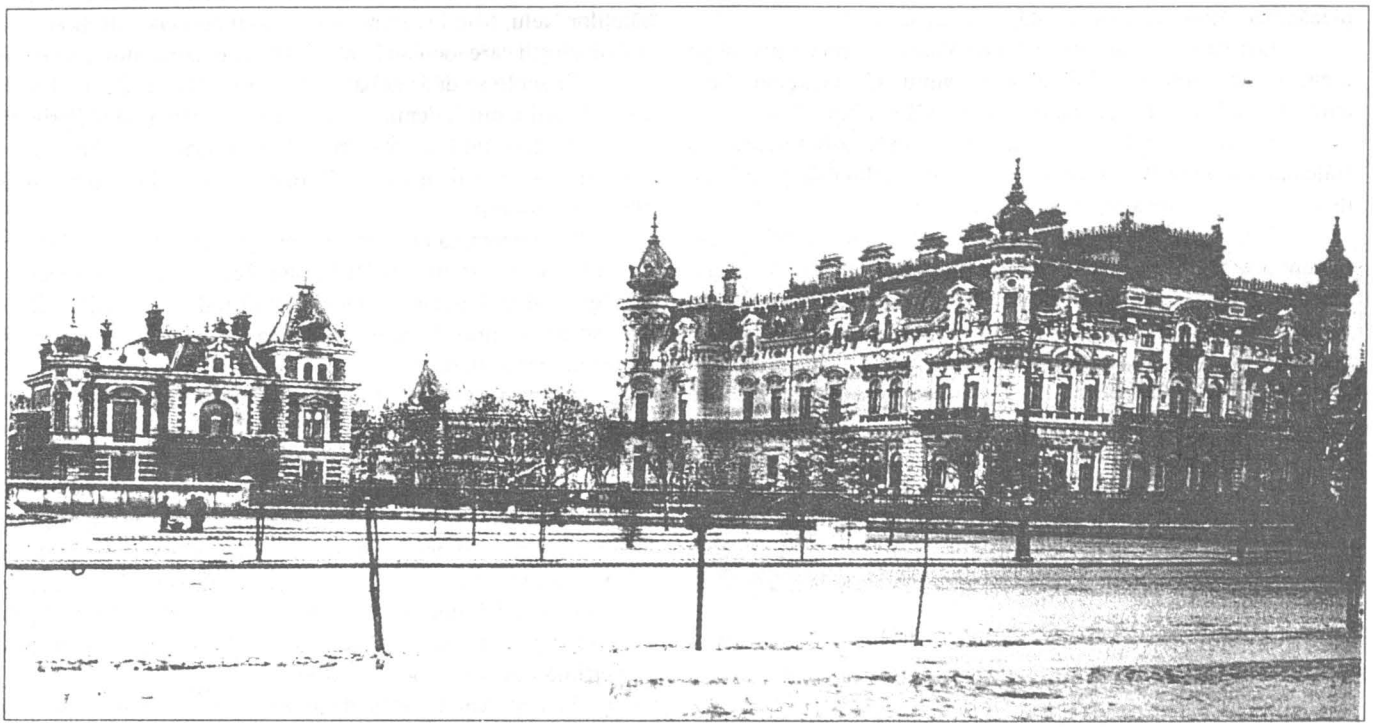

Palatul Sturdza

azi nu ştiu bine de ce[4]. Ea a avut patru băieţi, dintre care Gheorghe, căsătorit cu Zozi Greceanu, şi-a făcut un justificat nume de arheolog.

Cam peste drum, că vom tot trece de pe un trotuar pe altul, o casă retrasă, fără caturi, azi restaurant. Iniţial clădirea a fost făcută de Jean Chrissoveleni, bancher, pentru marea lui pasiune, Maria Angela Polizu. Ulterior ea a vândut imobilul Reginei Elisabeta a Greciei[5].

Alături exista o casă dărâmată după cutremur, fostă proprietate Darvari, care a adăpostit un timp pe dr. Matei Balş cu soţia lui Tuti şi cu copiii lor. Sus, la mansardă, locuiau „fetele Florescu", Marie şi Alexandra. În modestele lor încăperi erau măcar o dată pe săptămână acasă pentru prietenii pe care îi primeau cu simplicitate şi voie bună[6].

Continuând pe dreapta, traversăm strada Sevastopol şi imediat pe colţ aflăm o casă cu frumoasă faţadă, casa Cesianu[7]. Ne-a primit şi răsfăţat acolo, cu deosebire în marea ei grădină cu movilă la mijloc, cu o privire întotdeauna caldă, Tante Hélène Cesianu, bunica verilor mei Despina şi Dicki. Ce joacă încingeam cu toţii acolo! La generaţia bunicilor noştri au existat 3 fraţi Cesianu cu 3 case pe Calea Victoriei. Una, despre care am vorbit, alta, pe care a cumpărat-o cândva Academia Română, şi care fiinţează şi azi, şi cea de a treia, colţ cu str. I. C. Frimu, unde a fost ambasada Germaniei, astăzi sală de spectacol pentru Teatrul de estradă[8].

Lăsând în urmă grădina cu movilă la mijloc, după numai câţiva paşi m-am oprit şi am privit peste drum. Se află acolo o casă relativ modestă, care a fost a părinţilor mei. Acolo, sora mea Roxandra (Roxi) şi cu mine am primit în dar câte un poney de la un domn Marcu, care era un fel de administrator al bunurilor noastre. Curând acesta s-a împuşcat, lăsând în urmă o sărăcie lucie pentru toţi ai mei. S-a dovedit a fi fost un escroc de pe urma căruia s-a întors o filă tristă în viaţa noastră.

Din „casa din Calea Victoriei" mi-a rămas în amintire biroul tatălui meu în care se afla tripticul cuprinzând pe ctitorii Slătineni ai bisericii din Slatina. E unul din puţinele lucruri care mi-au rămas şi decorează una din încăperile mele. De asemenea un frumos ulei, din păcate deteriorat, al străbunicului meu Hristodor Filitti. Tot acolo mă necăjea tata comparând nasul meu, dintotdeauna cârn, cu cel dintr-o carte în care figura un căţel cam asemenea. Refrenul era „Topsy has no nose at all". Asta până în ziua în care fila a fost ruptă din carte. Răbdarea mea se consumase!

Continuăm şi amintirile mele mă obligă s-o iau la dreapta pe str. Frumoasă. Se află acolo două case la care mă gândesc cu duioşie. Una, a lui unchiul Barbu şi Tante Alexandra. E vorba de Barbu Catargi, prototip de aristocrat, care mi-a arătat întotdeauna o mare simpatie. A fost o viaţă vicepreşedinte la Jockey Club unde cu mare succes mi-a sprijinit candidatura, naşi fiindu-mi Andrei Balş şi vărul meu, generalul adjutant Puiu Filitti. Nevasta lui, Cantacuzinească, era tot ce putea fi mai „lady". Dădeau, cred, cam o dată pe an un bal la care era prezent tot tineretul şi unde iarăşi domnea bunul gust. Trebuie să reamintesc de asemenea mesele deosebit de suculente şi frumoase pe care le dădeau. Mi-a părut bine că a putut şi Mimi să-i cunoască şi să dejuneze cu ei, la ei. Frumoase amintiri!

Alături, în fundul unei grădini, o casă în care locuiau surorile unchiului Barbu, mătuşile Olga şi Mariette[9]. Fete bătrâne, cam urâţele săracele, erau şi ele foarte primitoare, gentile şi apropiate. Au locuit acolo un şir de ani Tante Mic şi unchiul Lex împreună cu cei doi băieţi ai lor, Barbu şi Bishy.

De primul, exact de o vârstă cu Dicki, îmi amintesc cântând la un Crăciun colindul „Patru păstori (cu accentul pe *pă*) se-ntâlniră". A fost cred debutul lui în public. Noi ceilalţi veri am fost şi impresionaţi şi mândri.

Despre unchiul Lex amintirile-mi sunt şterse. Am văzut multe fotografii de-ale lui, foarte frumos bărbat, încât îmi e greu să desluşesc realitatea de închipuire. Amintire certă am însă de la Ateneul Român, unde s-a executat una din simfoniile lui. Eram şi eu cu Tante Mic într-o lojă şi la încheierea lucrării

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

George Enescu, care o dirijase, s-a întors către ea şi i-a făcut o plecăciune. Emoţionantă şi, iată, de neuitat clipă.

Dar să ne întoarcem în Calea Victoriei unde, imediat pe dreapta, străjuiesc cei doi lei ai palatului Cantacuzino. Câte amintiri mă leagă de această monumentală clădire!

În primul rând Tante Catherine, soţia Nababului, născută Băleanu. Câtă bunătate izvora din privirea ei, din mângâierile ei, de câte ori ne primea în salonaşele ei private.

Noi, Filiţii, am locuit un timp, eram în război, într-o clădire mai mică din incinta parcului, grădinii, nu ştiu bine cum să-i zic. Mi se părea fără sfârşit. În palatul propriu-zis locuia unchiul Nicu Ghica cu copiii lui: Iorgu, încântătoarea Ala şi celebrul Ionel. Ei erau sensibil mai mari decât noi, dar jucam, în tot cazul, şi cu Ala „spiriduşul". Unul din jucători purta în mână o nuia şi era ţinut să-i fugărească pe ceilalţi până reuşea să atingă un fugitiv căruia îi trecea nuiaua. Dar de cele mai multe ori purtător al nuielei era fratele meu mai mic cu aproape 4 ani decât mine, cu aproape 8 decât sora mea şi mai ştiu eu cu câţi decât ceilalţi!! Mi se sfâşie inima când mă gândesc cum fugeam de el şi cum el cu stăruinţă şi voie bună se ostenea să-şi ducă sarcina la bun sfârşit!

Tot în această clădire, în marele salon de la parter, a funcţionat o şcoală. Erau elevi între alţii, pe diferite clase fireşte, Ala Ghica, Marie, Alexandra şi Gheorghe Florescu, Biţi Rosetti-Manolescu, Alice Cantacuzino-Sturdza, Bică Suţu şi alţii. Cred că eram prâslea la cei cam 5 ani ai mei.

Aici am mâncat de la tata o bătaie straşnică. Mă învăţase Ionel Ghica să prind fluturi şi să-i arunc într-un canal unde cădeau în apă, se zbăteau şi fireşte mureau. M-a surprins tata într-o zi asupra unei atari activităţi şi m-a avertizat, punându-mi în vedere să încetez chinuirea fluturaşilor. Câteva zile mai târziu m-a prins din nou asupra faptului şi mi-a tras o bătaie pe care nici azi n-am uitat-o.

Mai târziu, în palat a locuit Maruca Rosetti Teţcanu, căsătorită cu Mişu Cantacuzino, unul din fiii Nababului, şi ulterior cu George Enescu. Marele nostru artist a făcut acolo multă şi frumoasă muzică. În zilele noastre totul a devenit donaţie şi muzeu *George Enescu*, unde a străjuit cu dăruire, credinţă şi devotament Romeo Drăghici, adunând şi expunând frumoase amintiri din cariera violonistului, pianistului, dirijorului şi mai cu seamă compozitorului[10].

Trecând peste str. G-ral Manu, azi Dumitru Lemnea, imediat ne înălţăm privirile asupra modernei clădiri care cuprinde birourile Ministerului Economiei Naţionale, care a fost ridicată pentru a veni în ajutorul Casei Vernescu, a cărei putere de cuprindere a nevoilor de conducere ale unei economii în plină dezvoltare fusese depăşită. De acest ansamblu mă leagă iarăşi amintiri de pe vremea când îi urcam treptele, fiind şi eu un mic angrenaj în complexul economiei naţionale.

Peste, sau aproape peste drum, deci pe trotuarul stâng în direcţia de mers, se află fosta casă a lui Costică Manu. Acolo s-au cununat Dimi Sturdza, descendent direct din vodă Mihalache Sturdza, cu Ileana, una din fiicele generalului George Manu. Am fost şi eu cavaler de onoare, „corsar", având ochiul stâng acoperit cu un bandou negru. Tocmai veneam de la un meci de rugby unde mi-l pocisem. Eram, găseam eu, cu atât mai interesant.

Despre Costică Manu am citit recent un delicios articol din presa timpului la Marie Florescu. Singuratic şi meloman, a trăit în acea foarte frumoasă clădire cuprinsă în întregul ei într-un album cu fotografii în culori, aflat de asemenea la Marie Florescu.

Foarte aproape, pe aceeaşi parte a Căii Victoriei, se află casa impunătoare a soţilor Şerban şi Aristiţa Ghica. Părinţii băieţilor Nelu, Mimi şi Bani sunt cu toţii descendenţi direcţi, ca şi Ghiculeştii care locuiau în palatul Cantacuzino, din Ion Ghica.

Şi acolo se dădeau baluri şi mese rafinate. Cel mai mare dintre băieţi a murit demult. Cu ceilalţi am rămas şi azi prieten.

Trecem încă o dată drumul peste Calea Victoriei şi ne aşezăm la intersecţia ei cu str. Barbu Catargi[11]. De o parte şi de alta iarăşi amintiri.

Pe dreapta, la etaj, un frumos apartament în care locuiau Tante Marie cu Despina şi Dicki plus Zezelle care i-a crescut şi îndrăgit o viaţă întreagă, pe ei şi o multitudine de pisici. Acolo erau adesea ceaiuri de copii. Din acea vreme două scene mi-au rămas întipărite în minte.

Vrând să mă cocoţ şi să iau ceva de pe un dulap, am căzut cu capul în colţul unei mese. A crăpat drept între ochi şi a curs mult sânge. Şi azi port sub sprâncene cicatricea acelui accident.

Altă dată, la un ceai, am masculinizat în franţuzeşte *şoarecele*, folosind nepotrivitul „le souri". Cât au râs fetele de mine nu uit nici azi.

Pe celălalt colţ al străzii Barbu Catargi, clădirea şi grădina Academiei Române! Câtă bucurie mă şi ne leagă pe fraţii şi pe verii mei de acele locuri! Paradis!

Mai apăreau tovarăşi de joacă copiii generalului Rosetti, care locuiau în impunătoarea lor casă iarăşi din cărămidă aparentă, aflată la câţiva paşi de acolo. Ileana şi bunul meu prieten Radu au murit. Mai sunt în viaţă, şi ne vedem totdeauna cu plăcere, Ioana Sturdza şi Safta Varlaam. Grădina Academiei era imensă şi picioarele noastre o fugăreau toată.

Acolo l-am cunoscut, ne ducea tata în birourile lui, pe Ion Bianu, secretar al instituţiei. Nu ştiu dacă justificat sau nu, dar în amintirea mea el a rămas un bătrânel tare simpatic şi cu mult haz.

Din poarta Academiei, exact peste drum, se vede biserica Tabacu, unde a slujit vreme îndelungată părintele Bobulescu. Iarăşi un prieten al tatei. Avea un picior de lemn, ceea ce pe noi copiii ne impresiona mult.

Alături de Academie se află un teren viran, pe care a fost cândva „Casa cu lanţuri". Locuia în ea cneazul Moruzi, despre care voi aminti mai departe. Casei i se spunea aşa pentru că în loc de gard avea nişte piloni legaţi între ei cu grele lanţuri.

Puţin mai departe, pe acelaşi trotuar, fosta casă Monteoru, proprietate prin căsătorie a lui Lăscăruş Catargi. Am fost cândva în ea la o recepţie, dar nu-mi amintesc cu ce prilej. Azi este sediul Uniunii Scriitorilor.

În imediata vecinătate e fosta clădire a Ministerului de Finanţe, mai târziu Institut de proiectări. Azi adăposteşte Muzeul Colecţiilor. Au fost grupate acolo donaţiile multor pasionaţi colecţionari ca de pildă Oprescu, Zambaccian, Avachian, Dona Slătineanu şi alţii. Faptul că sunt toate prezentate în aceeaşi clădire ni le face nouă, vizitatorilor, mai uşor accesibile.

Depăşind acest imobil ajungem la intersecţia cu Calea Griviţei. S-o traversăm şi să ne oprim. Să ne aruncăm privirile peste drum la cealaltă intersecţie a Căii Victoriei cu Str. Amzei. E acolo un teren viran pe care a dăinuit ani în şir una din băcăniile celebre ale Bucureştiului: la „Râşnoveanu şi Babeş". De toate găseai la ei, până şi o odăiţă în spatele magazinului în care erau întotdeauna excelent pregătite aperitive. Am apucat şi eu vremea la care am putut savura aici câte un minunat păhăruţ de „băbească".

Pe însuşi locul pe care stăm se află împărăţia familiei Ştirbei.

În prim-plan, palatul[12] prinţului Barbu Ştirbei, căsătorit

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cu Nadeja Bibescu, cu care a avut 4 fete. De acest palat mă leagă amintiri nu ale copilăriei, ci ale tinereții când îmbrăcam smokingul sau fracul și participam la frumoasele baluri ce se dădeau acolo. Azi e un interesant muzeu de artă populară, cu deosebire de porturi și covoare.

În al doilea plan, azi mascată de un nou institut de proiectări, într-o frumoasă grădină, o casă de cărămidă aparentă, a lui George Știrbei, fratele lui Barbu, căsătorit cu Elisa Băleanu. Acesta a avut 2 fete cu care eram prieteni: Sanda, măritată mai târziu cu scriitorul de frumoasă cultură și arhitectul de mare gust care a fost George Cantacuzino și Marina, aviatoarea, soția de azi a lui Costi Brâncoveanu. Ambele sunt cu copiii lor în Anglia, dar familia Știrbei s-a stins[13].

Continui tot pe trotuarul drept al Căii Victoriei și, puțin mai departe, privesc peste drum la urâta clădire cu 8 etaje unde a fost sediul Asociației inginerilor. Acolo am lucrat cu multă plăcere și mult interes sub conducerea ing. Ionel Bujoiu.

Tot pe această porțiune a Căii au fost 2 cofetării în care când și când eram duși și noi, copiii, spre marea noastră bucurie: „Dobriceanu" și „Nestor"[14]. Ultimul s-a mutat mai târziu la parterul palatului Mica, unde a funcționat până la cutremurul din 1977.

Dar înainte de a ajunge aici m-am oprit și am privit biserica Albă. De această biserică, pe care obișnuit noi n-o frecventăm, mă leagă amintirea despărțirii de Nicu Polizu. A fost slujit aici acest caracter de elită cu care am fost camarad de sport, cu care mi-am făcut armata și cu care am petrecut la numeroase baluri. A fost însurat cu una din frumoasele Bucureștiului, cu Sanda Drăghici, azi văduva lui Grigore Suceveanu. L-au slujit ca pe un erou ce a fost, căzut pe front ca pilot de vânătoare și decorat cu „Virtutea Aeronautică" și cu crucea și mantia „Mihai Viteazul".

Întorcându-mă la palatul Mica găsesc iarăși sumedenie de amintiri. Și aici am lucrat într-una din societățile patronate de Societatea Minieră *Mica*. În biroul meu țineam săptămânal ședințele secției de rugby a Tenis-Clubului al cărui președinte eram. Venea tineret, firește, dar și veșnicul animator care a fost Gogușor Tanoviceanu. În imobil se afla o cochetă sală de gimnastică pe care o conducea Nicu Albescu. Falnic polisportiv, matematician și filosof, a fost un adorabil prieten și profesor de gimnastică. Și – *last but not least* – tot aici își avea sala de spectacole ansamblul Teatrului Mic aflat sub conducerea Eugeniei Zaharia și a lui Petru Nove.

Juca acolo cu imens succes în *Iluzia fericirii* domnișoara Mimi Enăceanu, azi doamna Manole Filitti. M-am amorezat de ea și, ca să ne vedem și cunoaște mai bine, am dus-o de câteva ori peste drum la restaurantul „Cina", unde oficia faimosul Andronic. Spectacolele, mesele, șuetele ne-au fost fatale și asta de 37 de ani!

Dar înainte de a ajunge la „Cina", ne mai stau în cale trei momente.

Unul, mititel, dar de mare importanță în viața de atunci, și anume bodega fraților Tripcovici, unde am făcut pentru prima oară cunoștință cu broaștele pané.

Al doilea moment îl constituie hotelul Athénée Palace[15], unde clubul meu iubit dădea anual elegantul și deliciosul său bai. Orchestra era formată în principal din băieți de-ai noștri, din care citez pe Mustic, Emil și Mihai Berindei ca și pe Ștefanache Cantacuzino. Și câte frumuseți feminine decorau aceste sindrofii!

Cel de-al treilea moment e de astă dată solemn. E vorba anume de Ateneul Român, care iată străjuiește și slujește muzica românească de aproape 100 de ani. Îmi place mult așezarea

Palatul Știrbei

și arhitectura, atât cea exterioară cât și cea interioară a acestei clădiri. De asemenea sala de concert degajă o căldură cu totul aparte la care contribuie în mare măsură fresca istorică înconjurătoare, opera pictorului Costin Petrescu.

Ce încărcătură muzicală suportă scena, pereții, lojele, scaunele, care de atâția ani ne-au primit răsfățându-ne cu cei mai de seamă muzicieni ai lumii, în frunte cu George Enescu!

Pentru a lega cât mai plăcut Piața Ateneului de Piața Palatului s-a născut marea braserie *Corso*[16]. O frecventam și eu uneori ieșind de la cinematograf cu, de o viață prietenii mei, Andrei și Ioana Balș, Ștefan Balș, Dinu Odobescu, Rici și Anca Hillard, Gheorghe Florescu, Nichi Chrissoveleni și mulți alții. Consumul de muștar și pâine era imens.

Alături, sediul Automobil Clubului, care era și frumos și încăpător. Și acolo mergeam măcar o dată pe an la balul pe care membrii clubului îl organizau.

Note:

1. În acel palat Sturdza, la un bal al Ministerului Afacerilor Străine, prin anii '36 – '38, intră într-un vârtej de *tulle*, de pene de struț (inclusiv în cap), strălucind malefic din smaralde cât piatra de râu, dintre care una, în formă de pară, îi atârna pe frunte, între sprâncene încă superb dăltuite și ochi asemănători pietrelor, Marta Bibescu. Se lăsă un fel de tăcere stupefiată, în care se auzi vocea groasă a lui Costică Argetoianu: „Babă! Apa trece, pietrele rămân!..." (M.C.)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

2. Din casa Văcărescu-Caribol mi-aș putea aduce aminte sute de povești, majoritatea auzite, dar câteva trăite chiar de mine. *Je relève le défi de Manole*. Poate cândva, dacă am zile!... Elencuța venise la București între două sesiuni ale melancolicei Ligi a Națiunilor. Triumfală. Titulescu. Discursuri la Geneva. Articole flamboiante. Numele ei răsuna în toate cancelariile și saloanele diplomatice ale epocii. Zoe, plictisită, chioară, geloasă pe soră-sa (pe care o adora, dar, totuși, geloasă) se scobea în nas. Egal de chioară, dar *face-à-main*, Elencuța observă ocupația prea puțin estetică a soră-si: „*Zoe! Tu te cures le nez!*" „*Eh oui, ma chère! Toi, tu as la SDN, la gloire, les conférences, les voyages. Moi, je me cure le nez!*" (M.C.)

3. Casa pe care Nababul a cumpărat-o pentru fiul său Grigore Cantacuzino aparținuse, la origină, Adinei Olănescu, sora bunicului nostru, Mihail Ghica. La moartea ei, casa a fost moștenită de mamele noastre și de Tante Mic și vândută Nababului. (C.C.)

4. Într-adevăr Didine era detestată de toate surorile Ghica. Nici eu nu știu de ce. Cred că Tante Sanda avea o rivalitate pe chestie de societăți: *Invalizi-Ortodoxe*, nu mai știu ce. Știu că într-o zi mama a venit la dejun la unchiul Barbu și Tante Alexandra Catargi, după o întâlnire în public cu Didina, care o asaltase ca s-o insulte de prietenia ei cu Doamna Lupescu. Și mama a spus: „*Je dois aller me laver le visage, car j'ai été souillée par les postillons de Didine*". (M.C.)

5. Casa Marie-Angelei și a Reginei Elisabeta devenise Clubul Miliardarilor. Aici, la un bal, se bătură vârtos, la masa lui Max Aușnit, prințesa Pussy Callimachi cu d-ra Irinel Malaxa. (M.C.)

6. Pe partea stângă a străzii Sevastopol (când mergi spre Bd. Ana Ipătescu) se afla o casă foarte frumoasă, de cărămidă roșie: casa Cerchez, construită de arhitectul Cerchez, devenită apoi casa G-ral Florescu, tatăl lui Nelu Florescu (mama născută Kalinderu), apoi Schöpkes. Interiorul avea minunate *boiseries* sculptate în stil gotic, precum și frumoase *vitraux*-uri. De semnalat o mare sală de muzică (pe două etaje), cu o mică galerie ce alerga la 4 – 5 m deasupra unui parchet – toate acestea foarte frumoase și de un stil unic în București: gotic. Se pare că a fost dărâmată acum câțiva ani – deși nu fusese deteriorată de cutremur și nici de bombardamente. Mare păcat! Alături, pe Sevastopol, era o dugheană cu un bărbier care venea să pună bunicilor mei ventuze și lipitori!... (C.C.)

7. La casa Cesianu, de pe Victoriei, mergeam să privim defilarea de 10 mai, unde generalul Nicoleanu trecea primul, ca prefect, așezat într-o trăsură, cu spatele în direcția mersului, cu privirea ațintită spre trăsurile ce-l urmau, ocupate de familia regală. De la una din aceste defilări am fugit cu Roxy Filitti să ne plimbăm în barcă la Cișmigiu. Aveam 12 – 13 ani. Roxy avea un *tailleur gris* și o pălărie de paie lucioasă, cu borul ridicat în față. Era așa de frumoasă! (M.C.)

8. La generația bunicilor noștri au fost patru frați Cesianu, cu patru, sau mai bine zis cinci case: Constantin, bunicul nostru, a cărui primă casă a fost Academia Română (acolo s-a născut tata), și apoi a avut casa din Calea Victoriei, colț cu Sevastopol, la origină o casă Filipescu. Avea o pivniță cu niște bolți imense, de unde pornea un subteran pe unde se putea fugi, în caz de năvălire a turcilor. Subteranul se prăbușise și nu puteai răzbate la ieșirea lui, care era în fostul cimitir evreiesc, lângă casa Balș, din Buzești. Dimitrie Cesianu a avut fosta Legație a Germaniei, pe Calea Victoriei, vis-à-vis de casa Moruzi. Nicolae a avut casa din C. A. Rosetti, foarte aproape de Piața Victoriei (sic!) unde ulterior a ființat, la etaj, un club, iar la parter – un timp – binecunoscutul croitor Valeriu. În fine, al patrulea frate, Iancu, campion de tir la pistol și carabină, precum și la biliard, a fost proprietarul actualei Ambasade a Ungariei, în [str.] Gogu Cantacuzino, la doi pași de noi. Cei patru frați Cesianu erau niște uriași, având între 1.84 și 2.05 m, toți cunoscuți pentru puterea lor herculeană. Adaog că acești patru frați aveau o soră, Lelia, măritată Oteteleșanu, al cărei soț era proprietarul frumoasei case Oteteleșanu, unde s-au scris multe pagini ale istoriei noastre în sec. XIX (bonjuriștii, '48, Unirea) și unde se află astăzi Palatul Telefoanelor. Acești 5 frați și soră erau copiii lui Stănuță Jianu, cel care a schimbat numele său de familie în cel de Cesianu. (C.C.)

9. Mătușile Mariette și Olga: fete bătrâne, crescute la sfârșitul veacului trecut, edwardiene înfocate, plus St. Petersbourg, unde tatăl lor fusese ministru. Dar au păstrat, până la adânci bătrânețe, o toleranță și o înțelegere față de tineri care și azi mă înmărmurește. Despre unchiul Barbu și Tante Alexandra: trebuie un capitol special. (M.C.)

10. Vis-à-vis de Palatul Cantacuzino, colț cu str. Verde – General Manu – azi Lemnea, se afla casa Disescu. Bătrânul Disescu mi se părea a fi fost născut senil – se poate că o fi fost un om remarcabil. Era prieten cu unchiul Démètre Negulescu. Când l-am cunoscut, ciupea servitoarea de popò și-i spunea „Păpușico", și-i făcea un fel de curte foarte senilă, cu apropouri piperate, lui Evelyne Bernard. (M.C.)

11. În casa din colțul cu str. Barbu Catargi a locuit mai târziu familia Caradja (Costea, Tincuța, cu trei fete). Se făceau ceaiuri, cocktail-uri, recepții, iar Tanda sărea pe fereastră, foarte comod, fiind la parter, ca să plece în noapte cu câte un Ștefan Șendrea, lăsând în patul ei sulul (*the bolster*) cu o bucată de cămașă de noapte care ieșea de sub pături, ca să se creadă că era în pat. Cred că Tincuța *n'était pas dupe*. (M.C.)

12. Palatul Știrbei fusese „ocupat în mod brutal" de o autoritate comunistă în vara lui 1946. Mai era în țară familia regală. O mașină intră în curte și o doamnă izbucnește strigând: „Este o rușine!" „Doamnă Știrbei..." bâiguie ocupanții, cam plouați. „Nu sunt doamna Știrbei – răspunde răspicat impetuoasa vizitatoare. Sunt prințesa Ileana!" „Dar am crezut... Dar asemănarea..." Nici Bodnăraș, în acea vreme foarte puternic, nu a putut însă salva Palatul, cu toată influența și cu toate străduințele, devotat și recunoscător prieten al prințesei. (M.C.)

13. Pe colțul stâng, Calea Victoriei cu str. Biserica Amzei, era farmacia *Thois* (elvețian sau neamț) și pe colțul celălalt *Antonovici*, magazin de fierărie. Urma casa foarte frumoasă, cu etaj, a fostului ministru Toma Stelian (cu o nevastă foarte frumoasă). Acolo a locuit marchizul de Belloy, căsătorit cu Tante Lala Bibescu (fostă în prima căsătorie nevasta lui D. Cesianu, cu care a avut-o pe Tante Colette Brâncoveanu). (C.C.)

14. Nestor nu a fost niciodată unde spui. Acolo a fost cofetăria *Dobriceanu* și vis-à-vis cofetăria *Drăghiceanu*. Mari rivale, unde mă ducea bunica mea, Elena Cesianu. *Nestor* se afla imediat după colțul străzii G-ral Berthelot, pe Calea Victoriei. O prăvălie minusculă, cu doar trei mese. Doamna Nestor, blondă și grasă, străjuia la casă, în timp ce un chelner servea. Acolo poposeam, când ne întorceam de la liceul Sf. Sava, Ninel Ciolac și cu mine. Aproape vis-à-vis de *Nestor*, acolo unde astăzi se află noua aripă a *Athénée Palace*-ului, era coaforul *Beehr* (tot neamț), și el „furnizorul" tuturor „mărimilor" de pe vremuri. Prin 1930, Nestor s-a mutat în palatul Mica, și avea doi chelneri, dintre care unul se numea Cocorăscu. Când d-na Nestor a murit, a lăsat cofetăria celor doi chelneri, care mult mai târziu au modernizat-o... La *Nestor*, Matila Ghyka (gurmand și *gourmet*) comanda câte-o înghețată și adăuga *sotto-voce*: „Dublă!" Toți Lahovary stătea cu batista legată mască în fața nasului, ca să se ferească de microbi. Eliane Lahovary cumpăra ciocolate pentru fetele de la *Alhambra* și se parfuma cu... benzină. Avea o carte de rugăciuni, *où la messe était marquée par de photos de femmes à demi-nues. (Elles n'étaient point complètement nues à cette époque.)* Tot la *Nestor*, în plină epocă legionară, d-na Lupescu cobora din Rolls-ul bleu, pe când tineri nerași și cu plete, cu diagonală peste cămașa verde, se plimbau pe trotuar. „Duduie, cum îndrăznești?... Nu ți-e teamă?"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Îi plătim destul ca să nu risc nimic" răspundea ea cinic. (M.C.)

15. Athénée Palace! Lăcaș descris în decursul deceniilor de scriitori, ziariști și simpli trecători, consemnat în procese verbale, citat în documente diplomatice, centru de strălucire, de intrigă, de contacte și convenții de tot felul – dintre care foarte multe interlope și *en marge*; a apus în ultimii ani, cedând locul altor hoteluri mai moderne, rămânând doar decorul 1900 – minus serviciul. Personal – îl frecventez din copilărie – când mergeam acolo la ceaiurile imense oferite de *la cousine Balș* sau *la cousine Perroquet*, din cauza nasului și a obiceiului ei de a repeta mereu, pițigăiat, „*on peut changer... on peut changer...*"; mai târziu erau balurile Leagănului Sf. Ecaterina, asta în prima mea adolescență. În a doua (și ea precoce) era barul, cu Aurică, cu verișoara noastră Pussy Callimachi, care de la 15 ani încolo își făcea și-și desfăcea căsătoriile și aventurile sub tejgheaua înaltă, străjuită de scaune și de fotolii învelite în piele tocită. Treceau și se perindau pe-aici celebrități de tot soiul (vezi Paul Morand – *Bucarest*, Laurence Durrell, Patrick Leigh Fermor și atâția alți scriitori). În anii '40, frumoasa și strania doamnă Edit von Coler, cumnata lui Himmler, își avea aici centrul „economic" pentru Balcani, inclusiv Turcia. Aliații sălășluiau în dreapta holului, cu salonașul mic în spate – pentru clevetiri, Axa în partea stângă, *adossés* sufrageriei de atunci. Mijlocul holului și barul erau rezervate neutrilor, care alergau dintr-o parte în alta, ducând mesaje și știri, de obicei false. Din acest hol s-a îmbarcat, în 1941, tot personalul Legației Americane, care pleca din România – la ruperea relațiilor. Se îmbarca cu ei, splendidă făptură în vulpi albastre, Lisette Verea. A doua zi după fuga nemților, la 23 august – unii și-au lăsat și bagajele la hotel în graba plecării – în loc de cântecele Zarei Leander și *Lili Marlene* orchestra cânta *In the mood* și diverse *jitterbug* și aceleași păsări de noapte dansau, excitate, cu militari americani, englezi, francezi și sovietici. Frumoasele mondene ale zilei sorbeau whiskey, la bar, cu ofițeri superiori, și numeroasele demi-mondene își ascuțeau privirile și ghearele pentru a harpona un subofițeraș pentru căsătorie. (Și multe au reușit!) A urmat un lent declin al hotelului, i s-a aranjat mai târziu o aripă nouă, o grădină spre Calea Victoriei, dar dispăruse strălucirea. Azi, în loc de discuții și tranzacții, câteva fete gonesc după clienți cu *Kent* și, în loc de celebrități sau diplomați, se perindă oameni de afaceri grăbiți și ocupați, în scurte escale, veniți din toate colțurile globului. Mai poți vedea aici câte un dirijor sau solist cunoscut, care locuiește în hotel, de unde trece doar strada pentru a-și da concertele în sala Ateneului Român. Ar fi interesant, la împlinirea centenarului hotelului, dacă s-ar găsi cineva să-i scrie „Memoriile" (M.C.).

16. Alături de *Corso* se mutase, în anii 1933 – 35, Tripcovici și alături de el se afla prăvălia *Zeiss*, aparținând unui elvețian neamț, pe vremea lui Carol I, cu articole chirurgicale, balanțe, barometre etc. Afară, lângă ușă, străjuia un termometru de aproape 1 m înălțime, la care mă uitam întotdeauna când treceam pe acolo. Uneori arăta – 30 grade, alteori, în vara lui 1936, de pildă, când îmi dădusem examenul de atașat de legație, + 40 la umbră! Deasupra lui *Corso* și-a avut sediul, până prin 1930, *Jockey Club*-ul. Era, ca să spun așa, cu spatele la *Automobil Club*. Primul, cu fața la *Athénée Palace*, al doilea cu fața la Palat. Și la *Jockey* se dădeau foarte frumoase baluri. Când acest mare bloc a fost dărâmat, spre a se mări Piața Palatului, cele două cluburi s-au mutat, cel de la *Jockey* fiind construit, în strada Episcopiei, de arhitectul Gheorghe Cantacuzino, iar *Automobil Clubul* mutându-se în str. Știrbei Vodă. Adaug că, în fața Ateneului, se afla hotelul *Splendid* (ce-și purta bine numele) și care a fost distrus de bombardamentul de la 4 aprilie 1944. (C.C.)

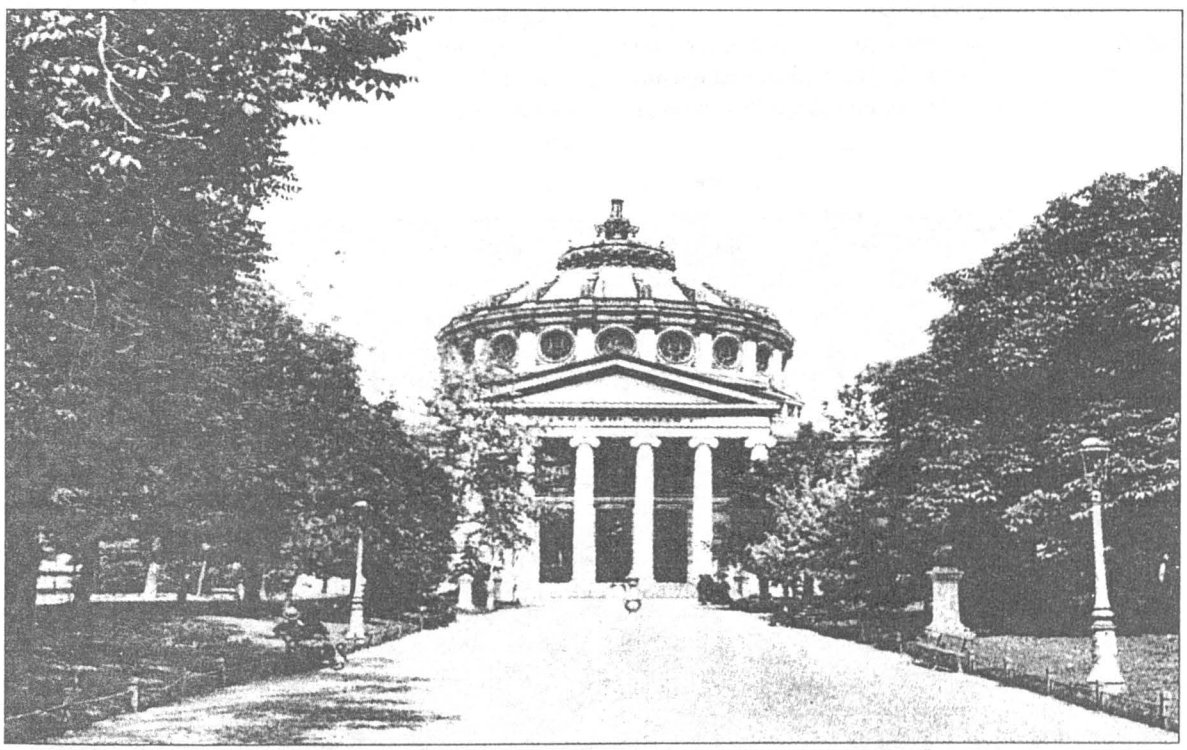

Ateneul Român

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Arhive bucureștene

Societatea agricolă a marilor proprietari

Georgeta FILITTI

România și-a dobândit reputația de „țară eminamente agricolă", fără discuție, datorită producțiilor remarcabile dar și expozițiilor anuale organizate sistematic în primul rând la București. Ca mai pretutindeni în lume, până la primul război mondial acestea nu au o tematică riguroasă. Sunt expuse de-a valma mostre alimentare (de la grâu la sardele rusești), mobile, minerale, broderii, aparate foto...

În 1904 *Societatea agricolă a marilor proprietari* a format zece secții, cu juriile respective, pentru expoziția din acel an. Comisar general a fost desemnat dr. C. I. Istrati, ministrul Lucrărilor Publice. Juriile trebuiau să primească, să evalueze și să repartizeze produsele, propunând totodată și recompensele cuvenite.

Dintr-o arhivă păstrată la Biblioteca Națională, fondul *St. Georges*, se poate reface parțial inventarul expoziției, dezvăluindu-se totodată fapte ce țin de culisele unei asemenea întreprinderi.

Secția I-a, cea mai proeminentă, avea în juriu mari latifundiari, proprietari de ferme experimentale, recunoscuți atât în țară cât și în străinătate: Gh. Gr. Cantacuzino și Dim. Seceleanu (amândoi cu moșii în Ialomița), Ion Calinderu (administratorul Domeniilor Coroanei), Barbu Știrbei (proprietar la Buftea, unde crease o industrie alimentară de seamă), Gr. Goilav, Gh. Cantacuzino Pașcanu, Dim. Ghica Comănești, Vasile Kogălniceanu (mari proprietari moldoveni), C. Colibășanu, N. Mihail (latifundiari olteni).

Răspunsurile la chestionarul trimis virtualilor expozanți oferă informații interesante despre exploatarea moșiilor, rentabilitatea lor și – uneori – despre invenții ce se cereau premiate.

Administratorul moșiei Solești (Vaslui) a familiei Rosetti (din care făcea parte Elena Cuza, soția fostului domnitor Al. I. Cuza) descria amănunțit felul cum pregătea solurile, alternanța culturilor, selecționarea soiurilor de cereale rezistente la secetă. La grâu, de exemplu, avea o producție de 1.800 kg/ha, după ce pusese 180 kg sămânță. Vânduse vagonul (de 10.000 kg) cu 1.640 lei. Mai cultiva acolo orzoaică, ovăz, mazăre furajeră, porumb (800 kg la hectar!), fasole, sorg, soia (plantă recent introdusă în România și care, explica administratorul, amestecată cu grâu dădea o făină „cu gust plăcut și dulce"), cartofi (cu sămânță nemțească), sfeclă și lucernă.

Din Oltenia, moșia Găești (Amaradia, Dolj) a lui Gh. Em. Florescu, se prezenta cu varietatea de porumb *dinte de cal*, rezistentă la secetă și cultivabilă pe orice fel de sol; apoi ing. José de la Luz Guerrero (de la moșia Paia, Mehedinți). Grig. Petrino din Craiova, întemeietorul „primei fabrici de saramură pentru murat grâul", vindea în toată țara și exporta în același timp și în Bulgaria.

Un râșnovean trimite rețeta de „hrană pentru vite la vreme de secetă": coceni de porumb opăriți, tărâțe, sare, pleavă de bucate – totul malaxat. „Mă mulțumesc cu atâta făcând cunoscută descoperirea mea onor expoziții, mângâindu-mă că și în felul acesta voi fi întru câtva folositor neamului meu" scrie el încrezător juriului, adăugând că i s-a adresat și regelui – cum aflase că se proceda „în vechime".

Un loc privilegiat în expoziții îl aveau, de ani de zile, Domeniile Coroanei. Regele Carol I ținea ca acestea să fie nu numai gospodării rentabile complexe ci și un exemplu pentru ceilalți agricultori români. De aceea administratorul lor are și

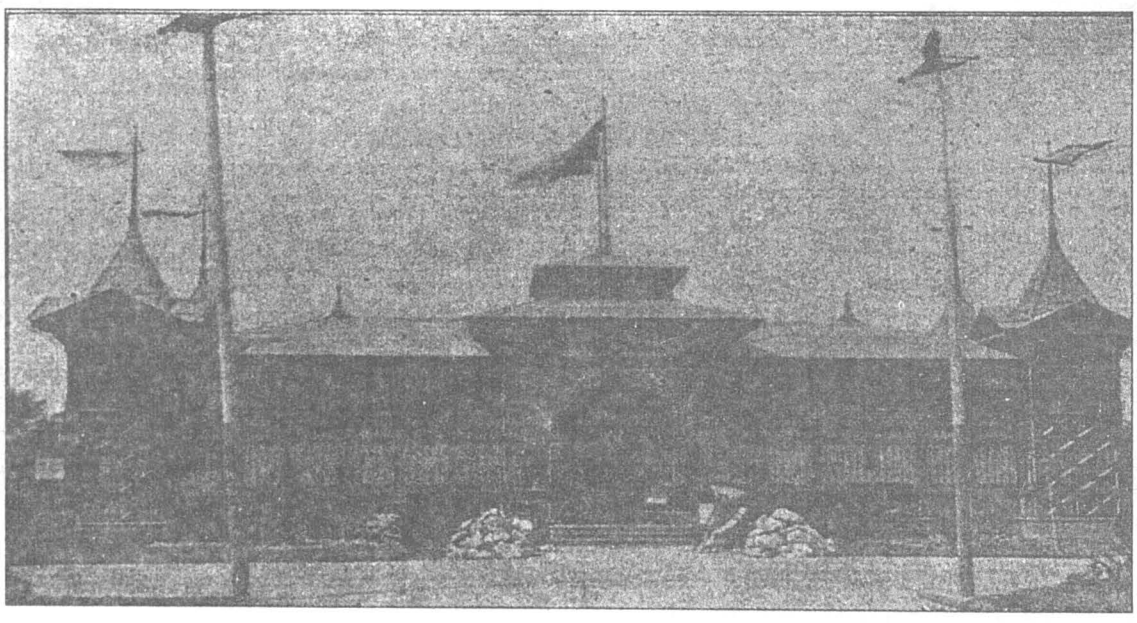

Pavilionul Administrațiunii Domeniului Coroanei, la expoziția societății agrare

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

standurile cele mai întinse și mai diversificate. Moșiile regale erau: Segarcea, Sadova, Dobrovăț, Gherghița, Cocioc, Domnița, Rușețu, Bicaz, Periș și Borca. Dacă mostrele de cereale erau mai mult sau mai puțin aceleași la toți expozanții, Domeniile Coroanei veneau cu planuri de construcții de case, ferme, sisteme de drenaj, modele de grădini de zarzavat, de grajduri. Apoi prezentau procedee de altoire a viței de vie și modalități de depozitare a vinului – toate de mare interes căci filoxera distrusese aproape complet vechile culturi și România fusese silită să importe butași americani pentru regenerarea culturilor sale viticole. Atelierelor Domeniilor (de împletituri, mobilă, tâmplărie, covoare, țesături) li se adăugau fabricile de cherestea (care expuneau „lemn de rezonanță" pentru instrumente muzicale, claviaturi și jaluzele dar și scânduri, roabe, harabale, plute, roți, dranițe, traverse), funiculare, fierăstraie, uscătoare de fructe, „o casă forestieră". În fine, Domeniile înfățișau machete și planuri de școli primare, biserici, teatru sătesc, farmacii și biblioteci populare (acestea din urmă aveau un fond standard de 27 titluri cu cărți instructive, între care cea a dr. I. Felix, *Laptele, puterea sa ca hrană și producerea lui*).

Secția a III-a, *Silvicultură*, fusese așezată cu totul nefericit și un participant se plânge pe bună dreptate: sunt 23 de expozanți, „lemnărie multă", un medalion cu familia regală spânzurat într-o grindă, un dulap cu instrumente muzicale lângă „obiecte forestiere". Mai scăpaseră și produse de căvăfie (= curelărie) și piei tăbăcite.

La secția a IV-a, *Viticultură*, oferta era mare, la fel numărul de medalii cu care se făleau expozanții. A. Sabitay din Brăila, „distillateur liquoriste", înfățișează medaliile de aur luate la Lyon (1894), Bruxelles, București (1895), Paris (1900), Atena, Brăila (1903). La fel I. Naville et Co. din Berheci, care fusese premiat la Bordeaux, Liverpool, Rouen, București și Paris.

Arhiva cercetată de noi oferă doar date anemice despre secția a V-a, *Zootehnie*: oferta cizmarului Chevorc Măgărdici din Sulina care „inventase" o pereche de ghete „construite într-un mod cu totul particular", putându-se transforma, după voință, în șapte feluri și anume: „cu bumbi, cu gumă, cu șireturi, pe urmă pantofi cu bumbi cu bizețuri, cu gumă, precum și ghete de vară galbene sau roșii, toate acestea prin înădire sau adăogire de accesorii".

Nedumeritoare e și structura secției a VI-a, *Piscicultură*, unde comisar special era Grig. Antipa. M. Ștefănescu expusese sardele rusești preparate din pește adus din Norvegia. Primise totuși medalie de argint dar făcuse scandal declarând că restul producției – 250.000 kg anual – era exclusiv românească. Juriul a cedat, schimbându-i argintul cu aur. Tot acolo expunea și fabrica de „conserve, legume și sardele rusești" B. Horovitz și N. Kleiner, înființată în 1893, cu 23 – 30 de lucrători, bărbați și femei. Ca noutate, fabrica trecuse de la butoiașe de lemn la cutii metalice. Baza producției era și aici formată din sardele rusești din pește nemțesc…

Un compartiment interesant îl formează secția a VIII-a, *Mașini agricole*. Aici expune, de exemplu, *Școala practică de meserii. Atelier Bistrița* (înființată în 1899). În răspunsul la chestionarul trimis de organizatori conducerea școlii arată că avea 24 de elevi (absolviseră 16 în 1903 și 3 în 1904), cu ateliere de fierărie, tâmplărie, lăcătușerie, cărătășerie, potcovărie, rotărie. Cum se vede, la fel ca la București cu jumătate de veac în urmă… Maeștrii erau deopotrivă români (Huhulea, M. Nicolau, M. Coșa, P. Ciubotariu) și străini (G. Cavor, Al.

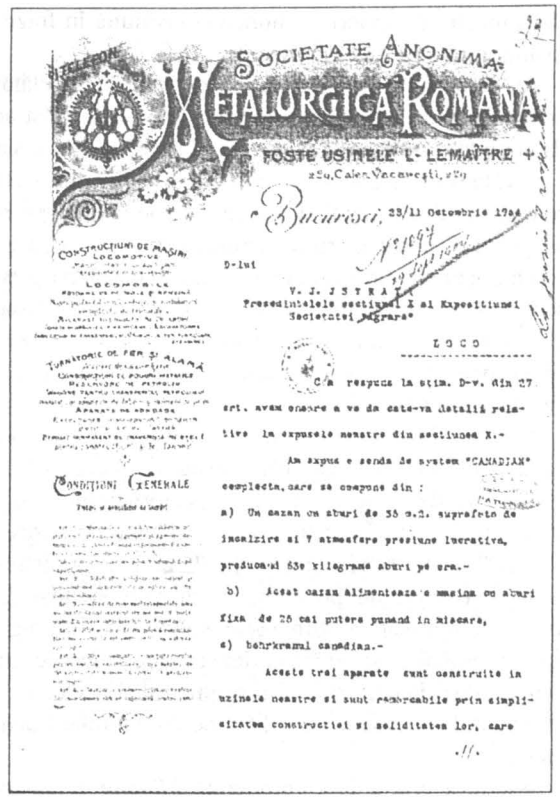

SOCIETATE ANONIMĂ
METALURGICA ROMANĂ
FOSTE USINELE L. LEMAITRE
Calea Văcărești, 270

București, 23/11 Octombrie 1906

D-lui

V. J. ISTRATI
Președintelele secțiunei X a Expositiunei Societatei „Mgrare"

LOCO

Ca resposta la stim. D-v. din 27 oct. avem onore a va da cate-va detalii relative la expusele noastre din sectiunea X.-

Am expus o sonda de system "CANADIAN" completa, care se compune din :

a) Un cazan cu aburi de 35 m.c. suprafata de incalzire si 7 atmosfere presiune lucrativa, producand 630 kilograme aburi pe ora.-

b) Acest cazan alimenteaza o masina cu aburi fixa de 25 cai putere punand in miscare,

c) berbecanul campanian.-

Aceste trei aparate sunt construite in uzinele noastre si sunt recomandabile prin simplicitatea constructiei si soliditatea lor, care

Vernier, C. Ianoli, E. Ciaikovski).

La București însă lucrurile, cel puțin în privința titularului luate de la francezi, evoluaseră căci acum funcționa și expunea la secția a VII-a, *Industrii agricole*, „École supérieure des arts et métiers", condusă de ing. Elie Bujoi, Stelian Petrescu, Dim. Bragadiru, T. Mandrea.

La aceeași secție Administrația centrală a proprietăților lui Al. Marghiloman dădea „un certificat de bună funcționare" plugului realizat de gl. Pascu: într-o oră și jumătate se puteau ara 1.000 mp (într-o zi – 2 ha), la adâncime de 20 cm, fără a mai fi necesară boronirea solului.

Și aici apare un expozant autonom, maistrul armurier Ion Suciu de la Regimentul IV Artilerie, care făcuse un lacăt sistem Werthheim „cu mecanism propriu" și cerea un brevet de la comisarul expoziției.

Apicultorii, cuprinși în aceeași secție, răspund poate cel mai conștiincios chestionarului. G. Axente, de exemplu, din Focșani, declară că face 500 – 1.000 de stupi pe an, marca *Ideal*, în valoare de 5 – 12.000 lei pe care îi vinde exclusiv în România. Începuse afacerea în 1894, folosea 6 – 35 ucenici români și aplica „metoda belgiană și elvețiană" de lucru la domiciliu și montarea stupilor în atelierele sale. La Târgul Moșilor din București primise în același an medalia de aur. Acum era nemulțumit că juriul refuzase să asiste la demonstrația ce dorea să facă fiind „om de meserie în arta mea".

Un număr impresionant de expozanți înregistrează secția a IX-a, *Industrie casnică*: 324 de persoane particulare, societăți, ateliere pe lângă închisori, meșteri de tot felul se bulucesc la standurile ei, cei mai mulți așteptând sau chiar solicitând explicit premii, medalii, brevete și achiziționări de produse. O intrigă oarecare trebuie să se fi întâmplat aici deoarece toate doamnele din societate, implicate într-un fel sau altul în această industrie atât de lucrativă, își declină participarea la juriu. Lidia Filipescu, El. Cornescu, Zoe Mandrea, Paulina Aslan, Zoe Grant, Elisa Marghiloman, Sabina Cantacuzino trimit comisarului general scrisori de scuze, de fapt

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tot atâtea mostre de ipocrizie mondenă învăluită în fraze frumos croite, multe în limba franceză.

Au expus atelierele puşcăriilor de femei de la Plătăreşti şi Mislea. Apoi de la închisoarea Ocnele Mari au fost aduse mobile sculptate şi încrustate, cavale, fluiere, bastoane ş.a.

Învăţătorul T. Zaharescu din Glodeni Siliştea – Buzău îi cere comisarului general să-i premieze pe învăţătorii rurali „de se poate şi peste meritul lucrului expus", „ca să excite dragostea şi amorul propriu pentru viitor". Participa personal la asemenea expoziţii din 1884 şi fusese recompensat cu medalii şi bani. Acum expunea perii, bidinele, frânghii şi pălării. O fiică adusese nouă ţesături iar alta „o cămaşă lucrată între normalistele de la Mizil".

Concluzii energice şi pline de recomandări cu privire la industria casnică trage I. Gh. Mironescu. El declară că aceasta nu se poate dezvolta deoarece inspectorii impun „regulamente aberante". Apoi meşterii străini chemaţi să instruiască nu-şi dezvăluie secretele; gustul publicului e îndoielnic iar educaţia nu-i deprinde pe copii cu lucrul; dă doar „iluzii deşarte" copiilor săraci. Singurele soluţii ar fi: pregătirea meşterilor români în străinătate, dezvoltarea industriei inului, cânepei, mătăsii lângă oraşe şi pregătirea maestrelor de ţesut după manualul soţiei sale, Olga Mironescu, intitulat *Cartea de ţesătorie...*

Secţia a X-a a fost consacrată *Minelor şi carierelor* unde au expus: Societatea petroliferă română din Amsterdam, exploatarea de petrol şi fabricate *Steaua română*, *Aurora*, Max Schapira, Câmpeanu şi Hagianof; exploatările de granit V. I. Ştefănescu, Michel Daniel, exploatarea de gips Pietro Axerio, exploatarea de brichete de lignit Mărgineanca Gr. Filiti, A. Lövenbach, Dim. Ştirbei, Regia Monopolului Statului pentru sare, Şcoala de poduri şi şosele, exploatarea de cretă *Granitul*, Marco Rosazza, apele minerale I. S. Ionescu, fabrica de aparataj de sonde ing. Tack, Weise et Mouski, Carl Pitchak et Co. etc.

Iată câteva informaţii din pliantele prezentate de antreprenori. Societatea din Amsterdam fusese inaugurată în 1899 şi avea exploatări la Gura Ocniţei, Gura Sărăţii, Buştenari, Câmpina. Era dotată cu rezervoare de fier în capacitate de 950 vagoane, conducte de apă industrială, conducte de petrol (13 km), ateliere mecanice, case de locuit pentru personal ş.a. Max Schapira deschisese puţurile de la Buştenari în 1864 şi de atunci producţia sporise de trei ori. Acum prelucra un vagon şi jumătate de ţiţei pe zi – cu perspectiva de creştere până la 5 vagoane. Cea mai mare parte a producţiei (asigurată cu 15 lucrători permanenţi şi 20 – 30 flotanţi) era exportată ca petrol rafinat şi benzină rectificată – prin Societatea Aurora din Brăila.

Michel Daniel îşi avea carierele de granit în comuna Cerna – Dobrogea şi deopotrivă exploata pe cele ale statului de la Muntele Piatra Roşie. Debutase în 1896. Făcea pavaje pentru drumuri carosabile care rezistau la potcoave. Blocase în felul acesta importul de pavele din Scoţia, Asia Mică şi Franţa, făcând o economie anuală statului de 1 milion lei. Cu pavelele sale modernizase străzi în Galaţi, Brăila, Roman, Focşani, Bârlad, Râmnicu Sărat, Călăraşi, Giurgiu, Ploieşti, Râmnicu Vâlcii, Oltenita, Craiova, Iaşi. De asemeni, în porturile dunărene înlocuise pavelele brute bulgăreşti.

Pietro Axerio avea două antreprize, una la Slănic, deschisă în 1886 şi alta la gara Poiana, din 1899 – amândouă

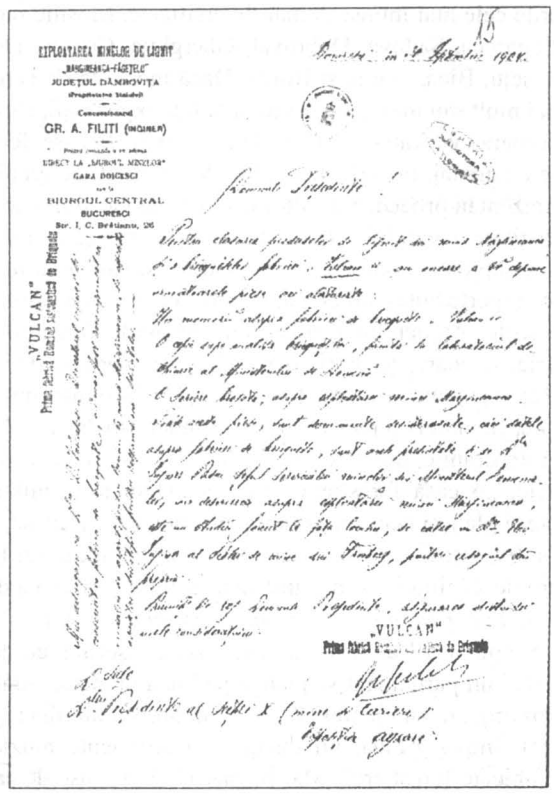
EXPLOATAREA MINELOR DE LIGNIT
„MARGINEANCA-FILITI"
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
GR. A. FILITI (INGINER)
BIUROUL CENTRAL
BUCUREȘCI
„VULCAN"
„VULCAN"

în judeţul Prahova. Producţia anuală era de 200 de vagoane (ipsos pentru tencuială, alabastru pentru marmură artificială şi mozaic). Cu materialele sale fuseseră finisate palatele regale din Bucureşti şi Sinaia, biserica Domniţa Bălaşa, catedrala catolică, Ateneul Român, capela cimitirului Bellu, Banca Naţională, CEC-ul, palatul Cantacuzino.

Mărgineanca Gr. Filiti era o exploatare situată în judeţul Dâmboviţa, pe un teren concesionat pe 90 de ani de la ţărani. Maşinile proveneau din Germania (Dortmund). Cei cca. 70 salariaţi (din care 40 flotanţi) erau plătiţi între 400 lei (directorul) şi 50 lei (lucrătorii calificaţi). Avea linie proprie de cale ferată cu un ecartament de 0,75 m şi producea 25 – 30.000 tone de brichete anual (în greutate de 1,250 – 2,600 kg) care se distribuiau prin firma *Vulcan* – „prima fabrică sistematică din România".

Oricât ar părea de ciudat, puteau figura şi expozanţi *in futurum* care aşteptau chiar să fie premiaţi. Aşa, de pildă, N. P. Gărdăreanu din Turnu Severin scria: „din diferite împrejurări nu a început exploatarea minereurilor aduse la expoziţie: ardezie, serpentină, pirită, cărbune şi bioxid de manganez, dar sunt în cantitate mare şi pot fi exploatate profitabil".

Pe lângă asemenea antreprenori erau şi oameni mici ale căror produse par a nu-şi găsi locul. Iată ce reclamă D. Brătuianu: a inventat o sobă care însă n-a încăput în nici o casă din cuprinsul expoziţiei. A fost de aceea silit s-o monteze într-o casă particulară, la poarta din dos a expoziţiei, pe str. Tomescu nr. 4. Ruga comisariatul să semnaleze vizitatorilor existenţa sobei sale.

Dincolo de caracterul heteroclit al obiectelor înfăţişate, expoziţia din anul 1904 trădează o anume dinamică a economiei româneşti, efortul de afirmare şi lipsa totală de inhibiţie în a prezenta, de la piese de valoare la „curiozităţi", orice creaţie a minţii omeneşti.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii lui Carol I

Argument

Ana Maria ORĂȘANU

„Rog ca și generațiile viitoare să-și amintească, din când în când, de acela care s-a închinat cu tot sufletul iubitului său popor, în mijlocul căruia s-a găsit atât de fericit".
(Carol I, *Testament*)

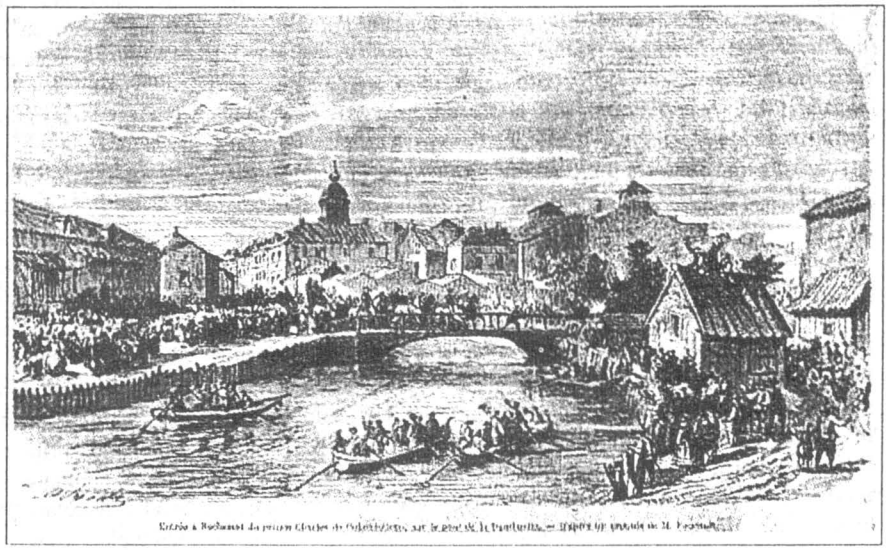

Intrarea prințului Carol de Hohenzollern în București, 1866

În curând se vor împlini 140 de ani de la proclamarea lui Carol de Hohenzollern ca domn al României, sub numele de Carol I (10 mai 1866), de asemenea, 125 de ani de la declararea Regatului România (14 martie 1881) și de la încoronarea domnitorului Carol I ca Rege al României (10 mai 1881).

Ne aflăm, așadar, într-un an cu dublă semnificație jubiliară pentru domnia lungă și rodnică a lui Carol I, căci 48 de ani, cât a stat pe tronul României (1866 – 1914), corespund unei perioade istorice încărcată de evenimente și fapte memorabile.

Declararea și dobândirea independenței de stat, declararea regatului și recunoașterea pe plan european a noului statut al țării au fost izbânzi cu consecințe complexe în plan economic, social și cultural. România a parcurs atunci o etapă de dezvoltare spectaculoasă, iar implicarea Suveranului și legătura sa cu poporul au fost totale, fără ezitări sau rezerve. *„Mă gândesc, înainte de toate, la iubitul meu popor, pentru care inima mea a bătut neîncetat și care a avut deplină încredere în mine... Am pășit, fără frică și fără șovăire, înainte pe calea dreaptă, având nemărginită încredere în Dumnezeu și în bunul simț al credinciosului meu popor... Am reușit să ridic, la gurile Dunării și pe Marea Neagră, un stat înzestrat cu o bună armată și cu toate mijloacele spre a putea menține frumoasa sa poziție și realiza odată înaltele sale aspirații".*

În istoria Bucureștilor, perioada menționată cumulează semnificațiile ce decurg din statutul de Capitală, căci orașul a percutat la ritmul alert al evenimentelor, chiar și atunci când dramatismul lor cerea sacrificii.

De pildă, Bucureștii și bucureștenii vremii au trăit intens momentele Războiului de Independență din 1877 – 1878. Dovezile sunt numeroase. Mai întâi au fost pericolul ocupării orașului și grija apărării în cazul unei invazii. A urmat preocuparea de a-i sprijini prin orice mijloace pe cei de pe front, prin strângerea ajutoarelor materiale și contribuții voluntare în folosul soldaților și al răniților. La fel, participarea plasticienilor și jurnaliștilor la desfășurarea operațiunilor militare pentru a culege date certe și a informa corect pe cei din spatele frontului. Fiecare victorie, ca și fiecare sacrificiu și-au găsit ecou în sufletul bucureștenilor. Primele tunuri turcești capturate au fost aduse în Capitală și plasate omagial lângă statuia lui Mihai Viteazul. La sfârșitul războiului trupele române biruitoare au fost primite triumfal de populația orașului. Toponimia străzilor a preluat de atunci nume de eroi și de redute otomane cucerite. De atunci, Teatrul cel Mare s-a numit Teatrul Național. Despre coroana primită la 10 mai 1881, Carol I spunea: *„Este făurită dintr-un tun stropit cu sângele vitejilor noștri și sfințită de Biserică. O iau, ca simbol al tăriei și neatârnării României".* Exemplele pot continua.

Perioada menționată se concretizează într-o profundă transformare a orașului. Modernizarea urbanistică, edilitară și arhitecturală plasează Bucureștii vremii pe poziții echivalente metropolelor europene în varii aspecte. S-au croit bulevardele principale de tranzit Est – Vest și Nord – Sud, transportul urban a evoluat de la căruță și birjă la omnibuz, tramcar și tramvai electric, s-a dezvoltat comunicarea prin poștă și s-a introdus telefonul. S-a realizat regularizarea Dâmboviței și canalizarea orașului, s-a introdus iluminatul public cu gaz și apoi iluminatul electric. Pentru toate instituțiile de rang național s-au înălțat edificii impunătoare, zidite conform conceptelor epocii.

Pentru aceeași perioadă, remarcăm în derularea cotidiană a vieții o subtilă împletire a istoriei naționale cu cea locală. Orașul parcurgea drumul înnoitor fără ca tradițiile să fie uitate. Sărbătorile creștine, cu obiceiurile lor străvechi, se desfășurau ca și înainte, onorate de prezența familiei regale. La fel, evenimentele comunitare deosebite, precum inaugurări, festivități școlare, artistice sau științifice. Carol I s-a implicat în decizii privind orașul. A înțeles importanța memorială a lui Mihai Viteazul și a avut cuvântul hotărâtor în stabilirea amplasamentului statuii. Statuia voievodului, aflată din 1874 în fața Palatului Universității, a contribuit de atunci la configurarea unui loc public, unde s-au desfășurat mai ales ceremonii militare.

Sunt diverse temele și numeroase subiectele referitoare la istoria Bucureștilor și viața locuitorilor săi în timpul lui Carol I, așa cum le aflăm parcurgând literatura și iconografia vremii. Ne propunem să le derulăm sau doar să le amintim într-un an în care, moralmente, se impune să-l omagiem pe cel dintâi Rege al României, personalitate de excepție a vremii și a istoriei noastre.

În acest sens, proiectele culturale ale Serviciului de Memorie Comunitară al Bibliotecii Metropolitane București își propun să aducă în atenția concitadinilor atmosfera specifică Bucureștilor lui Carol I.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Rebeliunea legionară din ianuarie 1941

Victor SLĂVESCU

Unul din episoadele sângeroase din istoria Bucureştilor rămâne, neîndoios, rebeliunea legionară din 22 – 23 ianuarie 1941. Atunci, conflictul între generalul Ion Antonescu şi legionarii lui Horia Sima, cu care „colabora" la guvernare, a atins paroxismul. Iată impresiile – inedite – ale unui martor ocular, prof. Victor Slăvescu, fost ministru al regelui Carol al II-lea şi ţinut oarecum la index de atotputernicul şi intransigentul general Ion Antonescu. Notiţele sale zilnice, pentru răstimpul 1940 – 1950, vor vedea în curând lumina tiparului. (Red.)

Marţi 21 ianuarie 1941

Îmi reiau la ora 9 cursul la Academie. Mulţi studenţi, ordine desăvârşită. În cancelarie, Bălescu, foarte plictisit, ca să nu zic abătut de felul cum s-a rezolvat de gen. Antonescu situaţia politică, după manifestaţia de aseară de la Preşedinţie după îndemnul lui Trifa, cerându-se înlocuirea lui Rioşanu. Gen. Antonescu a înlocuit pe gen. Petrovicescu la Interne cu gen. Popescu Dumitru. Bălescu spunea: „Nu s-a schimbat nimic din vechile lucruri". Era foarte agitat, fiind un legionar convins, credea fără şovăire în izbânda definitivă a revoluţiei legionare. La ieşirea de la curs mi-a ieşit înainte un student pe care nu-l cunosc şi care nu şi-a dat numele, sfătuindu-mă să mă păzesc. Am vorbit cu d-ra Tuduri, care mi-a dat informaţii despre d-na Madgearu, a cărei stare n-ar fi bună. Între 10 1/2 şi 12 1/2 am lucrat la Academie. După amiază, din nou, între 2 1/2 şi 4 1/2; pe când mă găseam la Bibliotecă, nevastă-mea îmi trimite vorbă să nu mă mai întorc acasă căci sunt dezordini şi să caut alt culcuş. După ce am mai lucrat puţin, am plecat pe jos şi foarte liniştit, de la Academia Română şi m-am dus la Al. Grigoriu, dir. gen. UGIR, în Bd. Dacia 49, unde am întâlnit pe Aurel Ibrăileanu, primar legionar de la Galaţi, care şi el se punea în siguranţă. Aflu situaţia. O luptă între legionari şi gen. Antonescu începe şi se desemnează, armata fiind silită să intervină. Ciocnire la Prefectura Poliţiei Capitalei, d.a.: 2 morţi, tancurile militare au tras. Tot felul de zvonuri; nu se cunoaşte situaţia.

Dezordinile din Bucureşti

Miercuri 22 ianuarie 1941

La Grigoriu. Apar *Cuvântul* şi *Buna Vestire*, cu fotografii ale celor întâmplate în faţa Prefecturii. Violente atacuri împotriva generalului Antonescu. Legionarii sunt stăpâni pe Radio şi transmit atacuri furibunde la adresa generalului Antonescu.

Pe la 11 mă duc la Leon Sculy-*Explozivi* – în str. Grigore Alexandrescu, spre a mă apropia de casă (familia o am la mama, str. Paris 40 A). A avut loc o luptă pe Şos. Ştefan cel Mare, lângă Preşedinţie, la Cazarma sergenţilor publici. De asemenea, pe str. Roma, la sediul legionar, unde s-au ridicat baricade din autobuze şi cisterne cu păcură, pe care legionarii, acum numiţi „rebelii", vor să le incendieze.

Dejunez la Leon Sculy într-o atmosferă încărcată. Se aud rafale de mitralieră de la *Cartea Românească*. Plec cu Ciocârlie pe Calea Dorobanţilor spre Grigoriu (B-dul Dacia), în mijlocul unei mulţimi plină de oameni de toate felurile dar, mai ales, de muncitori şi oameni de la periferie. Eram într-un taxi când ne-au dat jos doi tineri care ne-au cerut să le dăm taxiul căci au o treabă urgentă. Situaţia devine dn ce în ce mai gravă. Zvonuri de te înnebunesc. La Sculy, un ofiţer german, care era acolo în gazdă, a spus: „Cine nu ascultă de Antonescu *ist reif zum schiessen*". Dec germanii dau ajutor pe faţă şi hotărât generalului Antonesc Aceasta îmi dă liniştea şi siguranţa că ordinea se va restabili Numai să nu se comită excese şi să nu cadă tineret universitar.

Joi 23 ianuarie 1941

Încerc la 10 dimineaţa să revin acasă. Pe străzi văd tipuri de oameni, în mici grupuri, care îmi par a fi drojdia mahalalelor Nu pot străbate până acasă, fiind oprit pe Prelungirea Dorobanţilor (Floreasca) de cordoane de soldaţi. Se trage în diferite părţi ale oraşului. Se aud mereu răpăieli de mitralieră, lovituri de tunuri din tancuri. O impresie de război civil covârşitor de dureroasă. Apelul generalului Antonescu, cu explicaţii ale celor petrecute. Horia Sima este tratat în rebel, în trădător. Ce repede se schimbă lucrurile în politica noastră şi ce profund de triste sunt!

Stau toată ziua la Al. Grigoriu, împreună cu Aurel Ibrăileanu, primarul legionar de la Galaţi. Seara, pe la 7, aflu că Ghika, cumnatul meu de la Siguranţă, este reţinut la Preşedinţie pentru cercetare. Pare a fi cunoscut, dacă nu pregătit, cele ce s-au întâmplat. Cine poate şti azi adevărul? Numai după liniştirea lucrurilor, poate.

Mă duc cu Grigoriu la Zetta Ghika, în casa căreia nu am intrat de ani de zile, să mă interesez de soarta lui Ghika. Declară că nu are nici un amestec. Calmă, resemnată, aşteaptă ca soţul ei să fie împuşcat. Vorbeşte fără şir şi rost, în pragul unei comoţii nervoase. Are doi copii mici, trei şi un an. Cum se pot lăsa aceşti copii în voia sorţii?! Caut să o liniştesc şi promit să mă interesez mâine de soarta lui Ghika.

Vineri 24 ianuarie 1941

La 10 dimineaţa mă duc cu Al. Grigoriu la Siguranţă, să mă întâlnesc cu noul director general, generalul Leoveanu, care mă primeşte imediat. Îmi spune că nu ştie să i se impute nimic lui Ghika, care i-a predat în bună regulă Siguranţa. A fost reţinut ca să nu activeze. Probabil i se va da drumul chiar azi. Spune adevărat? În orice caz, trec pe la Zetta să-i dau această bună ştire. La 11 mă întorc acasă la mine, după o lipsă de 3 zile, după atâtea emoţii prin care am trecut. Vine să mă vadă ing. Ştefănescu-*Românofir* cu ing. Pop – Întreprinderile „Eremia", cu care comentăm evenimentele.

După amiază, la 4, şedinţă la Academie. Trec un moment înainte pe la gen. Rosetti, care îmi spune scene şi întâmplări îngrozitoare: soldaţi aprinşi de revoltaţi, tineri de familie ca Manu, Ghika şi alţii care se laudă că au tras cu mitraliera etc. La Academie avem şedinţa de sesiune extraordinară. Nu vine nici un coleg din provincie, căci trenurile sunt întrerupte sau reduse la un singur tren-curier, cu locuri limitate. Deşi suntem în număr regulamentar, se hotărăşte a se amâna sesiunea pentru altă dată, ca să vină şi colegii din provincie. Se discută oportunitatea amânării serbării jubileului de 75 ani ai Academiei, în mai 1941. Lungi dezbateri cu concluzia ca să se ţină. Era de văzut figura de panică a lui Brătescu-Voineşti, după cele întâmplate. Surâzător şi inconştient soseşte şi bronzul Onicescu, care nu ştie ce contenenţă să ia. Mă fac că nu-l văd, ca să nu-l pun într-o situaţie şi mai penibilă.

Seara, acasă, între ai mei. Aflu detalii despre cele întâmplate în faţa casei mele. N. Malaxa şi fiul său au fost arestaţi, căci aveau legionari în casă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecțiile Bibliotecii Metropolitane București

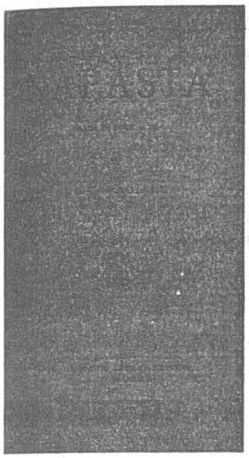

I. L. CARAGIALE, *Năpasta.* Dramă în două acte
București, Ig. Haimann, Librar-editor, 1890

Anca

Oameni buni... eu v'am descoperit fapta; dar omul ĕsta e bărbatul meu... O să mi-l luați de tot... rĕmăiu singură. Trebue să mĕ lăsați să-i spuiu și eu o vorbă...(Oamenii se dau cu respect in lături; ea s'apropie de Dragomir, care stă nemișcat, și respicat ii șoptește) *Dragomire, uite-te la mine:* (el o privește) *pentru faptă resplată și năpastă pentru năpastă!*

Șerban CIOCULESCU, *Aspecte lirice contemporane*
Casa Școalelor, 1942

... Psihologicește, suntem impenetrabili, într'o perfectă monadologie. În ordinea lirică, fiecare sensibilitate autentică este închisă într'un cerc de impresionabilitate individuală. Nu putem străpunge acest cerc decât prin simpatie, adaptându-ne modului intuitiv particular, variabil de la poet la poet. Să ne schimbăm deprinderea de a cere poetului să ne vorbească. Iubitorul de poezie este dator să se împărtășească, printr'o dispoziție oarecum religioasă, cu structura morală a poetului. În acest fel, și numai astfel, mesajul poetic își pierde ermetismul individual. A cere însă o altă „cheie" decât aceea a simpatiei este o naivitate. (O privire asupra poeziei noastre ermetice)

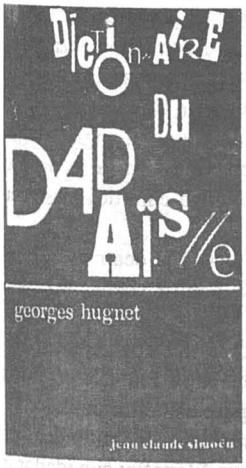

Georges HUGNET, *Dictionnaire du dadaïsme 1916 – 1922*
Éditions Jean-Claude Simoën, Paris, 1976

DADA se charge de la police a pédales et de la morale en sourdine. • DADA ne parle pas, DADA n'a pas d'idée fixe, DADA n'attrape pas les mouches. DADA existe depuis toujours. La Sainte Vierge déjà fut dadaïste. DADA est contre la vie chère. • DADA est contre le futur, DADA doute de tout. DADA est tatou. Tout est DADA. Méfiez-vous de DADA. • DADA est la plus grande escroquerie du siècle. • DADA ne signifie rien. • DADA est le bonheur à la coque. • Sous-crivez à DADA, le seul emprunt qui ne rapporte rien. • DADA a le cul en porcelaine et l'aspect français. Tout produit du dégoût susceptible de devenir une négation de la famille, est DADA. • Impossible n'est pas DADA. • Nul n'est censé ignorer DADA. • Un état dans l'état DADA c'est DADA dans DADA. • DADA est le porte-manteau du système nerveux.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

DIMITRIE CANTEMIR
ISTORIA IEROGLIFICĂ

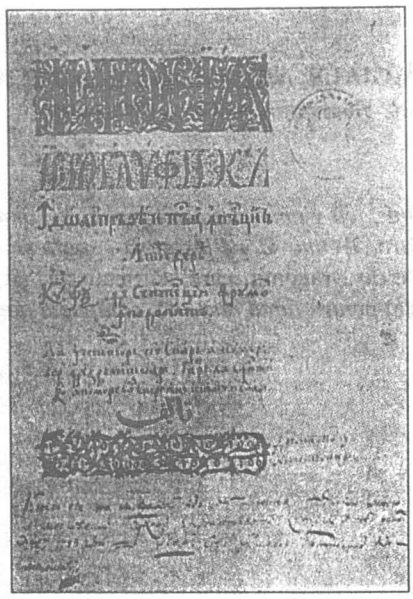

... Voevod luminat, ambițios și blazat, om de lume și ascet de bibliotecă, intrigant și solitar, mânuitor de oameni și mizantrop, iubitor de Moldova lui după care tânjește și aventurier, cântăreț în tambură țarigrădean, academician berlinez, prinț rus, cronicar român, cunoscător al tuturor plăcerilor pe care le poate da lumea, Dimitrie Cantemir este Lorenzo de' Medici al nostru...

G. CĂLINESCU

Istoria Literaturii Române dela origini până în prezent
Fundația Regală pentru Literatură și Artă
București, 194

N. STOICESCU

Așa cum am mai arătat, *Istoria ieroglifică* este și o importantă operă literară, fiind considerată de numeroși specialiști drept primul roman din literatura noastră.

Cu toate acestea, unii cercetători au încercat să diminueze valoarea literară a acestei opere interesante și complexe, considerînd fie că ea nu poate rămîne în literatura noastră datorită felului „ciudat" în care a fost compusă, fie că autorul ei nu poate fi socotit „un meșter al condeiului" sau, în sfîrșit, că *Istoria ieroglifică* „este o carte cu multe frumuseți, dar nu este o carte frumoasă".

Critici literari de renume – ca George Călinescu sau Panaitescu-Perpessicius – au dovedit însă că lucrarea învățatului principe este și o operă literară valoroasă. Primul a considerat că singura „operă literară viabilă" a lui Cantemir este *Istoria ieroglifică* și a scos în evidență cîteva pasaje izbutite din punct de vedere artistic, „dovezi de măiestrii caligrafice", ca și „numeroase «eleghii» în aceeași cadență populară și cu o nespus de inteligentă tratare a metaforei țărănești, premergînd pe Eminescu".

Cel de al doilea a arătat prin cîteva exemple că opera, „inaccesibilă la prima vedere, este totuși, în ciuda ornamentației prea încărcate,... rodul viabil al unui artist", care „a folosit însuși sucul limbii și înțelepciunii populare, trecută prin alambicul eruditei sale fantasii". El socotește *Istoria ieroglifică* un „summum al scrisului cantemiresc"...

DIMITRIE CANTEMIR, *Opere complete*. IV. Ediție critică publicată sub îngrijirea lui Virgil CÂNDEA. *Istoria ieroglifică*, text stabilit și glosar de Stela TOMA, prefață de Virgil CÂNDEA, studiu introductiv, comentarii, note, bibliografie și indici de Nicolae STOICESCU. Editura Academiei RSR, București, 1973

Virgil CÂNDEA

Istoria ieroglifică reprezintă o răscruce în opera lui Cantemir, dovad deplinei maturizări a cărturarului în cugetare, erudiție și scris. Ea est cea dintîi carte de mare originalitate a principelui, ca și a literatur noastre, în care inventivitatea și talentul autorului nu mai sunt subsumat unor modele sau împrumuturi străine. Este o lucrare alcătuită cu vădit pasiune, în care Cantemir are o spontaneitate, o sprinteneală de imag nație, idei și expresie rare în scrierile sale anterioare. Acestor calități l datorăm posibilitatea de a izola în textura bogată, fascinantă a oper suficiente elemente privind stadiul cugetării cantemiriene în anii 1704 1705...

În raport cu caracterul metodic al acestor scrieri, determinat d normele unor genuri precise, *Istoria ieroglifică* este o adevărată explozi de idei și imagini, informații și motive literare; totul, de la structură pîn la frazare, versuri și cuvinte, ne dezvăluie un Cantemir dornic de o creați originală, neîngrădită de modele, în care să-și poată pune liber în valoar ideile și erudiția. Acest roman alegoric, poem eroi-comic în proză, pam flet politic, nu cuprinde, așadar, numai relatarea criptică a disputei într Brîncoveni și Cantemirești, încheiată prin pactul de la Constantinopol d 1705, ci și o bogată informație despre stadiul de atunci al cugetării can temiriene, informație nesistematică, dar suficientă pentru a reconstitu această cugetare în trăsăturile ei fundamentale, după cum dovedesc cer cetările întreprinse pînă acum...

Istoria ieroglifică este înfățișată acum cititorilor în cea mai îngrijit formă a manuscrisului original, și credem că pentru stadiul actual a studiilor cantemiriene acesta este principalul avantaj al ediției de față Textul transcris cu acribie și migală de Stela Toma este comentat și introdus de Nicolae Stoicescu pe baza tuturor contribuțiilor aduse de știință românească la cunoașterea acestei eminente opere cantemiriene....

Cartea care își oferă frumusețile și tainele specialiștilor atîtor domeni – literatură, stilistică, lingvistică, istorie, istorie a filozofiei și a ideilor î general – va forma negreșit obiectul a încă multor cercetări...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

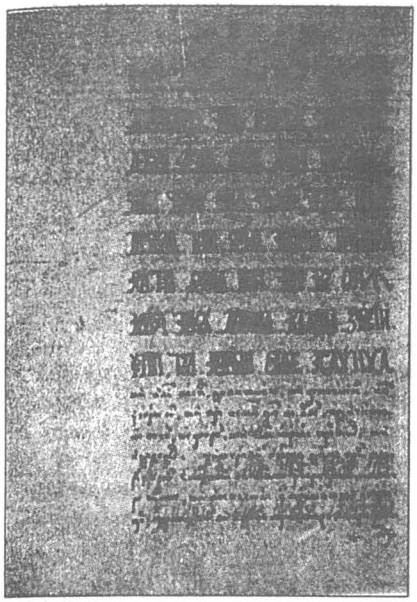

Manuscrisul original, p. 271: Partea a patra

ISTORIIA IEROGLIFICĂ ÎN DOASPRĂDZÉCE PĂRȚI ÎMPĂRȚITĂ, AȘIJDEREA CU 760 DE SENTENȚII FRUMOS ÎMPODOBITĂ, LA ÎNCEPĂTURĂ CU SCARĂ A NUMERELOR DEZVĂLITOARE, IAR LA SFÎRȘIT CU A NUMERELOR STREINE TÎLCUITOARE

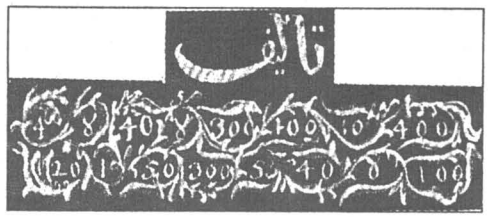

După titlul românesc al operei (în caractere chirilice) urmează cuvîntul arab *ta'lif* (= „alcătuit de") apoi, în vinietă, numele autorului de două ori criptografiat: arabescurile vegetale ale vinietei ascund semnătura (= *Dimitri bek Khantimir*); cifrele arabe din spațiile albe ale vinietei înseamnă, potrivit echivalentelor cifră-slovă din alfabetul chirilic: *Dimitriu Cantemir…*

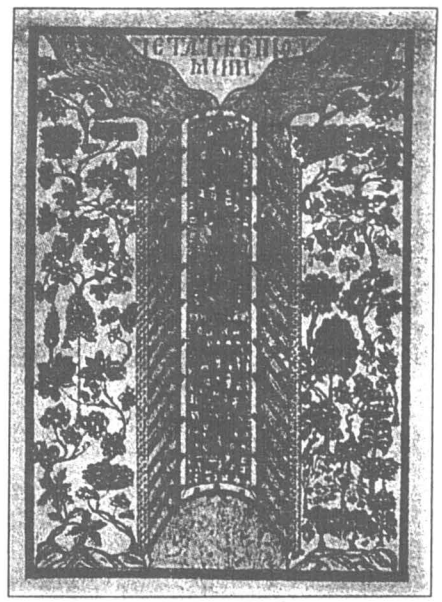

Cetatea Epithimiii*, desen de Dimitrie Cantemir în *Istoria ieroglifică

Iară Inorogul încă în opreala crocodilului fiind și precum în blăstămate vicleșugurile Hameleonului să fie căzdut, véstea prin urechile tuturor să împrăștie, toți munții și codrii de fapta ce să făcusă să răzsuna și toate văile și holmurile de huietul glasului să cutremura, atîta cît glasurile răzsunării precum ca o muzică să fie tocmite să părea, carile o harmonie tîngăioasă la toată // uréchea aducea, nici cineva altă ceva audziia, fără numai: „Plecatu-s-au cornul Inorogului; împiedecatu-s-au pașii celui iute; închisu-s-au cărările céle neîmblate; aflatu-s-au locurile céle necălcate; în silțele întinse au căzdut, puterii vrăjmașului s-au vîndut; surcélele i-au uscat, focul i-au aținat, temeliile de la pămînt în nuări i-au aruncat, nepriiatin de cap Corbul, gonași neosteniți dulăii, iscoadă neadormită Hameleonul, și toți în toată viața îi pîndesc. De traiul, de viața și de ființa lui ce nedéjde au mai rămas? Nici una; toate puterile i s-au curmat; toți priiatinii l-au lăsat, în lanțuje nedezlegate l-au legat; toată greutatea nepriiatinului în opreala Inorogului au stătut, iar de acmu, în ceriu să zboare, n-a scăpa, o mie de capete de ar avea, iarbă n-a mai mînca; unul, Lupul, ce și acela depărtat, n-are cum îi folosi, nu-l poate agiutori! De nu altă, încaile să-l tînguiască! încailea să-l jeluiască! încai să-l olecăiască! Filul, macar că într-această parte s-ar afla, însă greuimea a sări nu-l lasă, grosime în sine al apasă, în strîmtori primejdioase, în valuri așé holmuroase să să arunce nu-ndrăznéște și micșorimea sufletului dinluntru-l oprește. De cu sară, Filul știre au luat, de prețul tăiat s-au înștiințat, ce ar fi putut // să și va i s-ar fi căzdut, ce în locul mîngăierii răspunsul curmării să dă: «1000 de ani la opreală de-ar fi, un dram de panzehr n-aș putea găsi». Ce mîngăiare i-au rămas? Nici una! Ce sprijenială i-au rămas? Nici una! Ce priiatin i să arată? Nici unul! Munți crăpați, copaci vă despicați, pietri vă fărîmați; asupra lucrului ce s-au făcut plîngă piatra cu izvoară, munții puhoaie pogoară. Lăcașele Inorogului, păsunele, grădinele, cerniască-să, păliască-să, veștedzască-să, nu înfloriască, nu înverdzască, nici să odrăsliască, și pre domnul lor cu jéle, pre stăpînul lor negréle, suspinînd, tînguind, nencetat să pomenească. Ochiuri de cucoară, voi, limpedzi izvoară, a izvorî vă părăsiți, și-n amar vă primeniți! Gliganul sălbatec viiariu, și-n livedzile lui ursul ușériu să să facă. În grădini tîrvélește, în pomăt bătélește să să prefacă. Clătiască-să ceriul, tremure pămîntul, aerul trăsnet, nuării plesnet, potop de holbură, întunérec de negură vîntul să aducă. Soarele zimții să-și rătédze, luna, siindu-se, să să rușinédze, stélele nu scîntăiadze, nici Galactea să luminédze. Tot dobitocul ceresc glasul să-și sloboadză, faptă nevădzută, plecîndu-să, vadză. Cloșca puii răzsipască. Lebăda lira să-și zdrobască, Leul răcniască, Taurul mugiască, Arétele fruntea să-și slăbască, // Racul în coajă neagră să să primenească, Capricornul coarnele să-și pléce, Peștii fără apă să să înéce, Gémenii să să desfrățască. Ficioara frîmséțe să-și grozăvască, cosița galbănă în negru văpsască. Scorpiia ascuțit acul să-și tîmpască, Strelețul arcul frîngînd ținta nu lovască, Cumpăna dreptatea nu mai aréte, Apariul topască-să-n séte; Mars vîrtutea în slăbiciune să-și primeniască, Mercurie între planete nu mai crăiniciască, Zef monarhiia în véci să-și robască, Vinerea floarea frumséții să-și veștedzască, Cronos scaunul de sus în gios să-și coboară; Finicul în foc de aromate moară, Oltariul jirtfe nu priimască, Păharul băutură să nu mai mestească; Chitul crépe în apa Aridanului; Iepurile cadză-n gura Sirianului; Musculița cu jéle să vîzîiască, amîndoi Urșii greu să mormăiască; Pletele Verenicăi să să pleșuvască, Corona frumoasă nu le-npodobască; Pigasos de Andromeda să să depărtédze; Perseos de Casiopa să să-nstrienédze; Zmăul capul cu coada să-și împleticiască; Chivotul lui Noe în liman să primejduiască; Porumbul, frundza maslinului cercînd, rătăciască, îndărăpt a să-ntoarce nu mai nemeriască...“

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Acad. Dan BERINDEI

... Istoricul pe care îl primim, azi, în Academia Română, a publicat peste 500 de studii şi peste 50 de volume, care, împreună, formează o operă reprezentativă, o operă substanţială, o operă de referinţă pentru epoca pe care o cuprinde...

Discursul său... este clar, obiectiv, bazat totdeauna pe informaţii de primă mână, plin de iubire pentru valorile morale şi spirituale româneşti...

Acad. Eugen SIMION
Din Cuvânt de răspuns la *Discurs*

Biobibliografie

Născut la 3 noiembrie 1923 la Bucureşti, Dan Berindei a obţinut licenţa în Litere şi Filosofie, specialitatea Istorie, la Bucureşti (1945); este doctor în ştiinţe istorice (1969). A lucrat în cercetare – din 1946 şi până în mai 1990, când s-a pensionat – în Institutul de Studii şi Cercetări Balcanice şi în Institutul de Istorie „N. Iorga". Din 1990 este profesor asociat la Facultatea de Istorie din Bucureşti şi din 1994 la Universitatea „Hyperion" din Bucureşti. Ales în 1991 membru corespondent al Academiei Române, a devenit, în anul următor, membru titular; din 1996 este preşedintele Secţiei de Ştiinţe Istorice şi Arheologie, fiind reales în 1997 şi 2001; de la 4 aprilie 2005 preşedinte de onoare al Secţiei de Ştiinţe Istorice şi Arheologie. Din 1996 este preşedinte al Comitetului naţional al istoricilor din România. Este preşedinte al Comisiei de heraldică, genealogie şi sigilografie a Academiei Române.

A publicat peste 600 lucrări ştiinţifice, din care cca. 60 cărţi, mai ales privind evoluţiile istorice ale secolelor XVIII – XX, atât privind istoria României cât şi cea universală, interesându-l domeniile istoriei relaţiilor internaţionale, istoria culturii, istoria social-politică, istoria relaţiilor agrare. Printre cărţile sale din ultimii ani menţionăm: *Revoluţia română din 1821* (1991), *Societatea românească în vremea lui Carol I* (1992), *Diplomaţia românească modernă* (1995), *Revoluţia română din 1848 – 1849. Consideraţii şi reflecţii* (1997), *Românii şi Europa în perioadele premodernă şi modernă* (1997), *Revoluţia română din 1848 – 1849. Însemnătatea şi programele ei* (1998), *Epoca Unirii*, ediţia a II-a (2000), *Portrete istorice* (2001), *Les Roumains et la France au carrefour de leur modernité* (2002). În calitatea sa de preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Istorice şi Arheologie a Academiei Române a coordonat proiectul tratatului de *Istoria românilor*, fiind şi redactorul responsabil şi în mare parte autorul volumului VII/1; până în prezent au apărut 8 volume în 9 tomuri din această lucrare fundamentală a Academiei Române şi a naţiunii.

Participant activ la numeroase reuniuni internaţionale – cu cca. 200 rapoarte, comunicări şi conferinţe, având un număr important de lucrări publicate peste hotare, este membru a 16 organisme ştiinţifice internaţionale ori din alte ţări; din 1994 a fost ales membru titular al Academiei Europene de Ştiinţe, Arte şi Litere din Paris, iar în 1996 membru titular străin al Academiei Poloneze de Ştiinţe şi Litere din Cracovia; este, de asemenea, din 1988, membru corespondent al Societăţii Sud-Est Europene din München; din 1985 a fost, până în iulie 2005, vicepreşedinte al Comisiei Internaţionale de Studii Istorice Slave şi, de asemenea, din 1990, membru în biroul Asociaţiei Internaţionale de Istorie Contemporană a Europei. Este membru în comitete de redacţie de peste hotare („Revue d'Europe Centrale" – Strasbourg, „Cahiers Charles Fourier" – Besançon etc.)

Generaţia paşoptistă

– fragmente –

România a fost constituită prin silinţe şi jertfe naţionale. Ea a fost rodul implicării poporului român într-un proces de complexitate extremă, pe marea furtunoasă a devenirilor istorice. A fost un adevărat miracol, cum o mică naţiune, împărţită, supusă dominaţiei a mari imperii, a reuşit să înfrângă ceea ce părea imposibil. Românii au intrat într-o nouă etapă a existenţei lor istorice, şi-au dobândit prin forţele lor statul naţional, s-au străduit a-i conferi modernitatea şi i-au cucerit independenţa. În curs de două decenii, o nouă entitate s-a aliniat statelor suverane europene, împlinindu-se ceea ce spusese, la 24 ianuarie 1862, cel dintâi domnitor al Principatelor Unite: „Înalta Poartă şi marile puteri garante au venit a recunoaşte Unirea Adunărilor şi ministerelor ambelor principate... Credincios misiunii ce mi-aţi dat şi cunoscând statornica voinţă a românilor de a rămânea pururea uniţi, am proclamat, atât înaintea domniilor voastre, cât şi înaintea ţării, Unirea definitivă a Principatelor. V-am zis, ea va fi precum România o va dori şi o va simţi... Astăzi statul nostru s-a aşezat pe o temelie mai întinsă. O eră nouă ni s-a deschis..." Ce cuvinte mândre şi câtă demnitate din partea unui principe patriot, dar încă vasal Porţii otomane şi aflându-se sub garanţia marilor puteri!

România aceasta n-ar fi fost înfăptuită fără cele câteva zeci de fruntaşi şi cele câteva sute de luptători militanţi pentru cauza naţională, lângă care s-au strâns mulţimile, dacă n-ar fi fiinţat în fruntea românilor din acea vreme generaţia paşoptistă a celor care, dăruiţi către o patrie virtuală, înfruntând piedici de netrecut, au fost făuritorii României, au transformat un vis într-o realitate indestructibilă.

Fără generaţia paşoptistă România n-ar fi existat. A fost generaţia celor care s-au aflat pe baricadele Revoluţiei din 1848, pentru ca, apoi, tot ei să fie făuritorii statului modern. A fost generaţia care – însufleţită de un ardent patriotism, dar şi de inteligenţă politică – a ştiut să înlăture piedici ce păreau de netrecut şi să pună temeiurile existenţei statului modern...

Cei care au făcut parte din generaţia paşoptistă au fost

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

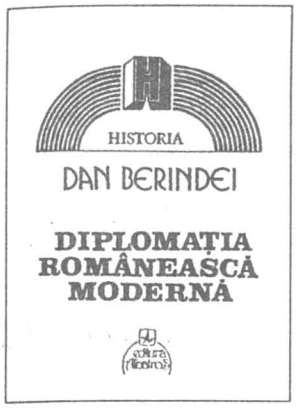

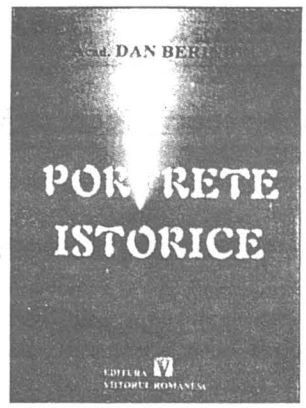

cu câteva zeci de ani mai tineri decât personalitățile mai înainte evocate, iar părinții lor au fost cei care au avut, poate, cel dintâi merit al desprinderii fiilor lor din mediul în care ei viețuiseră și mai viețuiau în bună măsură. A fost aceasta și urmarea sfatului lui Kiseleff, cel dintâi înnoitor, deși cu țelul unei anexări, dar au simțit și ei nevoia de a săvârși acest lucru, indiferent de propriile lor opțiuni, dintr-o motivație națională și din înțelegerea ființării a noi vremuri. Nici cei care s-au împotrivit, ori au încercat a frâna un curs irezistibil al evoluțiilor social-politice n-au rămas totdeauna în afara sensurilor istoriei. Apărătorii vechilor rânduieli, care au acceptat însă cel puțin în parte efectele modernizării, au ajutat la formarea conservatorilor moderni, a celor care trebuiau să preia de la ei sarcina de a mai apăra ceea ce era de fapt condamnat de mersul și sensul evoluției istorice, acceptând inevitabile noi rânduieli, dar străduindu-se a le frâna dezvoltarea și, mai ales, a-și apăra locul *lor* în noua societate. Un Barbu Catargiu, un Costache Brăiloiu sunt exemple tipice în această privință. Ei au fost departe de a fi pașoptiști, baricadele revoluției nu le-au apărat, dar au fost necesari parteneri ai jocului politic.

Din cine a fost alcătuită această generație pașoptistă de neștearsă amintire? Majoritatea au aparținut diferitelor categorii ale boierimii, unii s-au ridicat din rândul păturilor mijlocii. Cu toții au reprezentat noul, despărțirea de trecut, cu toții s-au întors cu fața spre Occident, cu toții au vrut să construiască o țară care să însumeze națiunea în care credeau și, totodată, modernitatea. Între ei și părinții lor prăpastia a fost mare. Ei inaugurau o nouă eră, iar părinții lor încheiau pe cea trecută. „Viața părinților noștri – scria Alecu Russo – a trecut lină ca un râu ce cură prin livezi și grădini și se pierde fără vuet în Siret. Pe cât erau ei departe și străini de voinicii ce dorm la Valea Albă, pe atâta ne-am născut și noi străini și departe de dânșii. Întâmplările lumii de primprejur mereu la granița țării; vălmășagul veacului îi găsea și-i lăsa liniștiți. Ei au deschis ochii într-un leagăn moale de obiceiuri orientale; noi am răsărit în larma ideilor nouă; ochii și gândul părinților se îndreptau la Răsărit, ai noștri ochi stau țintă la Apus".

Dar și atunci când au respins cu vehemență acest lucru, acești tineri erau urmașii părinților și înaintașilor. Felul de viață al acestora l-au criticat, dar melancolia copilăriei au purtat-o cu ei până la capătul propriei lor vieți. Obiceiurile și datinile le-au slujit mai departe. Chiar și felul de a gândi al celor ce-i precedaseră și-a pus, cel puțin în parte, pecetea pe propria lor judecată. Dragostea de moșie, în înțeles mai restrâns, al moșiei părintești, un patriarhalism, în parte tihnit, întrerupt însă de momente cumplite – răscoale, războaie și ocupații străine – s-au îmbinat cu elementele patriotismului modern, cu ardenta dorință de ridicare a neamului devenit națiune.

Generația pașoptistă este și generația care a rupt vechile legături cu mediul cultural grecesc – care servise părinților și bunicilor în formarea lor intelectuală – ori mai bine zis le-a estompat, le-a slăbit, pentru a se întoarce către mediul cultural, dar și social și politic, al unor țări cu îndelungată și temeinică tradiție din Occidentul Europei și mai ales către Franța, care a fost pentru ei o nouă Romă fondatoare, o Romă a modernității. Un loc de seamă l-a ocupat însă și Germania, cu diversele ei centre de cultură, la care unii dintre acești tineri au găsit izvorul cunoașterii. A avut loc o rapidă și complexă operă de integrare, de transformare a unor fii de boieri orientalizați în *bonjuriști*, în cetățeni ai scânteietorului veac al XIX-lea. Dar cum aminteam, nu trebuie nedrept judecați nici părinții, căci aceștia i-au trimis pe tineri smulgându-i lumii în care ei, părinții, viețuiseră și dându-le prilejul unui zbor în altă lume, cea care trebuia să aducă mutații esențiale nu numai fiilor lor, ci țării! Prăpastia ce s-a creat a fost mare, uneori de netrecut, dar, totodată, în parte cel puțin, ea a fost dorită și de unii din generația predecesoare…

Franța și Germania au fost pentru ei prioritar *țările învățătoare*, dar transilvănenii și unii moldoveni au găsit la Pesta și la Viena temeiul învățăturilor înalte, alți tineri români au ajuns și în Italia ori în Anglia și câțiva și în Rusia, dar cu toate acestea, modelele culturale dominante ce li se vor impune vor fi cel francez și cel german, uneori într-o benefică complementaritate. În acest context intelectual cu Europa Occidentului au receptat și s-au adaptat, s-au aliniat colegilor lor, s-au integrat mediului în cauză, dar, fapt esențial, și-au păstrat totdeauna puternica conștiință a identității lor de neam. Este uimitor cum acest contact atât de prelungit cu străinătatea, la unii aproape un deceniu, nu i-a făcut să-și piardă simțămintele naționale, ba dimpotrivă, le-a stimulat! O spune foarte limpede Kogălniceanu în bilanțul său din 1891 făcut în fața Academiei noastre. Evocând „patriotismul, inteligența și marea mișcare națională ce domina în toate clasele nobile și burgheze ale capitalei Prusiei", el declara Universitatea din Berlin drept „a doua sa mamă". „Exemplului ce mi-a dat amorul pentru patria germană", mai remarca Kogălniceanu în 1891, "datorez eu amorul pentru patria română și spiritul liberal care m-a însuflețit în toate actele vieții mele". A mai spus-o mai înainte Alecu Russo: „Ne-am născut în Moldova și am supt străinătatea; capul ni-cap de neamț, de franțuz, dar inima ne-a rămas tot de moldovean".

Academia Română – Discurs de recepție
rostit la 26 aprilie 2001

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Amintiri despre Nicolae Labiș

Radu VLĂDUȚ

Joi, 22 decembrie 2005, Biblioteca publică *NICOLAE LABIȘ* din cartierul Drumul Taberei a fost închisă pentru public. Se desfășura programul cultural-artistic *Amintiri despre Nicolae Labiș* în cadrul *Zilei filialei*, manifestare anuală devenită tradițională pentru filialele Bibliotecii Metropolitane București.

Obiectivele acestui tip de acțiuni sunt cunoscute: popularizarea filialei și a serviciilor oferite membrilor comunității, asigurarea comunicării între bibliotecă și membrii comunității, promovarea lecturii în rândul publicului tânăr.

Programul a cuprins o evocare a patronului spiritual al bibliotecii, poetul Nicolae Labiș, prin alocuțiunile invitaților speciali: Mircea Coloșenco – istoric literar, Stela Covaci – scriitoare, Horia Crețu – nepot al poetului și Margareta – soră a poetului; momentul artistic *Vine Moș Crăciun!* oferit de elevi ai Școlii Generale 191 – colinde interpretate de elevii dirijați de d-na învățătoare Marioara Iliescu; expoziție de pictură a d-rei Paula Monica Georgescu.

Realizatorii proiectului au fost d-na Mihaela Chesnoiu, bibliotecar, și Marioara Iliescu, învățătoare, iar colaboratori au fost cei invitați și Nicolae Vengher, bibliotecar la filiala *CEZAR PETRESCU*.

Ninsoarea de afară a făcut parcă și mai emoționante momentele când s-a recitat din creația artistică a poetului și s-a deschis „tolba cu amintiri" de către cei ce l-au cunoscut, ocazie cu care sora poetului a destăinuit împrejurările în care a luat naștere poemul *Moartea căprioarei*, iar colindele au fost interpretate de elevi cu atâta candoare copilărească încât toți cei de față au cerut cu insistență repetarea momentului muzical.

De altfel, filiala are o tradiție în a colabora cu instituțiile de învățământ din zonă, în principal cu liceele „Elena Cuza", „Petru Maior", „Eugen Lovinescu" și „Gheorghe Airinei", dar și cu școli generale, precum Școala nr. 191, și chiar grădinițe (în luna mai, în cadrul programului cultural-artistic *Să citim pentru mileniul III*, organizat tot de filiala *NICOLAE LABIȘ*, copiii de la grădinița nr. 217 au susținut un moment teatral cu piesa *Oglinda fermecată*).

Serviciul Relații Publice, prezent la manifestare prin chiar șeful serviciului, Sergiu Găbureac, s-a ocupat de realizarea și tehnoredactarea afișelor, invitațiilor și diplomelor.

Spațiul restrâns și vremea neprietenoasă de afară nu au împiedicat în nici un fel desfășurarea programului, o dovadă în plus că acolo unde există interes și bunăvoință, ca în cazul doamnei Mihaela Chesnoiu, bibliotecara de la filiala *NICOLAE LABIȘ*, totul devine lesnicios și la îndemână.

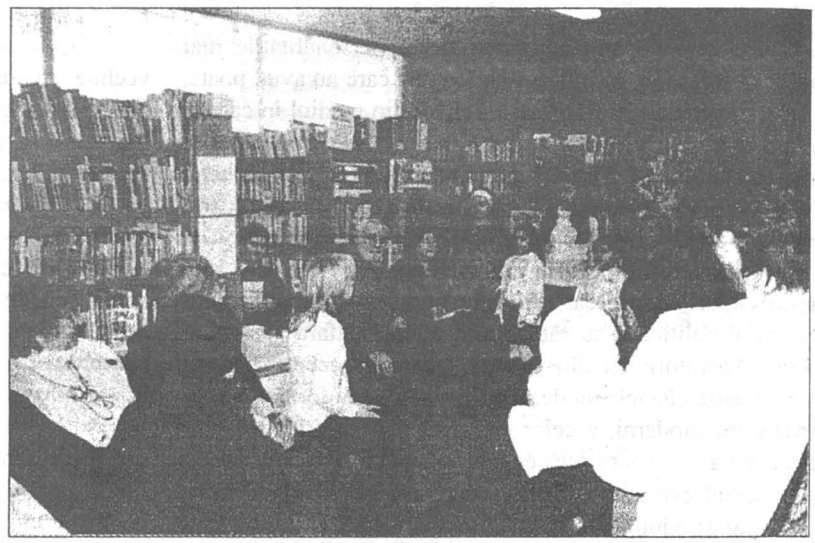

Scurt istoric

Biblioteca *NICOLAE LABIȘ* s-a înființat prin decizia nr. 543 din 26 mai 1960 a Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Raionului Gh. Gheorghiu-Dej, sediul inițial aflându-se în cartierul Giulești-Sârbi, într-un imobil naționalizat din Prelungirea Giulești nr. 233. După doar câteva zile, prin decizia nr. 568 din 1 iunie 1960 a aceluiași for, se transferă publicații de la alte biblioteci și case de cultură, asigurându-se pentru început un fond de 5.675 volume, extins ulterior prin Colectura Bibliotecilor – Depozitul de carte.

În anul 1966 sediul bibliotecii se mută în str. Bucșenești 14, sector 7, actuala str. Brașov 14, bloc 2S14, sector 6, având un număr total de 15.728 publicații, transferându-se și vechiul mobilier, aflat astăzi în depozitul bibliotecii.

Biblioteca a primit ordinul de repartizare nr. 2095 din 30 septembrie 1968.

Din 1968 până în 1999 biblioteca a fost condusă de doamna Georgeta Pașalâc, iar din 1999 până în prezent de doamna Mihaela Chesnoiu.

Adresa: Str. Brașov 14
Telefon: 4133345
Program: Luni – Marți – Miercuri: 11.00 – 19.00, Joi – Vineri: 8.00 – 16.00
Mijloace de transport: tramvaiele 35, 47, 41; autobuzele 137, 168, 338
Bibliotecar-coordonator: Mihaela Chesnoiu
Fond de publicații: cca. 19.000 vol. + 48 casete video
Nr. cititori: 3.550

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Secvențe

Zilele Rebreanu

„El singur e mai mult decât o
întreagă operă literară.
Ce vreți să rămâie mai mult?"
Camil Petrescu

Împlinindu-se 120 de ani de la naşterea marelui scriitor, Biblioteca *LIVIU REBREANU* a sărbătorit evenimentul printr-o serie de întâlniri derulate în perioada 22 – 30 noiembrie 2005.

Pe 22 noiembrie, a fost organizată o masă rotundă la Muzeul Memorial *LIVIU REBREANU*, unde gazdă a fost d-l Corneliu Lupeş. Au fost prezentate momente din viaţa şi activitatea scriitorului de către prof. Cristina Văduva de la Colegiul Tehnic *MIRON NICOLESCU*, bibliotecarii Emma Janosy, Anca Badea, Dana Gheorghe, Florentina Dobrogeanu-Ipsilante, precum şi Gheorghe Chirculescu, utilizator.

Pe 29 noiembrie, la Filiala *GEORGE COŞBUC* a fost organizată masa rotundă *Mari scriitori români din Ardeal*. Au fost amintite legăturile Rebreanu – Coşbuc, actualitatea operei lor şi chiar integrarea în cultura europeană (interesante au fost discuţiile referitoare la ce anume din opera scriitorilor reprezintă mai bine specificul românesc pentru cultura europeană). Invitaţi speciali: Corneliu Lupeş de la Muzeul Memorial *LIVIU REBREANU* şi prof. Cristina Văduva.

Pe 30 noiembrie, la sediul Filialei *LIVIU REBREANU* a fost organizată festivitatea ce a încheiat *Zilele Rebreanu*. Colocviul *Viaţa şi opera lui Liviu Rebreanu* a cuprins intervenţiile de un real interes ale istoricului literar Niculae Gheran, poetei Claudia Voiculescu, Mariei Graciov, redactor la Editura *Universal Dalsi*. Au mai participat: Corneliu Lupeş, Cristiana Miu – Radio România Cultural, prof. Cristina Văduva, prof. Geanina Rusu, elevi de la Colegiul Tehnic *MIRON NICOLESCU* şi Grupul Şcolar *NICHITA STĂNESCU*.

În final, au fost acordate premiile anuale 2004 ale bibliotecii pentru cel mai activ utilizator – Mihaela Puică, cel mai bun utilizator – Ionuţ Fulga, cel mai fidel utilizator – Elena Timofte, iar pentru buna colaborare – Muzeului Literaturii Române, Secţia Muzee Memoriale, şi Colegiului Tehnic *MIRON NICOLESCU*.

(*Florentina DOBROGEANU*)

Amintiri despre poet

Sfârşit de an, cu o manifestare de suflet de ziua Filialei *NICOLAE LABIŞ*. Prezenţi, pentru a fixa momente din viaţa şi activitatea poetului, au fost: Mircea Coloşenco, implicat total în recuperarea şi redarea în circuit a operei celui omagiat, scriitorii Stela Covaci, Horia Creţu şi Dan Cojocaru. Marea şi calda surpriză a fost prezenţa doamnei Margareta Labiş, sora scriitorului, impresionată profund de faptul că există o filială a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti care poartă numele fratelui ei. Au fost momente de o mare trăire emoţională, completate de frumoasele colinde oferite cu aceeaşi emoţie de elevi ai Şcolii nr. 191, alături de învăţătoarea Marioara Iliescu. Acordarea premiilor anuale 2004 a încheiat o zi plină de nelinişti pentru inimoasa bibliotecară Mihaela Chesnoiu. (*GSM*)

Îngeri printre noi

Cu doar două zile înaintea celei mai mari sărbători de iarnă a creştinătăţii, la Biblioteca *CEZAR PETRESCU* a avut loc ultima manifestare, pe 2005, a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, cu prilejul zilei acestei filiale. Momentul de vârf l-a constituit vernisarea expoziţiei de artă plastică a tinerei şi talentatei Monica-Paula Georgescu, un înger printre noi. Discuţiile pe un subiect atât de sensibil au menţinut atmosfera misterului care ne domină de mai bine de două mii de ani. Premiile anuale, sponsorizate cu generozitate de Editura *BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR*, au fost înmânate, de tânărul şi mereu surprinzătorul bibliotecar Nicolae Vengher, utilizatorilor: Alexandra Dincă, Maria Vizireanu şi Monica-Paula Georgescu. (*GSM*)

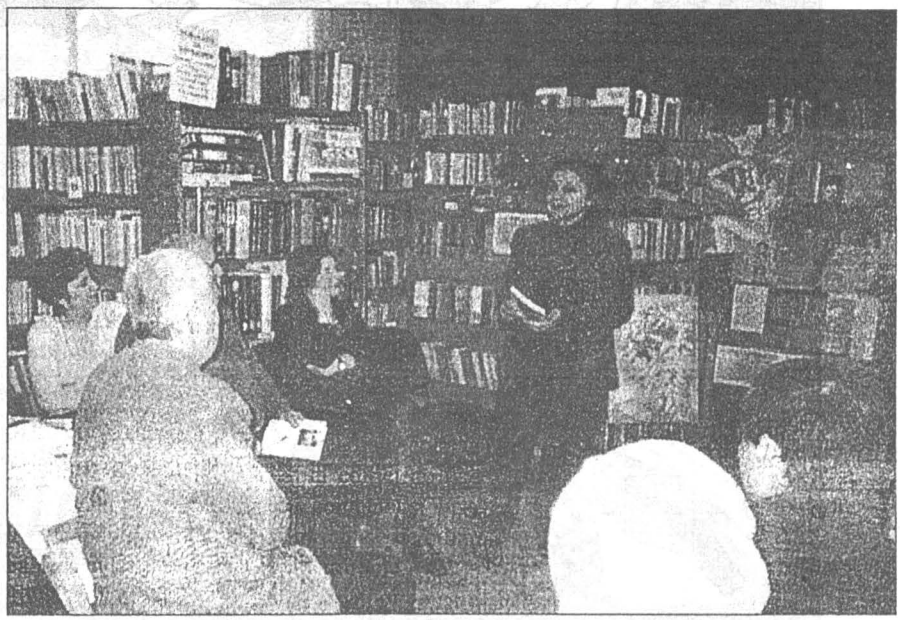

Filiala NICOLAE LABIŞ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca *ION CREANGĂ* – Calendar 2005

Gabriela TOMA

Biblioteca pentru copii *ION CREANGĂ*, filială a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, a desfăşurat, în decursul anului 2005, importante activităţi cultural-artistice. Dacă fiecărei note muzicale i-am corespunde un moment din această sferă, gama ar fi variată, consonând omagierii zilelor de naştere ale unor scriitori, zilelor internaţionale stabilite de UNESCO, deschiderii întru imagine şi sunet a unor sărbători creştine sau anotimpuri, ultimele două menţionate fiind reflectate în vernisajele de pictură şi întâlnirile cu artiştii culorii şi ai cuvântului. Să nu uităm orele de lectură, vizitele în grup ale elevilor, vizionarea de desene animate. În fiecare sâmbătă, la ora 12, Teatrul de Păpuşi *LICURICI* este locul de poveste în care şcolarii devin actori şi păpuşile prind viaţă sub bagheta magică a d-nei Gabriela Stamatiade.

Ianuarie. Pe 22 ianuarie, cititorii, părinţii şi bunicii şi-au bucurat privirile urmărind spectacolul *Măgăruşul* de Petre Ghelmez, iar pe 29, piesa *Asta-i toată povestea* de Petre Bokor. În deplină corespondenţă cu anotimpul, pe 10 ianuarie, a avut loc vernisajul expoziţiei de pictură *Universul cromatic al copilăriei*, cu lucrări ale elevilor de la Şcoala nr. 79, Şcoala de Muzică şi Arte Plastice nr. 4 şi Liceul de Arte Plastice *N. TONITZA*. În aceeaşi zi, biblioteca a găzduit elevii clasei a IV-a B de la Şcoala Generală nr. 5 pentru a participa la ora de lectură.

Februarie. Pe 10 februarie, s-a deschis vernisajul expoziţiei de pictură *Călătorie în lumea artei*, în cadrul căreia au expus elevii Şcolii nr. 134, sub coordonarea profesoarei Marcela Aelenei.

Martie. Această lună s-a definit prin ore de lectură, prin piesele *Scufiţa Roşie*, *Varietăţi muzicale*, *Capra cu trei iezi*, *Fetiţa fără inimă*, *Unde au dispărut notele 7, 8, 9, 10?*, puse în scenă de către micii actori păpuşari, prin expoziţia de grafică şi pictură *Culorile tăcerii*, cu participarea profesorilor Aurel Bulacu şi Ludmila Grăjdan Ionescu.

Aprilie. Pentru a sărbători *Bicentenarul Hans Christian Andersen*, la 2 aprilie – ziua de naştere a scriitorului danez, decretată drept Ziua Internaţională a Cărţii pentru Copii – Biblioteca *ION CREANGĂ* a iniţiat un program cultural complex la care a participat d-na consul Birgitte Randmets, ataşat cultural al Ambasadei Regatului Danemarcei în România. O expoziţie de carte Andersen, un concurs *Ce ştiţi despre scriitorul danez?*, un microrecital instrumental de pian şi vioară susţinut de elevii Şcolii de Muzică şi Arte Plastice nr. 4, coordonator prof. Hortensia Orcula au fost completate de păpuşarii Teatrului *LICURICI*, care au pus în scenă spectacolul *Logodnicii* după Hans Christian Andersen. În atmosfera sărbătorilor pascale, pe 10 aprilie, biblioteca a expus icoane pe lemn şi sticlă ale elevilor Liceului de Artă Plastică *N. TONITZA*, coordonaţi de Ludmila Grăjdan Ionescu. Activităţile bibliotecii au fost premiate de Ziua Bibliotecarului – 21 aprilie – cu Diploma Trofeul *Bibliotecarul şi Biblioteca sa*, secţiunea *Biblioteci pentru copii*.

Mai. Pe 5 mai, biblioteca a cinstit pe artistul plastic Nicolae Filoteanu, membru UAP, prin vernisajul expoziţiei *Universul florilor*.

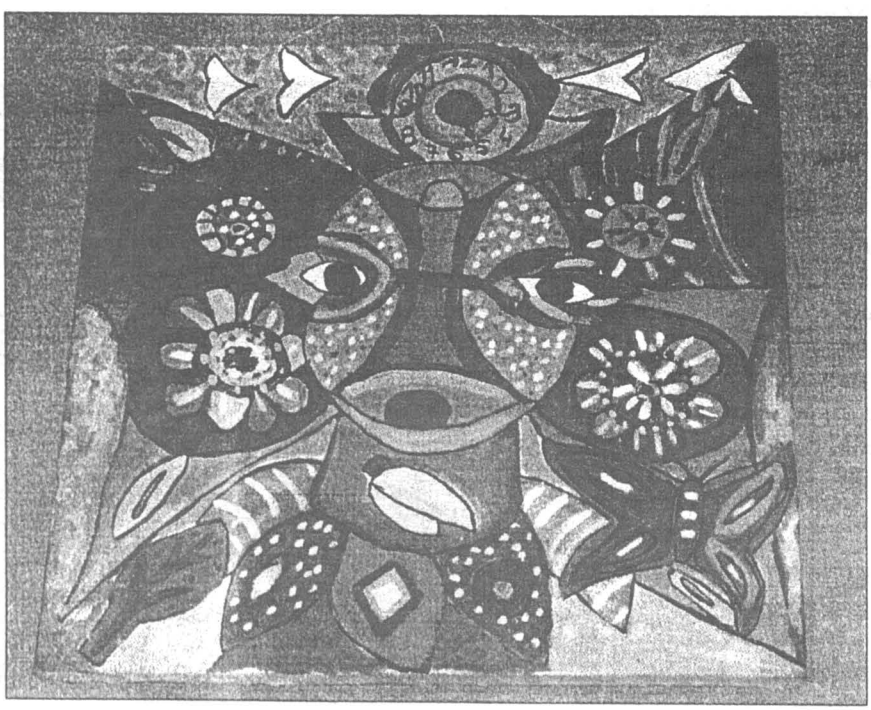

Din expoziţia Clubului Copiilor Sector 6

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Profesorul coordonator Nicoleta Enculescu a inițiat, în cadrul bibliotecii, dezbaterea *Lucian Blaga – personalitate complexă a literaturii române*, cu participarea elevilor clasei a IX-a ai Liceului *OCTAV ONICESCU*. *Cine a zis Miau?* a fost o întrebare pe care actorii păpușari au adresat-o publicului spectator.

Iunie. Ziua Internațională a Copilului a fost sărbătorită de Biblioteca *ION CREANGĂ* prin expoziția de ceramică, desene și pictură a copiilor din România și Bulgaria, prin concursuri de cultură generală cu premii, prin spectacolul Teatrului de Păpuși *LICURICI – Daruri pentru fiecare, de la mic la mare*. Evenimentul a fost onorat de reprezentanții Ambasadei Republicii Bulgare la București. Cu prilejul aniversării a 75 de ani de viață, pe 20 iunie, a avut loc vernisajul expoziției grafice a artistei Octavia Țarălungă.

Iulie. Pentru vacanța de vară, biblioteca a inițiat proiectul cultural estival *Roata copilăriei*, la care și-au dat concursul toate bibliotecile pentru copii din Capitală. Teatrul de păpuși a pregătit pentru această perioadă piesele *Spaima dovlecilor* și *Cheia vacanței mari*.

August. Luna s-a remarcat prin expozițiile de pictură și ceramică ale elevilor de la Școala de Muzică și Arte Plastice nr. 5 și ai Școlii de Arte și Meserii *D. PACIUREA*.

Septembrie. *Țupa-țup* au spus micii păpușari în această lună prin spectacolul lor, întrebându-se la început de toamnă *Unde au dispărut notele 7, 8, 9 și 10?*. În întâmpinarea toamnei s-au deschis și expozițiile de pictură semnate de Terzi Alexandra și Lorincz Kristina de la Liceul de Arte Plastice *N. TONITZA*.

Octombrie. *O lume fantastică în culoare și creion* a prezentat Ana-Daria Alexandra Ghiță-Nicolaev prin expoziția sa de pictură, al cărei vernisaj a avut loc pe 10 octombrie. Această primă expoziție personală a dezvăluit talentul deosebit al unei fetițe de 12 ani, poate un viitor artist profesionist.

Noiembrie. La Târgul Gaudeamus, de Ziua Mondială a Copilului – 20 noiembrie – au fost expuse minunatele lucrări ale lui Hans Christian Andersen, sărbătorindu-i cu această ocazie bicentenarul, punând la dispoziție celor mari și celor mici un spațiu de lectură a poveștilor. Actrița Alexandrina Halic ne-a fost alături în această călătorie în lumea de poveste, înconjurată de copiii care ascultau atenți ce dorință avea iepurașul sau ce a pățit rățușca cea urâtă. Expoziția a cuprins, de asemenea, ediții ale lui Jules Verne. Tot la Gaudeamus, Teatrul de Păpuși *LICURICI* a prezentat piesa *Șoricelul mofturos*. Cu ocazia aceleiași zile, biblioteca a organizat concursul *Asul prichindel*, care a cuprins patru etape: cultură generală, mimă, întrebări pe baza lecturilor și ghicitori. Protagoniștii competiției au fost elevii Școlilor nr. 109 și 186. Alături de darurile pregătite pentru câștigători, copiii s-au delectat cu spectacolul micilor artiști păpușari, *Grădina poveștilor*.

Tot poveștile toamnei au fost ilustrate de Clubul Copiilor Sector 6, prin expoziția de pictură *Arta Copiilor – culorile toamnei*, coordonator artistul plastic Marin Răducu, membru UAP.

Elevii Școlii Generale nr. 186 au vizionat, pe 28 ale lunii, filmul de desene animate *Jack și vrejul de fasole*, iar pe 7 noiembrie, au desfășurat ora de limbă engleză la sediul bibliotecii.

Decembrie. Sărbătorile Crăciunului au fost întâmpinate cu concursuri de poezii de iarnă, colinde și obiceiuri, microrecitaluri de muzică clasică, cu expoziții de icoane, podoabe și cadouri de Crăciun sub titlul *Vis de iarnă*. Coordonatorii acestor ample manifestări au fost profesorii de artă plastică Luminița Ciupitu și Mihai Kesller, participanții fiind elevii Școlilor de Muzică și Arte Plastice nr. 3 și 4 din București.

Cât despre anul ce vine... acesta se arată mai bogat în evenimente și mai plin de surprize!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

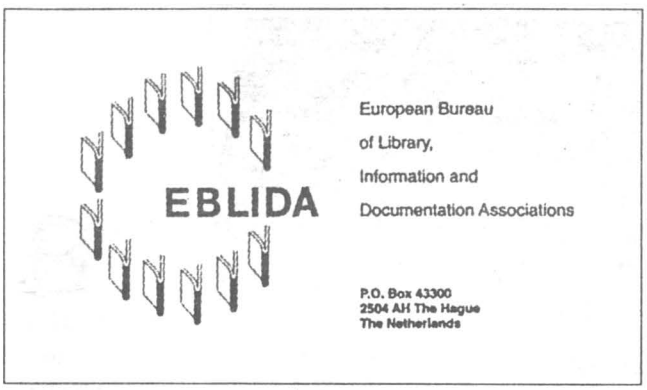

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Inițiative

Priorități în societatea informațională

Bibliotecile digitale 2010

Pe 14 noiembrie 2005, miniștrii Culturii au avut o dezbatere pe tema *2010 Digital Librairies*, care a cuprins următoarele aspecte:

- crearea unei Biblioteci Digitale Europene, care va face conținutul cultural european și resursele de informații mai ușor și mult mai interesant de folosit într-un mediu on line multicultural și multilingvistic;
- pașii care trebuie urmați, ca temă prioritară la nivel european în îndeplinirea acest deziderat;
- contribuția activităților de digitizare existente și planificate ale fiecărui stat membru la realizarea acestei inițiative.

A fost remarcată primirea cu interes a propunerilor Comisiei Europene privind crearea Bibliotecii Digitale Europene și au fost subliniate o serie de probleme referitoare la necesitatea de a promova toate limbile europene (limbile minorităților), diversitatea culturală și încurajarea înțelegerii între diferite grupuri etnice, precum și identitatea regională.

În cadrul discuțiilor au fost evidențiate și câteva probleme practice, cum ar fi respectarea drepturilor proprietății intelectuale, posibilitatea de a lucra în colaborare cu sectorul privat, împărtășirea celor mai bune metode de lucru.

Comisia și statele membre ar trebui să se aleagă pentru a promova această idee pentru toți europenii prin intermediul portalurilor europene. Rezultatele dezbaterilor vor fi folosite la următoarele discuții pentru a putea fi adoptată o Recomandare a Consiliului la sfârșitul anului 2006 sau începutul lui 2007.

Brokerii UE negociază internaționalizarea guvernării Internetului

O înțelegere politică la nivel mondial privind internaționalizarea guvernării Internetului și întărirea cooperării interguvernamentale a fost negociată la cel de-al doilea Summit Mondial al Societății Informaționale (WSIS), care a avut loc la Tunis, între 16 și 18 noiembrie 2005. Discuțiile s-au axat pe mecanismele financiare necesare depășirii divizării digitale. Textul negociat se bazează, în mare parte, pe propunerile UE prezentate în luna iunie. Problema-cheie în discuție este accesul la sistemul de nume al domeniilor (DNS) – în principal lista tuturor adreselor de Internet – și rădăcina fișierului de zonă, unde toate cele 248 de domenii de țară (.UK sau .FR) și cele 14 domenii generice (.COM, .NET și .ORG) sunt listate. Toate sunt controlate de ICANN, o organizație non-profit care raportează Departamentului de Comerț al Statelor Unite. Deși guvernul american nu a intervenit niciodată în vreo decizie luată de ICANN, multe țări sunt îngrijorate de faptul că Washingtonul exercită un control prea mare asupra Internetului. Europa a sugerat un compromis bazat pe un „model de cooperare", prin care ICANN să fie independent față de orice supraveghere guvernamentală și să raporteze doar unui forum internațional al împuterniciților în acest domeniu.

Un nou Forum de Guvernare a Internetului va fi astfel creat pentru a intermedia între guverne, sectorul privat și societatea civilă într-un dialog pluralist privind politica în acest domeniu.

Prima întrunire a forumului, care va avea loc în Grecia, va fi convocată de către Secretarul General al Națiunilor Unite la mijlocul anului 2006.

Textul convenit va permite o întărire a cooperării între guverne în probleme de politică publică de pe baze egale. Această cooperare trebuie să includă dezvoltarea principiilor aplicabile global privind subiecte de politică publică, asociată cu coordonarea și managementul resurselor de bază ale Internetului. Vor fi implicate, în acest sens, organisme internaționale importante. De asemenea, s-a convenit ca nici o țară să nu se implice în decizii privind Domeniul de Vârf al altei țări; această cerere a fost făcută, în particular, de către UE în timpul negocierilor.

Comisia Europeană se va focaliza, în schimb, pe obținerea sprijinului altor națiuni pentru politica UE de investire în tehnologiile informaționale ca modalitate de a depăși divizarea digitală și își va reitera poziția cu privire la protecția drepturilor omului (libertatea de exprimare).

Seminar EBLIDA la Riga

Comitetul Executiv EBLIDA s-a întrunit la Riga (Letonia) în zilele de 11 – 12 noiembrie 2005. Noii membri ai Comitetului Executiv aleși pentru perioada 2005 – 2007 au discutat problemele curente ale EBLIDA și au stabilit prioritățile viitoare.

Paralel cu această întâlnire și conform Strategiei EBLIDA 2004 – 2007, a fost organizat, în colaborare cu colegii letoni, un seminar pe teme curente ale UE, fiind

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

prezenți reprezentanți ai arhivelor și bibliotecilor din Țările Baltice.

Printre altele, subiectele discutate au trecut de la comunicarea Comisiei Europene, *Bibliotecile Digitale 2010*, la principala preocupare a comunității bibliotecarilor și arhivarilor baltici referitoare la finanțarea europeană.

Dl. Pavluts, secretar de stat în Ministerul Leton al Culturii, a deschis seminarul vorbind despre ultimul document elaborat de minister vizând bibliotecile și arhivele și despre posibilitățile de finanțare europeană a acestor instituții.

EBLIDA dorește să aducă mulțumiri Annei Maulina și lui Andris Vilks (Biblioteca Națională a Letoniei) pentru sprijinul și cooperarea lor la organizarea seminarului și a întrunirii Comitetului Executiv EBLIDA.

Divizarea digitală în Europa

În UE-25, pe parcursul primului trimestru al anului 2004, 85% dintre studenți au utilizat Internetul (cel puțin o dată în trei luni anterioare sondajului), ca și 60% dintre persoanele angajate, 40% dintre șomeri și 13% dintre pensionari, comparativ cu o medie, în UE-25, de 47% pentru persoanele cu vârste cuprinse între 16 și 74 ani [18/2005, *Utilizarea Internetului de către persoane și companii*]. Această divizare făcută după ocupație se regăsește și la nivel educațional. Diferențele în utilizarea tehnologiilor informaționale depind, de exemplu, de vârstă, statutul de angajat, nivelul educațional și gradul de urbanizare a zonei.

Această divizare digitală are câteva cauze: lipsa infrastructurii sau a accesului, lipsa stimulentelor în utilizarea tehnologiilor informaționale, lipsa cunoștințelor și a abilităților necesare participării la societatea informațională.

Informațiile prezentate provin dintr-un raport publicat de Eurostat pe 10 noiembrie 2005 [*Eurostat, Statistic in Focus, Industry, Trade&Services*, 38/2005, *The digital divide in Europe*], care aprofundează amploarea divizării digitale și posibilele explicații ale existenței acestui fenomen.

(Din buletinul EBLIDA „Hot News", noiembrie 2005)
Traducere de Mihaela DRAGOȘ

Sistemul european de certificare a profesioniștilor din domeniul informare – documentare

Demersuri pentru înființarea și gestionarea unui organ de certificare acreditat

Eric SUTTER
Certificarea ADBS

Crearea unui organ de certificare în vederea eliberării de eurocertificate în domeniul informare – documentare trebuie să respecte un anumit număr de reguli și de practici. Acest organ de certificare trebuie să fie acreditat de consorțiul european CERTIDoc. Odată acreditat, acesta devine membru al consorțiului și poate elibera eurocertificate profesioniștilor care depun un dosar la această instituție (indiferent de originea și de naționalitatea acestora).

Pentru a fi acreditat, organul trebuie să se supună tuturor regulilor și procedurilor impuse de consorțiu și, în mod special, exigențelor punctelor 4.3 și 7 din Regulamentul general[1] (versiunea din 2003). Obținerea unui asemenea acord implică îndeplinirea prealabilă a unui număr de etape mai mult sau mai puțin formale.

Etapa preliminară

• Înțelegerea filozofiei procesului de eurocertificare: aceasta nu este o diplomă care recunoaște studiile academice sau care le prelungește printr-un program de formare; este o certificare care atestă o experiență profesională de cel puțin trei ani și care validează cunoștințele, îndemânarea și aptitudinile, adică acele competențe efective (însușite eventual printr-o educație formală și licențiată, prin lecturi, sesiuni de educație continuă și completată printr-o practică profesională la nivelul cerut și de realizarea unor sarcini personale etc.).

• Înțelegerea faptului că eurocertificarea acoperă ansamblul de „profiluri profesionale" întâlnite în profesia de informare – documentare (arhiviști, bibliotecari, documentariști, manageri pentru înregistrare, supraveghetori, directori web); atestatul certifică nivelul de calificare atins de candidat (asistent, tehnician, manager, expert), indiferent de profilul său, și permite dobândirea unui profil profesional specific.

• Înțelegerea faptului că organul de certificare poate, într-o primă instanță, să nu elibereze decât eurocertificate pentru anumite niveluri de calificare și nu pentru toate cele patru niveluri. În această fază trebuie să existe o decizie politică.

• Înființarea unei „comisii de certificare" (cf. punctului 7 din Regulamentul general, în privința alcătuirii, a misiunii, a funcționării sale); structura sa trebuie să reflecte mai multe „părți": experți, angajatori, profesori etc.

• Anunțarea candidaturii la consorțiu (adresându-se secretariatului acestuia), prin indicarea faptului că procesul este în curs de realizare și a unui calendar provizoriu. Aceasta

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

poate fi o ocazie pentru obținerea de informații complementare, a unei asistențe tehnice.

Etapa de înființare

• Adoptarea documentelor de referință elaborate de către consorțiu și a *Euroreferențialului* elaborat de Consiliul European al Asociațiilor de Informare – Documentare (ECIA), versiunea 2004[2], traducerea lor în limba de lucru a organului de certificare, dacă este cazul, elaborarea documentației pentru aplicare: nota de informare a candidaților, regulile interne de funcționare și de gestionare a calității, modurile de tarifare, formularele etc. (a se vedea, de exemplu, setul de documente stabilite de certificarea Asociației Profesioniștilor din Informare – Documentare/ ADBS).

Documentele pentru aplicare, care trebuie realizate în limba de lucru a organului de certificare, sunt concepute în mod liber, dar ele trebuie să corespundă cu documentele de referință ale consorțiului. Această activitate presupune timp, dar este indispensabilă pentru crearea unui dispozitiv operațional.

• Realizarea pe calculator a unui instrument de autoevaluare (sau traducerea unui instrument obținut de la alți membri ai consorțiului). ADBS, de exemplu, a creat un instrument automatizat Excel care permite candidaților să se poziționeze în funcție de nivelurile de competență descrise în *Euroreferențial*, iar juriului să aibă la dispoziție un profil de competență și să facă apel la portofoliul de probe care îi vor servi în cursul evaluării și al interviului.

• Formarea unui nucleu inițial de evaluatori în vederea abilitării acestora pentru a face parte din diferite jurii de evaluare; conceperea acestui nucleu este liberă (una sau mai multe zile, la distanță sau cu frecvență etc.), dar ea trebuie să cuprindă două părți: o prezentare detaliată a obiectivelor și a modului de funcționare a procesului de certificare, mai exact, a regulilor de evaluare (cu o simulare a studierii unui dosar, de exemplu); explicații privind aspectele psihologice legate de relația dintre evaluator și evaluat în timpul unui interviu (de exemplu, cu un exercițiu de pregătire și de conducere a unui interviu). Abilitarea unui evaluator se poate face numai după această formare sau după participarea ca observator într-un juriu sau mai multe. (Această formare poate fi, de asemenea, inițiată de un alt organ care cunoaște foarte bine procesul european de certificare CERTIDoc și care este la curent cu aspectele psihologice specifice ale acestui tip de evaluare).

A se observa că un evaluator abilitat poate „lucra" pentru mai multe organe de certificare (o listă europeană de evaluatori abilitați de consorțiu se află pe site-ul www.certidoc.net). Este, așadar, posibil să se facă apel la acești evaluatori înainte de formarea și de abilitarea evaluatorilor „locali". Este, de asemenea, recomandat ca juriul să se constituie din evaluatori cu experiență (care pot avea o experiență dobândită de la ceilalți membri ai consorțiului) și din evaluatori nou formați.

• Crearea unui secretariat pentru gestionarea administrativă; fiecare trebuie să aibă sarcina de a răspunde la cererile de înregistrare (chiar dacă informațiile sunt difuzate prin broșuri sau pe un website), de a da sfaturi cu privire la demersul de urmat, de primire a dosarelor candidaților, de administrare a relațiilor cu membrii juriului, de administrare a documentelor de referință și a formularelor (împreună cu evoluția acestora), a arhivelor dispozitivelor (dare de seamă a reuniunilor comisiei de certificare, deliberarea juriului, corespondența dintre părți, dosarele celor certificați etc.), asigurarea aducerii la zi a registrelor cu persoanele certificate etc.

Etapa de acord

Îndată ce organizația este formată, trebuie să se confirme candidatura sa (cerere oficială de acord) la consorțiul CERTIDoc (cf. punctului 4.3), la secretariatul acestuia (de fapt: Certificarea ADBS). Consorțiul poate fi trimis să verifice dacă toate cerințele din Regulamentul general sunt îndeplinite.

Faptul de a fi acreditat implică intrarea organului certificator în cadrul consorțiului.

Etapa operațională

Prin crearea efectivă a procesului de certificare și prin eliberarea de eurocertificate, un organ certificator acreditat se angajează să ducă la îndeplinire diferite acțiuni, precum:

• Participarea la eventualele reuniuni ale consorțiului (prin prezență directă sau prin conferințe telefonice).

• Conceperea și animarea prezentării eurocertificării pentru a atrage candidații (și evaluatorii) și, mai ales, pentru a promova procesul de eurocertificare (și pe cei astfel certificați) în fața angajatorilor.

• Menținerea unui dispozitiv în conformitate cu regulile stabilite de consorțiu (prin urmarea lor sau influențarea evoluției acestora).

• Completarea registrelor comune (registre de eurocertificare, registre de evaluatori abilitați).

În paralel cu crearea procesului de certificare, se poate demara o recunoaștere a eurocertificării de către puterile publice naționale sau regionale; aceasta poate fi, de exemplu, înscrierea într-un repertoriu național de certificare a competențelor, acreditarea certificării cu titlul conferit de o diplomă obținută pe baza performanțelor profesionale etc.

Note:

1. *Consorțiul CERTIDoc, Sistemul european de certificare, Reguli generale*, 2003, în „Biblioteca Bucureștilor", nr. 11 și 12/2004, pp. 28 – 35, 20 – 21.

2. *Euroreferențial I&D*, vol. 1 – *Competențe și aptitudini ale profesioniștilor europeni din domeniul informării și documentării*; vol. 2 – *Nivele de calificare ale profesioniștilor din domeniul informare – documentare*, traducere realizată de ABIDOR, având concursul d-nei Nicoleta Marinescu, Biblioteca Centrală Universitară din Iași, în curs de apariție.

Traducere și note de Julieta MOLEANU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Certificarea competențelor în domeniul informare – documentare

Faceți recunoscută prin profesie experiența dvs. în gestiunea documentelor:

• aveți cel puțin 3 ani de experiență profesională în informare – documentare;

• aveți o practică reală într-o activitate de gestiune documentară și de lucru cu publicul cititor, o activitate autonomă în cadrul unei mici structuri de sprijin documentar sau în calitate de colaborator în cadrul unui centru de documentare sau într-o bibliotecă;

• ați dobândit pe „teren" sau pe parcursul unor stagii de formare continuă sau prin lectură cunoștințe și aptitudini în diferite domenii de competență specifice meseriilor de informare documentară (precum cele detaliate în *Euroreferențialul competențelor*, versiunea 2004),

Sunteți în măsură de a demonstra aceste cunoștințe...

Atunci eurocertificarea este concepută pentru dumneavoastră!

Eurocertificatul eliberat pentru nivelul „asistent în I&D" sau „tehnician în I&D" este un mijloc de a vă face recunoscut profesionalismul, chiar dacă nu aveți o diplomă în domeniul I&D.

Acest certificat vă poate ajuta în cazul transferurilor, poate marca o etapă în parcursul dvs. profesional înainte de a avansa spre un nivel superior de calificare.

Eliberat în Franța de ADBS Certification, el este recunoscut în afara acesteia de alte asociații certificatoare, membre ale consorțiului european CERTIDoc sau ale partenerilor acestuia.

Eurocertificatul este valabil 5 ani și poate fi reînnoit.

Aveți competențe în informare – documentare?

Certificați-le conform normelor europene!

Sistemul european CERTIDoc permite tuturor profesioniștilor în informare – documentare (documentariști, specialiști web, bibliotecari, arhivari, manageri media, iconografi, consultanți în organizare documentară etc.), care au o vechime de cel puțin 3 ani, să își eurocertifice competențele în unul sau altul din cele 4 nivele de calificare care pot fi atestate: asistent, tehnician, manager, expert.

Eurocertificatul

• permite recunoașterea experienței dvs. și a nivelului de competență de către profesioniști în domeniu și le face să aibă valoare în fața angajatorilor sau clienților;

• facilitează mobilitatea geografică și profesională;

• contribuie la recunoașterea profesiei;

• se bazează pe *Euroreferențialul competențelor* (ediția 2004) și pe regulile publicate, comune tuturor organismelor certificatoare, membre ale consorțiului european CERTIDoc;

• se eliberează după o evaluare făcută pe baza unui dosar de competențe și a unui interviu cu o comisie alcătuită din cel puțin 3 evaluatori;

• tarifele pentru anul 2005 (pe lângă cei 50 Euro costul dosarului) sunt: pentru nivelul „Asistent", 100 Euro; pentru nivelul „Tehnician", 210 Euro; pentru nivelul „Manager", 450 Euro; pentru nivelul „Expert", 650 Euro.

Euroreferențialul I&D. Competențe și aptitudini ale profesioniștilor europeni în informare – documentare

vol. 1: *Competențe și aptitudini*

vol. 2: *Nivele de calificare*

Căror profesii se adresează acest ghid?

Tuturor profesioniștilor care se ocupă de cercetarea și/sau gestionarea informației: documentariști, custozi, arhivari, bibliotecari, manageri de înregistrări, manageri de cunoștințe, directori web, iconografi etc.

Un referențial pentru:

• aranjarea într-o grilă de analiză comună a diferitelor părți (angajatori, salariați, formatori);

• recunoașterea ca „lizibile" a meseriilor de informare – documentare;

• identificarea diferitelor domenii de competențe și de aptitudini necesare sau utile pentru exercitarea meseriei;

• facilitarea recunoașterii competențelor dobândite și a mobilității profesionale.

Document de analiză și referință pentru:

Profesioniști: structurarea unui CV; determinarea profilului propriu de competențe; determinarea necesităților în formare; certificarea nivelului propriu de calificare.

Angajatori: poziționarea colaboratorilor; stabilirea fișei postului; o mai bună cunoaștere a competențelor colaboratorilor.

Formatori: conceperea programelor de formare; determinarea parcursului de formare; indexarea catalogului stagiilor; determinarea gradului de acumulare a experiențelor.

Euroreferențialul I&D – Competențe și aptitudini

O lucrare structurată în 2 volume:

Volumul 1: 33 domenii de competență repartizate în 5 grupe: Informare (12 volume); Tehnologii (5 domenii); Comunicare (7 domenii); Management (8 domenii); Alte științe complementare (1 domeniu) și analizate pe 4 nivele: Nivelul 1: cultură generală, vocabular de bază; Nivelul 2: cunoașterea practicilor; Nivelul 3: Stăpânirea instrumentelor de lucru; Nivelul 4: Stăpânirea metodologiilor și a 20 de aptitudini, repartizate în 6 grupe: a intra în relație, cercetare, analizare, comunicare, gestionare, organizare.

Volumul 2: 4 nivele de calificare: asistentul are deja o cunoaștere și o practică ce îl fac util în cadrul unei echipe sau îi oferă o autonomie limitată; tehnicianul beneficiază de o formare mai aprofundată care îi permite să acționeze autonom și să se poată adapta; managerul (de echipă sau de proiect) stăpânește cunoștințele tehnice, beneficiază de o experiență solidă și poate face să funcționeze un sistem complex; expertul adaugă la competențele prezentate anterior capacitatea de a gestiona toate aspectele unei situații complexe și de a inova.

(ADBS Certification)

Traducere de Mihaela DRAGOȘ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România

- V -

Liviu BUTUC

5.7. Cinematograful (I)

Arta și tehnica de înregistrare fotografică pe peliculă a unor imagini succesive și apoi a proiectării lor cu ajutorul unei surse de lumină pe un ecran, astfel încât să se creeze impresia unui spectacol viu (gr. *kinemat* = mișcare + *grapho* = a scrie).

Evoluție istorică

Sec. XII – III î.Hr. Artiștii chinezi din epoca Tchen desenează rulouri care, derulate repede, fac să apară fazele succesive ale unei mișcări. Cele mai simple proiecții, așa-numitele *„umbre chinezești"*, cu ajutorul mâinilor, iar mai târziu cu ajutorul păpușilor.

Sec. I î.Hr. Seneca amintește de fenomenul persistenței retiniene.

Sec. II d.Hr. Ptolemeu descrie un aparat bazat pe efectul stroboscopic.

1450. Leon Battista Alberti construiește o *„camera lucida"*, în care proiectează desene pe o foaie de hârtie.

Sec. XVI. Leonardo da Vinci desenează o lanternă pentru proiecție, cu o lentilă convexă: *„camera obscura"*.

1643. Iezuitul Athanasius Kirscher prezintă în lucrarea sa: *Ars magna lucis et umbrae* proiecția cu ajutorul unei lanterne magice, strămoșul diaproiectorului modern.

1644. Kirscher prezintă lanterna magică, la Roma, cu care proiecta desene prin intermediul luminii solare sau artificiale (o lumânare sau o lampă cu petrol).

1685. Johannes Zahn, perfecționând lanterna optică a lui Kircher, descrie în lucrarea: *Oculus artificialis* ideea combinării imaginii animate cu proiecția.

1719. Richelet în dicționarul său filosofic descrie lanterna magică astfel: *„o mașinuță care face să vezi în obscuritate pe un zid alb mai multe spectre și monștrii înfiorători, astfel încât cei care nu cunosc secretul cred că aceasta se face prin magie"*.

1760. Jean Antoine Nollet arată că lanterna magică era intens folosită *„pentru a distra copiii și poporul"*. Cele mai multe subiecte erau cele religioase, arătarea de sfinți sau imagini desenate reprezentând ororile infernului.

1798. Fizicianul și iluzionistul belgian E.G. Robertson construiește un dispozitiv de proiecție pe care l-a numit *„Fantascopul"* și organizează la Paris, în vechea capelă a capucinilor, spectacole cu proiecții animate.

1825. Medicul londonez John Ayrton Paris construiește o jucărie, *„Thaumatrop"*, cu care animă desene.

1832. Plateau construiește primul aparat care realizează sinteza mișcării – *„Phenakistiscop"*, optimizat apoi în *„Fantascop"*. După acesta apar noi modele ca *„Stroboscopul"*, construit de profesorul Simon Ritter von Stampfer din Viena.

1834. Englezul William George Horner construiește un aparat cu tambur, denumit întâi *„Dedalaeum"*, apoi *„Zootrop"* și cunoscut ca *„roata diavolului"* sau *„roata vieții"* (Zootropul este lansat pe piață abia în anul 1867, rămânând mult timp una dintre cele mai la modă jucării).

1845. Franz von Uchatius combină lanterna magică cu principiul stroboscopului.

1853. Baronul austriac Franz von Uchatius folosește stroboscopul pentru proiecții. Aparatul său este denumit *„Kinestiscop"*.

1875. J.A. Roebuck Rudge inventează un aparat de proiecție, *„Biophantascop"*, care funcționează ca și aparatul cinematografic prin intermitențe. Astfel se proiectau succesiv 7 fotografii, reprezentând faze ale unei mișcări.

1876. J.P.J. Cesar pune la punct *„revolverul fotografic"*. Englezul Wordsworth Donnisthorp inventează *„Kinesigraful"*.

1877. Émile Reynaud inventează un aparat care creează iluzia mișcării prin reflexia desenelor cu ajutorul unui sistem optic (o prismă cu 12 suprafețe reflectante).

1880. Muybridge proiectează cu un *„Zoopraxiscop"* imaginea unor animale în mișcare. Aparatul se baza pe principiul *„Phenakistiskop*-ului". El a avut primul ideea folosirii unor imagini fotografice în Zootrop.

1882. Étienne Jules Marey inventează *„pușca fotografică"* cu care fotografia păsările în zbor, înregistrând 10 imagini pe secundă.

1887. Le Prince construiește un aparat de înregistrare și proiecție, cu 16 lentile. În anul următor îl perfecționează, utilizând doar un singur obiectiv. Cu acest aparat puteau fi înregistrate 20 de imagini cinematice pe secundă, folosind un film perforat.

1888. Reynaud brevetează un ingenios sistem de tracțiune a benzii de imagine.

1889. W. Friese-Greene brevetează un sistem de cameră și proiector. Se preocupă de filmul stereoscopic și de teoria filmului în culori. Carbutt realizează pelicule de celuloid subțiri și transparente. Firma Kodak pune în vânzare pelicule cinematografice de celuloid cu perforații laterale.

1891. T.A. Edison brevetează *„Kinetoscopul"*, aparat care permite vizionarea, în interiorul unei casete, a imaginilor animate realizate cu ajutorul *„Kinetographului"*. Aparatul este lansat pe piață în anul 1893.

1893. Marey inventează *„Cronofotograful"* – primul aparat de filmare și proiecție cu mișcare intermitentă care permitea fixarea pe cale fotografică a diferitelor faze ale mișcării.

1894. Acmé John Le Roy face o proiecție experimentală la New York cu două filme ale lui Edison. Primul salon cu kinetoscoape inaugurat la New York, pe Broadway.

Ianuarie 1895. Americanul Le Roy pune bazele unei societăți, **Cinematograph**, organizând spectacole.

Februarie 1895. Louis și Auguste Lumière brevetează aparatul lor, servind la obținerea și vizionarea probelor chronofotografice.

22 martie 1895. Prima proiecție publică a cinematografului cu un aparat care rezolvă înregistrarea și proiecția imaginilor animate de către frații Lumière. Primul film: *La sortie des ouvriers de l'Usine Lumière*.

21 aprilie 1895. Demonstrație publică la New York cu aparatul *„Pantoptikon"* inventat de Woodville Latham.

6 mai 1895. Frații Lumière îți denumesc aparatul: *„Cinématographe"*.

1 noiembrie 1895. Frații Max și Emil Skladanowsky încep la Berlin, în *Wintergarten*, proiecții publice cu un aparat inventat și construit de ei.

Decembrie 1895. William Paul construiește un aparat de proiecție pentru filmele turnate cu camera sa.

28 decembrie 1895. În *Salonul Indian* de la Grand Café, Boulevard des Capucines din Paris, are loc *primul spectacol cu public, pe bază de bilete, al cinematografului Lumière*. Proiecția dura 20 de minute, numărul total de bilete vândute în prima zi: 35.

1896. Programele Lumière cuprindeau 11 filme, dintre care: *Ieșirea muncitorilor de la Uzina Lumière*, *Grădinarul stropit* ș.a.

1896. Primele spectacole cu public organizate de operatorii firmei Lumière în afara Franței: 17 februarie – Londra, 29 februarie – Bruxelles, 30 aprilie – Berlin, 1 mai – Geneva, **27 mai – București**,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Fraţii Lumière

12 iunie – Madrid, 25 iunie – Belgrad, 28 iunie – New York, 7 iulie – St. Petersburg etc.

Mai 1896. Firma Lumière filmează încoronarea lui Nicolae al II-lea Ţarul Rusiei, folosind o estradă special amenajată la Kremlin şi 7 bobine de film a 180 de metri. Auguste Baron brevetează „*Cinematorama*", primul aparat pentru proiecţii circulare.

1897. Raoul Grimoin Sanson brevetează „*Cinecosmorama*" pentru proiecţii panoramice şi în culori.

1898. Firma Lumière îşi încetează producţia de filme, ocupându-se doar de vânzarea aparatelor şi de proiecţii prin operatorii firmei, percepând 50% din încasări.

1899. Auguste Baron îşi prezintă aparatul „*Graphoscope*" şi primul film sonor (scene din operete şi cântece). Americanii F. Marshall Lee şi Edward R. Turner brevetează un aparat pentru proiecţii în relief.

1900. Clément Maurice prezintă filme sonore: *Cyrano de Bergerac*, *Hamlet* ş.a.; englezul W. Duddel şi germanul E. Ruhmer fac primele înregistrări de sunet pe peliculă.

1904. Eugène Lauste produce un film care are sunetul imprimat alături de imagine.

1905. Se deschide primul cinematograf american la Pittsburgh, iar în Franţa, Charles Pathè îşi creează propriile săli de proiecţie.

1907. G. Albert Smith brevetează un procedeu de film în culori: „*Kinemacolor*".

1913. Eastman produce prima peliculă pancromatică.

1915. John R. Bray şi Earl Hurd folosesc folii de celuloid la realizarea desenelor animate.

1925. Warner Bros pregăteşte lansarea procedeului „*Vitaphone*": înregistrarea sunetului pe discuri sincronizate cu filmul.

1926. Premiera primului film sonor: *Don Juan*, regia Alan Crosland, prin procedeul „*Vitaphone*".

1927. Warner produce primul mare film sonor: *The Jazz Singer* (cost: 500.000 dolari, încasări: 2,5 milioane dolari).

1929. Ultimul an în care se mai produc filme mute cu excepţia URSS, care va continua şi în anul următor.

1930. Pe baza aşa numitei convenţii de la Paris, monopolurile americane devin mondiale, împărţindu-şi sferele de influenţă cu monopolurile germane. Astfel, Tobias Klang Film controlează: Germania, Olanda, Austria, Ungaria, Elveţia, Danemarca, Suedia, Norvegia, Finlanda, Cehoslovacia, Iugoslavia, Bulgaria şi România; ERPI şi RCA controlează: SUA, Canada, Noua Zeelandă, Australia şi India; celelalte ţări rămân piaţă liberă.

Producţia mondială de filme este dominată net de SUA – 550 de filme, Japonia – 400, Germania – 146, Anglia –136, Franţa – 110 (80 sonore şi 30 mute), URSS – 97, China – 86, Cehoslovacia – 20, Polonia – 12, Italia – 10, Brazilia – 10. Mai puţin de 10 aveau multe ţări ca: Suedia, Ungaria, Bulgaria, Grecia. România nu figura cu producţie de film.

King Vidor realizează, cu *Billy the Kid*, primul film turnat pe peliculă lată de 70 mm.

1936. Cele mai mari firme şi companii din SUA produceau în acest an: Paramount – 68 de filme, 20th Century Fox – 57, Warner Bros – 56, Columbia Pictures – 52, MGM – 45, RKO – 39, Universal – 28, United Artists – 17 ş.a.

1937. Proiecţie gigantică la Paris – la Expoziţia Universală – a unui film turnat de I. Tedesco cu procedeul „*Hipergona*" al profesorului H. Chretien: *Panorama au fil* (ecran 10 m / 60 m).

1940. Inginerul rus Semionov Ivanov îşi prezintă procedeul de proiecţie în relief: „*Stereo-Kino*".

1948. La Moscova se deschide prima sală unde este proiectat un film în relief: *Robinson Crusoe*.

1950. Cele mai multe săli de cinema erau în: URSS – 12.000, SUA – 11.300 + 4.700 *drive-in* (cinematografe în aer liber unde filmul era urmărit stând în automobil), Italia – 8.600, Franţa – 5.821[148].

* * *

Ca şi celelalte mijloace de comunicare, cinematograful reprezintă încununarea unui lung şir de invenţii şi progrese în tehnologia fotografică şi a animării desenului, în divertismentul public. Un pas decisiv l-a constituit construirea primei camere de luat vederi şi a dispozitivului de vizionare, precum şi utilizarea filmului flexibil de celuloid de către W. Dickson, asistentul lui T.A. Edison. Fonograful şi Kinetoscopul, cele două dispozitive indispensabile unui studio de produs filme, realizate în anul 1889, vor ajunge şi în Europa unde vor fi optimizate de precursorii francezi ai cinematografului: fraţii Lumière (Auguste şi Louis), care, în 1894 – 1895, pun la punct un ansamblu de filmare, proiectare şi copiere numit *cinematograf*. Ei vor transforma întreg demersul într-o afacere lucrativă de familie, proiectând filme mai întâi la Paris, în cafeneaua *Grand Café*, şi apoi în alte oraşe şi ţări ale Europei. Familia Lumière, tată şi fii, va fi concurată, fără succes, în afara Franţei de Thomas Armat şi Woodville Latham (SUA) şi de Robert Paul (Anglia), iar în interior de magicianul Georges Méliès, care va produce prima peliculă SF: *Călătorie către lună*, şi filmul de o bobină, cu o lungime de 300 m. „Cinematograful de bâlci", inaugurat de Méliès, va fi depăşit de Charles Pathé, căruia istoricii i-au dedicat anii 1903 – 1909 (epoca Pathé), în care cinematograful devine „*din negoţ meşteşugăresc, cum era la Méliès, o mare industrie, a cărei capitală, Vincennes, domină întreaga lume*"[149].

Primul spectacol cu public, pe bază de bilete, are loc la 28 decembrie 1895, în *Salonul Indian* de la *Grand Café*, cu 10 filmuleţe de 16 – 17 m fiecare (*Stropitorul stropit* – prima comedie pe celuloid, *Ieşirea lucrătorilor de la Uzina Lumière*, *Fierarul*, *Zidul*, *Marea* ş.a.), pelicule care vor străbate Europa, ajungând şi în România. Evenimentul este primit cu entuziasm şi curiozitate avangardistă de high-life-ul bucureştean la numai 5 luni după reprezentaţia pariziană, în 27 mai 1896, în clădirea ziarului „L'Indépendance Roumaine", peste drum de actualul Palat al Telefoanelor de pe Calea Victoriei. Salutul de bun venit al presei dâmboviţene „*minunii secolului*" a fost făcut de Mişu Văcărescu, fiul poetului Iancu Văcărescu: „*În sfârşit, a sosit. Această trufanda, pe care întreg Bucureştiul se va grăbi să încerce a o degusta, a debarcat ieri dimineaţă*" – nota celebrul cronicar

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Constantin I. Nottara în rolul lui Osman pașa, în filmul *Războiul Independenței*, 1912

monden în ziarul de limbă franceză citat mai sus[150].

Cele mai mari emoții, prin senzația de realitate banală, de viață în mișcare, le-a produs pelicula: *Intrarea trenului în gara La Ciotat*. Seducția ineditului convinge publicul tot mai numeros, iar inițiatorii evenimentului prelungesc timpul afectat proiecției și transferă peliculele și în alte săli din Capitală, pentru ca din luna septembrie să revină în localul ziarului „L'Indépendance Roumaine". În lunile următoare, pachetul de pelicule apare scris în ziare la rubrica „Spectacole permanente", prețul biletelor scade, *„minunea secolului"* intră deja în rutină, spectacolul se diluează în mundan. Un an mai târziu, la 25 iunie 1897, același jurnal de expresie franceză anunță o prioritate autohtonă: *„primele vederi românești"*. Știrea consemna, de fapt, geneza primelor pelicule de actualitate ce imortalizau imagini de la Târgul Moșilor, Cafeneaua Capșa și Șoseaua Kiseleff – bulevardul de promenadă al protipendadei bucureștene. Realizatorul primelor filmări în România era fotograful bucureștean de sorginte franceză, Paul Menu, pe care istoricii contemporani îl presupun a fi fost *„angajat de frații Lumière pentru a populariza invenția lor în România, fiind «unul din cei o sută» care au pornit spre cele patru zări cu misiuni similare"*[151]. Din aceste filmulețe, de câte un minut fiecare, s-au mai găsit la Cinemateca Franceză: *Cursele de la Băneasa*, *La șosea* (I – II), *Târgul Moșilor* și *Inundațiile de la Galați* – prima catastrofă naturală filmată în vara anului 1897. La nici doi ani de la primele proiecții, entuziasmul față de noua izbândă omenească se diminuează, curiozitatea nenutrită de noutate se atrofiază, cinematograful intră în anonimat, dispărând chiar o perioadă de timp din sfera publică, transferându-se, însă, în domeniul restrâns al științei medicale. Un pionier în acest sens este neurologul Gheorghe Marinescu (1863 – 1938) care, împreună cu asistentul său, Constantin Popescu, a realizat, între anii 1898 – 1901, peste 30 de filmulețe medicale cu maladii ale sistemului nervos. Sunt primele filme de cercetare științifică realizate în paralel cu chirurgul francez Eugène Doyen.

Revenirea celei de-„a șaptea arte" – cum sugestiv a fost denumită cinematografia de către primul teoretician, Ricciotto Canudo, într-un manifest din 1911 – în România se face cu greu la începutul secolului XX, prin operatori străini, ca de pildă Hugues d'Eywo, care a realizat actualități pentru casa Pathé între anii 1907 – 1910. În 1909, Hugues surprinde pe pelicula *Blériot zburând la București*, alături de cutezătorul aviator și soția sa, pe regina Elisabeta și pe câțiva membri ai camarilei regale. Este un prim semnal că cinematograful românesc reintră în scenă cu pelicule documentare, de actualitate, ipostază concretizată în anii următori de operatori români precum C.Th. Theodorescu și Gheorghe Ionescu. Primul își va crea, în 1911, societatea de producție **România-Film** care va semna pentru cinematograful său – **Național** – documentare ca: *O excursie la Mănăstirea Argeș*, *Agricultura în România*, *Cultura inului în România*, *Funeraliile lui Vlaicu* și *Serbarea junilor români la Brașov* ș.a. Tot el este acela care, cu lucrarea: *Arta și cinematograful*, se numără printre primii teoreticieni și exegeți ai artei cinematografice românești, opinând vis-à-vis de cartea *Cinematograful și educația* a lui C. Iordăchescu. „Societatea" lui Theodorescu își întrerupe activitatea în 1913, iar inițiativa lui va fi continuată de alți operatori români precum Nicolae Barbelian și Tudor Posmantir, sau francezi angajați de Leon Popescu, creatorul societății **Filmul de artă**. Spectacolele cinematografice reapar după anul 1905, sălile de cinema proliferează și la sfârșitul primului deceniu al secolului XX sursele documentare atestă primele construcții destinate spectacolelor cinematografice: **Volta** (1909) și **Blériot** (1910), apoi, pe rând, **Bristol**, **Apollo**, **Venus** etc. Într-o prefață a unei cărți despre cinematografia acestei perioade se consemnează: *„n-avem în București atâtea licee și în întreaga țară atâtea teatre, câte cinematografe sunt numai în Capitală"*.

Despre programele primelor cinematografe oficiale, Ion Cantacuzino ne spune că acestea *„erau formate tot din scurte documentare și mici scenete cu artiști. Dar acestea din urmă încep treptat să se dezvolte, să se lungească, își propun teme tot mai îndrăznețe și devin astfel filme"*, activitățile restrângându-se la formatul de preambul, cu continuitate până în deceniul opt[152].

În Transilvania, cinematografele ambulante funcționează încă din 1898, cu proiecții în localitățile: Alba Iulia, Dumbrăveni și Blaj. Odată cu construirea uzinelor de energie electrică, întreprinzătorii particulari deschid cinematografe permanente la: Brașov (1901), Cluj (1906), Oradea (1907), Dej, Zalău și Timișoara (1908), Sibiu, Bistrița și Carei (1910) etc.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Jean Georgescu

Jean Mihail

Data de **18 septembrie 1911** rămâne ca prima bornă în traseul pe care îl va parcurge filmul românesc. Acum are loc, la **cinematograful Pathé** (Hôtel de France), premiera primului film românesc de ficțiune *Amor fatal*, ecranizarea unei drame sentimentale din repertoriul Teatrului Național. Cap de afiș este actorul Grigore Brezeanu (1891 – 1919), pe care istoria cinematografului românesc îl consemnează ca primul „*actor total*": scenarist, regizor și interpret alături de nume sonore ale scenei românești precum Lucia Sturdza și Tony Bulandra. În aceeași regie, apare scurt metrajul *Înșir-te mărgărite*, cu premiera la Teatrul Național București, în seara zilei de 17 noiembrie 1911. Însă cea mai ilustră inițiativă a tânărului Grigore Brezeanu este realizarea, **în anul 1912**, a peliculei *Războiul Independenței*, susținut financiar de Leon Popescu, „om cu stare, senator și mare iubitor al artelor". Filmul istoric, dedicat celei de-a 35-a aniversări a Independenței, avea 2.000 m lungime, dura două ore, iar afișul prezenta în distribuție crema teatrului românesc din acea vreme. Pentru prima dată este folosită o imensă figurație cu aportul armatei române. Filmul este primit cu entuziasm și în Transilvania și Banat, iar presa este încărcată de elogii. Până la începutul primului război mondial, filmul românesc trăiește prin rolul de mecena al lui Leon Popescu, acela care, **în 1913**, contribuie la „*Înjghebarea unei case românești pentru editarea de filme cinematografice*", prin contribuția lui C.T. Theodorescu și a lui Haralamb Lecca.

În Transilvania, aflată sub dominație habsburgică, cea mai proeminentă personalitate din domeniu a fost regizorul, producătorul și scenaristul Janovics Jenö, care a realizat la Cluj, peste 60 de lungmetraje de ficțiune, cunoscut și în Franța cu pelicula *Mânzul șarg*. Este urmat de alte nume sonore ale cinematografiei de peste munți: Márton Garas, Adolf Mérei, Dezideriu Kertesz, Mihály Fekete și alții.

Filmul de ficțiune se întrerupe odată cu începerea războiului, în anul 1916, dar se continuă cel documentar prin filmări ale imaginilor de pe front întreprinse de **Serviciul Foto-Cinematografic al Armatei**, înființat la 15 noiembrie 1916, sub conducerea sublocotenentului Ion Oliva, ajutat de George Grassi, reprezentant al armatei franceze și al Casei de filme **Gaumont**.

Adevărate mărturii dramatice de pe frontul din Carpații Răsăriteni rămân reportajele semnate de operatorii români Constantin Ivanovici și Tudor Posmantir sau de operatori străini aflați în misiune pe frontul român.

După război, **Serviciul Foto-Cinematografic al Armatei** își va restrânge activitatea la transpunerea cinematografică a subiectelor militare, lăsând locul, în domeniul civil, **Serviciului Cinematografic al Fundației Culturale Regale**. Continuă, însă, să activeze prolific operatorii și regizorii care își maturizaseră rutina pe front, precum: Tudor Posmantir, Eftimie Vasilescu, Vasile Gociu, Constantin Ivanovici și Dan Barbelian. Ultimului i se datorează amplul documentar istoric *Povestea neamului românesc*, realizat în anii 1922 – 1923, după un scenariu de Nicolae Iorga.

În aceeași perioadă (dominată de documentare), doi tineri pasionați de nobila artă a transpunerii pe celuloid se avântă în tehnica filmului de animație, care se regăsea în „industria" cinematografică de peste Atlantic. Este vorba de Aurel Petrescu, care l-a creat pe *Păcală*, în anul 1920, și Marin Iorda (Iordache), cel care îi va da suflet pe peliculă lui *Haplea* (în 1927). Premiera filmului *Haplea* a fost programată în prima zi de Crăciun a anului 1927 la cinematograful **Capitol**, în completarea comediei *Pat și Patachon*. Pe lângă faptul că filmul era o lucrare de pionierat, trebuie remarcat și spiritul inovator al autorului: folosirea mixtă a animației și actorilor, procedeu care va reveni mult mai târziu în arta cinematografică. În subsidiar adăugăm că apăruse încă din anul 1908, odată cu *Fantasmagoria* lui Émile Cohl, urmată, în 1909, de *Gertie, a Trained Dinausor* de Winsor McKay (autor al benzii desenate *Little Nemo* din „The New York Herald")[153].

Lungmetrajul de ficțiune românesc revine și el, în anul 1923, cu pelicula *Țigăncușa de la iatac*, o coproducție româno-germană, în regia berlinezului Alfred Halm. În anii 1924 – 1925 se afirmă regizorii: Jean Georgescu, Jean Mihail și valorosul om de teatru, convertit la film, Ion Șahighian. Cu aceste nume se stabilizează, practic, conceptul de regizor în filmul românesc și se redeschide drumul filmului artistic, întrerupt în anii de război. În anul 1925 se vor realiza 6 filme, din care producția *Manasse*, ecranizată de **Național Film**, în regia lui Jean Mihail, va fi declarată filmul anului.

Un bilanț la sfârșitul deceniului trei relevă faptul că între anii 1923 – 1930, producătorii români au realizat 30 de filme mute, s-a inaugurat filmul sonor (1927) cu pelicula americană *Cântărețul de jazz* și s-a produs prima ecranizare românească sonorizată: *Ecaterina Teodoroiu* (Eroina de la Jiu). Premiera a avut loc la 8 ianuarie 1931, în prezența întregii familii regale, la

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cinematograful **Femina** din Capitală. Condiţiile tehnologice precare vădesc o sonorizare defectuoasă. De altfel *„primele filme sonore româneşti* – spune istoricul de film Călin Căliman – *au rămas, în general, tributare condiţiilor improprii rezervate producţiei de filme în deceniul al IV-lea. Peliculele care au supravieţuit, foarte puţine la număr, au un merit suplimentar, dincolo de valorile artistice (îndeobşte discutabile): filmate în ambianţa reală a străzii, a unor peisaje din România anilor '30, filmele transmit, peste decenii, imaginea unui timp revolut, aşa cum a fost el, dobândind incontestabil valori documentare. Marele «avantaj» al unui film precum* Leiba Zibal, *de pildă, este de a fi perpetuat înfăţişări ale Bucureştiului vremii – imaginea Lipscanilor şi a Văcăreştilor, Piaţa Sf. Gheorghe, Bulevardul Domniţei, Parcul Jianu (cu vila Brâncoveanu), împrejurimile Capitalei. Cinematograful, astfel, devine mărturie...*"[154].

Radu Beligan în rolul lui Rică Venturiano, în filmul *O noapte furtunoasă*, 1942

Între timp, în 1920, la Paris are loc prima şedinţă de cineclub. Alături de Louis Delluc, critic şi exeget al cinematografului, Ricciotto Canudo creează revista „Montjoie" şi clubul **Prietenii celei de-a şaptea arte**, iar în 1929, Germaine Dulac prezintă prima **Federaţie a Cinecluburilor**.

Filmografia ştiinţifică este reluată, după o lungă absenţă, la sfârşitul deceniului trei, la iniţiativa marii personalităţi a sociologiei româneşti, profesorul Dimitrie Gusti (1880 – 1955), fondatorul Institutului Social Român. Primul exemplu de implicare a filmului în cercetarea sociologică şi etnologică este filmul *Drăguş, viaţa unui sat românesc*, a cărui premieră a avut loc la Teatrul Naţional din Bucureşti, în 5 martie 1930. Pe genericul primei versiuni, de 2.500 m, figurează sociologi precum: Paul Sterian, Nicolae Argintescu-Amza şi experimentatul operator Nicolae Barbelian. Seria filmelor sociologice, care vor fi prezentate şi peste graniţe, va fi continuată şi cu peliculele: *Un sat basarabean, Cornova* (1932), *Satul Şanţ* (1936), cu o versiune engleză, din 1939, pentru Expoziţia de la New York ş.a. Domeniul filmului documentar este ilustrat acum de Paul Călinescu (*Colţuri din România, Bucureşti, oraşul contrastelor*, serialul folcloric *Români, cunoaşteţi-vă ţara*) a cărui culme profesională este atinsă cu eseul *Ţara Moţilor*, produs în anul 1938 şi premiat, la Veneţia, în 1939, cu „cea mai importantă distincţie acordată filmelor documentare". Tot lui îi aparţine şi documentarul *România în lupta contra bolşevismului* (1941), unul din „filmele arestate", un recviem cinematografic în care se înfăţişează Bucovina de Nord şi Basarabia înainte şi după odiosul rapt sovietic. Acest film evocator de dramatice evenimente, narate şi coordonate de Călinescu cu abilitate, şi-a consumat premiera la 6 septembrie 1941, în cadrul „Bienalei cinematografice de la Veneţia", unde regizorul a fost încununat pentru a doua oară cu unicul premiu pentru documentar şi cu o presă suprasaturată de aprecieri. Valorificarea potenţialului umoristic al unor actori precum Nicolae Stroe, Vasile Vasilache şi, mai cu seamă, a geniului satiric al lui Constantin Tănase se va materializa în câteva pelicule comediografice, începând cu *Visul lui Tănase* (1932), *Bing-Bang* (1935), *O noapte de pomină* semnat de regizorul Ion Şahighian (1939), culminând cu *O noapte furtunoasă* (1942) – scenariu şi regie: Jean Georgescu.

Filmelor româneşti din deceniul patru li se adaugă coproducţii de marcă precum: *Venea o moară pe Siret* (1929) – peliculă semnată de regizorul german Martin Berger, cel care, în anul 1930, va realiza şi primul film sonor românesc, după încercarea de sonorizare a filmului *Ecaterina Teodoroiu*, o adaptare a romanului *Ciuleandra* al lui Liviu Rebreanu. Este continuat de *România, ţara dragostei*, un film realizat sub auspiciile Gaumont Franco-Film Aubert, Paris-Radar, SAR Bucureşti (Orient Radio), şi *Cătuşe roşii* (1942), o proiecţie ONC România-Grandi Film Storici, Italia, considerată „o peliculă specială", „un film eminamente politic, de propagandă, menit să evidenţieze eroismul românilor în lupta contra bolşevismului (în anii celui de-al doilea război mondial)"[155].

Pe plan mondial, arta cinematografică evoluează, în perioada interbelică, astfel: în 1926, Fraţii Warner sonorizează şi adaugă muzică, cu ajutorul Vitafonului Bell Telephone, filmului *Don Juan*; anul următor apare *The Jazz Singer*, care conţine numere vorbite şi cântate, iar în 1928 *Lights of New York* este vorbit în întregime. Tehnicolorul este pus la punct în anii 1930. *Becky Sharp* (1935) este în mod tradiţional considerat drept primul film care a utilizat culoarea, urmat apoi de superproducţia *Gone with the Wind* (1939); desenul animat al celebrului, de-acum, Walt Disney este orientat spre superproducţii ca *Snow White and the Seven Dwarves*; actualităţile devin un indispensabil complement al marelui film alături de ceea ce s-a numit în epocă „magazinul filmat", ataşul suportului scris. Prima tentativă a fost aceea a lui Dziga Vertov din URSS, cu *Kino Pravda*, supliment filmat al ziarului „Pravda": cu apariţie efemeră. De mai lungă durată va fi, în SUA, începând din 1935, *March of Time*, prelungirea lui „Time Weekly", după o formulă derivată din reportajul de presă ce includea analize şi comentarii, folosea arhive speciale şi reconstituiri de evenimente[156].

Bibliografie şi note:

148. Barna, Ion – *Lumea filmului*, Bucureşti, Editura Minerva, 1974.

149. Sadoul, Georges – *Istoria cinematografului mondial*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1961.

150. Căliman, Călin – *Istoria filmului românesc*, Bucureşti, Editura FCR, 2000.

151. Căliman, Călin – *Ibidem.*

152. Cantacuzino, Ion – *Momente din istoria filmului românesc*, Bucureşti, 1965.

153. Thoveron, Gabriel – *Istoria mijloacelor de comunicare*, Iaşi, Institutul European, 2003.

154. Căliman, Călin – *Ibidem.*

155. Căliman, Călin – *Ibidem.*

156. Thoveron, Gabriel – *Ibidem.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

„Cultura"

O serie nouă a revistei „Cultura", condusă de Augustin Buzura şi editată de data aceasta de Fundaţia Culturală Română, a apărut în decembrie, anul trecut. În contextul publicaţiilor româneşti, situarea strategică a „Culturii" într-o viziune clară, atitudine consecventă şi realmente deschisă către realitatea actuală de la noi, este o miză pe care sperăm că o va păstra şi ridica. Dincolo de declaraţiile din editorialul domnului Buzura în care aflăm că „nu vom putea face abstracţie de politică", însă una a „bunului simţ, a respectului pentru valoare, dialog şi cultură", noi subînţelegem, desigur, că în condiţiile în care „statul nu reuşeşte sau nu doreşte să sprijine cum s-ar cuveni cultura, învăţământul şi sănătatea", revista îşi asumă rolul unei noi rezistenţe a valorilor prin conştientizarea şi re-marcarea/dezvăluirea lor pentru cititorii posibili. Prin corespondenţele directe ale colaboratorilor din străinătate dar şi prin analiza unor fenomene actuale, tematizarea unor artişti, critici, apariţii editoriale dintr-o Europă culturală dar şi social-politică, generos ilustrată fotografic în paginile revistei, se creează premisele unei simultaneităţi imediate interculturale – un bun reper, în principiu, pentru o integrare a României pe coordonatele reale ale lumii europene contemporane. Nu ştim dacă revista săptămânală „Cultura" apare şi în alte ţări, dar ne gândim că atenţia pe care am observat-o pentru unii dintre cei mai buni tineri – critici (Andrei Terian, Mihai Iovănel, Daniel Cristea-Enache), poeţi (Răzvan Ţupa, Elena Vlădăreanu), artişti plastici (scenografa Alina Herescu), analizele unor sociologi şi filosofi (Alfred Bulai, Adrian-Paul Iliescu), merită o prezenţă extinsă dincolo de cadrul cultural bucureştean. Dar până acolo avem de înţeles aici unde ne aflăm, sau cel puţin, să începem să fim atenţi şi la ceea ce se întâmplă în lumea reală, nu doar cea imaginară. George Maior re-deschide, în acest context, problema proiectului european pe care nu mai sunt siguri că îl stăpânesc cei ce-l gândesc sau se străduiesc să-l aplice. Fenomenul revoltelor suburbane din Franţa, noile date ale terorismului internaţional arată existenţa unor „boli în inima Uniunii Europene" care pun sub semnul întrebării entuziasmul multora, încă puţin informaţi. De aici, o bună legătură cu articolul remarcabil al domnului Adrian Paul-Iliescu, întrucât putem sesiza „nevoia de diversitate" prin formarea, şi mai ales, *acceptarea „elitelor alternative"*. Bine ar fi dacă aceasta ar fi principiul real de lucru al revistelor noastre culturale... Se pare că suntem abia la început aici. Dilematică şi incitantă discutarea, în diverse opinii, a „clanurilor" României. Aici participă, pe lângă cei doi analişti numiţi deja, Sorin Adam Matei şi Cristian Bocancea. Un interviu cu Jean Starobinski (85 de ani în 17 noiembrie) ni-l face mai bine cunoscut pe cel care este „unul din marii critici ai secolului XX" – având, totodată, studii de medicină, psihiatrie, muzică. În registru antropologic, am citit cu interes articolul, semnat de Şarolta Solcan, despre vrăjitorii din societatea medievală românească. Alţii decât charismaticul Nichita Stănescu (comemorat în decembrie), cel ce, pe drumul căutării poetice în anii '70, „a reuşit să descopere o bifurcaţie, scriind *În dulcele stil clasic* şi oferind tensiunii şi presiunii spre zero a modernismului o supapă postmodernă". L-am citat pe tânărul critic Daniel Cristea-Enache, cititor riguros al operei Poetului. „Figurile" ascunse ale lui Bulgakov sunt descoperite în eseul Teodorei Dumitru despre cartea lui Ion Vartic – *Bulgakov şi secretul lui Koroviev – interpretare figurală la Maestrul şi Margareta*. Vom încheia remarcând un semn poetic formulat de către Petru Romoşan în rubrica „Alte 100 de poeme ale românilor despre ei înşişi şi ţara lor", de data asta având ocazia să-l citim pe Mateiu I. Caragiale (poemul *Boerul*). Poate că la noile reviste de cultură apărute în ultimii ani, s-ar putea adăuga tocmai literatura propriu-zisă care are nevoie de spiritul, substanţa şi formulele schimbate – datorate şi componenţei redacţionale – ale prezentării artei din presa actuală.

Nina VASILE

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Petre PANDREA, *Soarele melancoliei.* Memorii
Prefață de Ștefan Dimitriu, ediție îngrijită de Nadia Marcu–Pandrea, Editura Vremea XXI, București, 2005, 304 p.

Sunt un melancolic în adâncul făpturii mele. Lebăda neagră a melancoliei plutește permanent pe lacurile mele. Ca să nu-mi înghețe, și să nu-mi împiedice declanșarea focurilor de artificii ale feeriei, strâng de gât neagra lebădă. Mi se prelinge printre degete și se scufundă în lacurile subterane. Acum, înțelegeți prieteni de ce lebăda neagră a melancoliei mele tulbură și îngheață feeria amiciției, de ce sunt un prieten atât de detestabil? (Dr. Petre Pandrea)

Constantin BELDIE, *Oameni văzuți de aproape*
Ediție îngrijită, prefață și note de Dan Zamfirescu, Editura Roza Vânturilor, București, 2005, 496 p., [4] f. il.

Îndrăznesc să afirm că în Constantin Beldie avem pe unul dintre cei mai înzestrați și mai realizați memorialiști români. Aproape că nu-i găsim la noi egalul, necum superiorul, în modul cum a știut să mânuiască în limba română o pană muiată destul de des în vitriol, dar nu din răutate, ci din acea pornire cu care s-a definit singur: „Preocuparea de căpetenie a tuturor memorialiștilor este mai degrabă acea latură de senzație și de scandal, de grotesc, dar mai ales de comic etern al acestei maimuțe greșite care este omul". (Dan Zamfirescu)

Dumitru BĂLĂEȚ, *Trophonius și alte poezii*
Editura Rottarymond, Râmnicu-Vâlcea, 2005, 160 p.

Erou divinizat ca și Orpheus și coborâtor ca și acesta din miraculosul nord tracic, TROPHONIUS – constructor al marelui templu al lui Appolon – este totodată și un ascunzător de comori în grotele pământului. De aceea, din partea destinului primește o răsplată echivocă: petrecerea și moartea. Conștiința morții vine din adâncurile telurice, unde se află ascunse comorile vieții care neliniștesc prin glasurile lor turmele munților și pe ciobanul, – rapsod al tainei lui Trophonius, el însuși antrenat într-o dramatică luptă de cunoaștere și depășire a limitelor condiției sale umane.
Este un posibil punct de deschidere pentru o reinterpretare modernă. (Dumitru Bălăeț)

George ORWELL, *O mie nouă sute optzeci și patru*
Traducere de Mihnea Gafița, prefață de Vladimir Tismăneanu, Editura Polirom, Iași, 2002, 384 p.

Capodopera de final de viață a lui Orwell este o lectură obligatorie pentru înțelegerea istoriei moderne. (Timothy Garton Ash)

Ferma animalelor *și* O mie nouă sute optzeci și patru, *principalele contribuții ale lui George Orwell la literatura trezirii și a apostaziei, fac parte din acel univers intelectual inaugurat de Spinoza și de Hobbes, susțin și fortifică un demers peren al intelectualului care refuză să îngenuncheze în fața tiraniilor de orice fel.* (Vladimir Tismăneanu)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ion LAZU, *Sălbaticul*, roman
Editura Vinea, București, 2005, 440 p.

Îți spui: Să notez aceste câteva impresii și să închei. Să pun punct definitiv și să mă gîndesc la ale mele. Însă ceva s-a declanșat în colțul camerei, ceva peste faptul că vei fi nevoit să te uiți imediat într-acolo, pentru că robinetul vorbelor a fost cu grăbire deschis. Ceva îți semnalizează cu maximă intensitate: Sunt aici! Acordă-mi atenție! Poate ești obosit, după sărbători? simți în cap o decomprimare? nu ai chef de amabilități și cu atît mai puțin de discuții savante? Totuși, îți dai seama că n-ai să te poți strecura spre alte îndeletniciri ale zilei, că vei fi ținut locului de acești ochi care străpung și fixează. Ești sigur că te va copleși odată în plus cu potopul lui de fraze, cifre, întrebări, contestări.

Scrii aici ce gîndești, nici mai mult, nici mai puțin. O mostră de libertate. Scrii aici ceea ce nu-ți vine să spui.

Paul BAILEY, *Kitty și Virgil*
Traducere de Irina Horea, Editura Minerva, București, 2005, 224 p.

Paul Bailey, scriitor britanic consacrat, prezintă o Românie necosmetizată în cel mai tulburător roman de dragoste: *Kitty și Virgil*.

... Am traversat Dunărea înot, cred că pe unde este ea cea mai îngustă, dar e destul de lată chiar și acolo. Mă așteptam tot timpul să mă depisteze reflectoarele grănicerilor. Mă așteptam să fiu arestat și bătut măr sau împușcat cu un glonț de trăgător la țintă. Dar am ajuns pe malul celălalt. Am dormit primul meu somn de libertate pe un câmp în Iugoslavia, și soarele de dimineață mi-a zvântat încet hainele. Călătoream noaptea, din motive de securitate, în timpul zilei mă odihneam în păduri. Mi-am dus viața cu fructe sălbatice amare și cu ierburi, am băut apă de pârâu...

Vasile SMĂRĂNDESCU, *Caietul din sala de așteptare*, schițe, nuvele, povestiri
Editura Semne, București, 2005, 188 p.

Cadavre vechi și noi își poartă gureșe aroganța prin lumea de dincolo și de dincoace, într-un neîntrerupt conștient delir lepros, irațional. Vasile Smărăndescu a tăiat sub limbă niște papagali și le-a dat drumul în piață, fără să-i pese prea tare că poate era mai bine dacă papagalii deveneau-ajungeau muți. (D.R. Popescu)

Graham GREENE, *Factorul uman*
Traducere și note de Andrei Gorzo, Editura Polirom, Iași, 2005, 382 p.

Ambiția mea după război a fost să scriu un roman de spionaj lipsit de violența convențională care, în pofida lui James Bond, n-a fost niciodată o caracteristică a serviciului secret britanic. Voiam să prezint serviciul într-un mod neromanțios, ca pe un mod de viață: oameni care se duc zilnic la birou ca să-și asigure pensia, un fundal foarte asemănător cu al altor profesii – funcționar de bancă, director de firmă –, o rutină neprimejdioasă și, înăuntrul fiecărui personaj, o viață mai importantă, tainică. (Graham Greene)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Centenar – Legea brevetelor de invenţiune

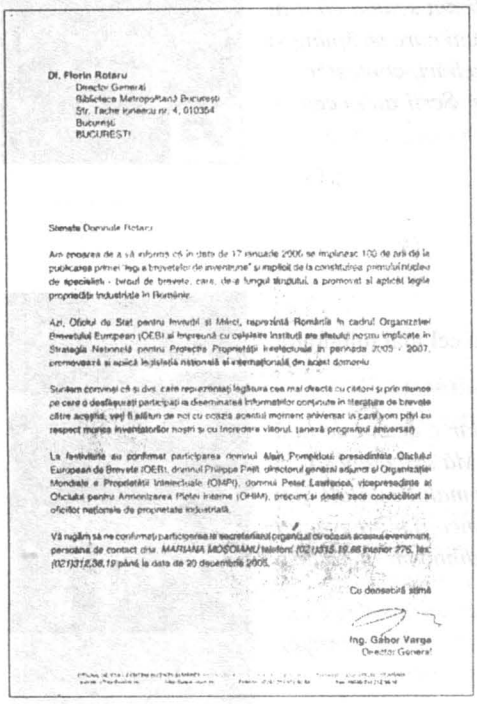

Dl. Florin Rotaru
Director General
Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Str. Tache Ionescu nr. 4, 010354
Bucureşti
BUCUREŞTI

Stimate Domnule Rotaru

Am onoarea de a vă informa că în data de 17 ianuarie 2006 se împlinesc 100 de ani de la publicarea primei "legi a brevetelor de invenţiune" şi implicit de la constituirea primului nucleu de specialişti - biroul de brevete, care, de-a lungul timpului, a promovat şi aplicat legile proprietăţii industriale în România.

Azi, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, reprezintă România în cadrul Organizaţiei Brevetului European (OEB) şi împreună cu celelalte instituţii are atribuţii pentru implicarea în Strategia Naţională pentru Proiecte Proprietăţii Intelectuale în perioada 2005 - 2007, promovarea şi aplicarea legislaţiei naţionale şi internaţionale din acest domeniu.

Suntem convinşi că şi dvs. care reprezentaţi legătura cea mai directă cu cetăţeni şi prin munca pe care o desfăşuraţi participaţi la diseminarea informaţiilor conţinute în literatura de brevete către acestia, veţi fi alături de noi cu ocazia acestui moment aniversar în care ţinem pentru cu respect munca inventatorilor noştri şi cu încredere viitorul (anexă programul aniversării)

La festivitate au confirmat participarea domnul Alain Pompidou, preşedintele Oficiului European de Brevete (OEB), dnnul Philippe Petit, directorul general adjunct al Organizaţiei Mondiale a Proprietăţii Intelectuale (OMPI), domnul Peter Lawrence, vicepreşedinte al Oficiului pentru Armonizarea Pieţei Interne (OHIM), precum şi şeapte zeci conducători ai oficiilor naţionale de proprietate industrială.

Vă rugăm să ne confirmaţi participarea la secretariatul organizat cu ocazia acestui eveniment, persoana de contact dna MARIANA MOSCOIANU, telefon/ (021)315.19.66 (interior 275, fax (021)311.6.36.19 până la data de 20 decembrie 2005.

Cu deosebită stimă

Ing. Gábor Varga
Director General

La 17 ianuarie 2006 se împlinesc 100 ani de la publicarea primei „legi asupra brevetelor de invenţiune" şi, implicit, de la constituirea primului nucleu de specialişti – „Biroul de brevete", care de-a lungul timpului a promovat şi aplicat legile proprietăţii industriale în România.

Evenimentului îi va fi consacrat un program de festivităţi organizate de Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, la sediul Oficiului şi la Ateneul Român, după cum sunt cuprinse în următorul Proiect:

Luni, 16 ianuarie

- Conferinţă de presă la sediul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci.
- Deschiderea expoziţiei *Proprietatea industrială şi societatea românească* la Muzeul Municipiului Bucureşti.
- Deschiderea expoziţiei *Sediile Oficiului proprietăţii industriale din România.*
- Lansarea cărţilor editate (sau reeditate) cu ocazia centenarului la sediul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci.

Marţi, 17 ianuarie

- Reuniune festivă dedicată centenarului la Ateneul Român; mesaje de salut: Gábor Varga, Director general OSIM; Călin Popescu Tăriceanu, Prim-ministru al României; Bujor Bogdan Teodoriu, Consilier prezidenţial; Casa Regală; Alain Pompidou, Preşedintele Oficiului European de Brevete; Philippe Petit, Director general adjunct al Organizaţiei Mondiale a Proprietăţii Intelectuale; Peter Lawrence, Vicepreşedinte al Oficiului pentru Armonizare în Piaţa Internă.
- Premierea unor personalităţi de seamă ale protecţiei proprietăţii industriale din România.
- Spectacol festiv oferit de Corul de cameră „Madrigal".
- Recepţie festivă oferită de OSIM.

Miercuri, 18 ianuarie

- Sesiunea de comunicări la sala de lectură a Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci.

Sursele ilustraţiilor: p. 3 – Paul E. Michelson, *Romanian Politics 1859 – 1871. From Prince Cuza to Prince Carol*, The Center for Romanian Studies, Iaşi, Oxford, Portland, 1998; p. 7 – Aristide Ştefănescu, *Bucureştii anilor '30*, Editura NOI, Bucureşti, 1995; p. 11 – *În Bucureştii de odinioară cu Mircea Diaconu*, Editura Paideia, Bucureşti, 1998; pp. 12 – 14 – Biblioteca Naţională, Fondul „St. Georges"; p. 15 – *Bucureştii vechi. Documente iconografice*, strânse şi reproduse prin îngrijirea domnului Adrian C. Corbu, Atelierele „Cartea Românească", Bucureşti, 1936; p. 17 – BMB; pp. 18 – 19 – Dimitrie Cantemir, *Opere complete*. IV. *Istoria ieroglifică*, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1973; pp. 22 – 23 – BMB; pp. 24 – 25 – BMB; p. 31 – Almanah „Cinema", 1976; p. 32 – Virgil Brădăţeanu, *Constantin I. Nottara*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1966; p. 33 – Jean Georgescu, *Texte de supravieţuire*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1996; Călin Călimman, *Jean Mihail*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1996; p. 34 – Magazin estival „Cinema", 1982; p. 9 şi copertele II, III, IV – Internet.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

ianuarie 2006

♦ 1 ianuarie. **Ziua Mondială a Păcii** (proclamată de Vatican în 1982)

♦ 1 ianuarie 1936. 70 de ani de la nașterea lui **Wilhelm Demeter**, sculptor

♦ 2 ianuarie 1891. 115 ani de la nașterea poetului **Aron Cotruș** (2 ian. 1891 – 1 nov. 1961)

♦ 2 ianuarie 1896. 110 ani de la nașterea pictorului **Sabin Popp** (2 ian. 1896 – 1 ian. 1928)

♦ 3 ianuarie 1936. 70 de ani de la nașterea lui **Ștefan M. Găbrian**, scriitor

♦ 5 ianuarie 1881. 125 de ani de la nașterea lui **Pablo Gargallo**, sculptor spaniol (5 ian. 1881 – 28 dec. 1934)

♦ 6 ianuarie 1831. 175 de ani de la moartea lui **Rodolphe Kreutzer**, violonist și compozitor (16 nov. 1766 – 6 ian. 1831)

♦ 6 ianuarie 1881. 125 de ani de la nașterea poetului **Ion Minulescu** (6 ian. 1881 – 11 apr. 1944)

♦ 6 ianuarie 1981. 25 de ani de la moartea lui **Joseph Archibald Cronin**, scriitor englez (19 iul. 1896 – 6 ian. 1981)

♦ 7 ianuarie 1926. 80 de ani de la nașterea scriitorului **Mircea Sântimbreanu** (7 ian. 1926 – 19 aug. 1999)

♦ 8 ianuarie 1896. 110 ani de la moartea lui **Paul Verlaine**, poet și prozator francez (30 mart. 1844 – 8 ian. 1896)

♦ 8 ianuarie 1961. 45 de ani de la moartea lui **Radu Cioculescu**, eseist și traducător (20 feb. 1901 – 8 ian. 1961)

♦ 8 ianuarie 1976. 30 de ani de la moartea lui **Pierre Jean Jouve**, poet, romancier și eseist francez (11 oct. 1887 – 8 ian. 1976)

♦ 9 ianuarie 1881. 125 de ani de la nașterea lui **Lascelles Abercrombie**, poet englez (9 ian. 1881 – 27 oct. 1938)

♦ 9 ianuarie 1881. 125 de ani de la nașterea lui **Giovanni Papini**, scriitor, filosof și jurnalist italian (9 ian. 1881 – 8 iul. 1956)

♦ 10 ianuarie 1906. 100 de ani de la nașterea matematicianului **Grigore Moisil** (10 ian. 1906 – 21 mai 1973)

♦ 10 ianuarie 1986. 20 de ani de la moartea lui **Jaroslav Seifert**, scriitor și jurnalist ceh, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1984 (23 sept. 1901 – 10 ian. 1986)

♦ 11 ianuarie 1906. 100 ani de la nașterea lui **Boris Caragea**, sculptor (11 ian. 1906 – 8 aug. 1982)

♦ 11 ianuarie 1906. 100 de ani de la nașterea lui **Albert Hofmann**, chimist elvețian (11 ian. 1906 – 8 aug. 1982)

♦ 11 ianuarie 1926. 80 de ani de la nașterea lui **Leonid Dimov**, poet și traducător (11 ian. 1926 – 5 dec. 1987)

♦ 12 ianuarie 1876. 130 de ani de la nașterea lui **Jack London**, scriitor american (12 ian. 1876 – 22 nov. 1916)

♦ 12 ianuarie 1926. 80 de ani de la nașterea lui **Alexandru Andriescu**, critic și istoric literar

♦ 12 ianuarie 1976. 30 de ani de la moartea scriitoarei engleze **Agatha Christie** (15 sept. 1890 – 12 ian. 1976)

♦ 12 ianuarie 1991. 15 ani de la moartea lui **Vasco Pratolini**, scriitor italian (19 oct. 1913 – 12 ian. 1991)

♦ 13 ianuarie 1941. 65 de ani de la moartea lui **James Joyce**, scriitor irlandez (2 feb. 1882 – 13 ian. 1941)

♦ 15 ianuarie 1916. 90 de ani de la nașterea lui **Pavel Codiță**, pictor (15 ian. 1916 – 18 feb. 2000)

♦ 17 ianuarie 1706. 300 de ani de la nașterea lui **Benjamin Franklin**, om de știință, filosof și om politic american (17 ian. 1706 – 17 apr. 1790)

♦ 17 ianuarie 1936. 70 de ani de la moartea scriitorului **Mateiu I. Caragiale** (25 mart. 1885 – 17 ian. 1936)

♦ 18 ianuarie 1881. 125 de ani de la nașterea lui **Gaston Gallimard**, editor francez (18 ian. 1881 – 25 dec. 1975)

♦ 18 ianuarie 1886. 120 de ani de la nașterea lui **Ștefan Dimitrescu**, pictor și grafician (18 ian. 1886 – 7 mai 1933)

♦ 18 ianuarie 1936. 70 de ani de la moartea lui **Joseph Rudyard Kipling**, scriitor englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1907 (30 dec. 1865 – 18 ian. 1936)

♦ 18 ianuarie 1981. 25 de ani de la moartea actorului **Cornel Coman** (14 iun. 1936 – 18 ian. 1981)

♦ 19 ianuarie 1806. 200 de ani de la nașterea lui **Alexandru Donici**, traducător și fabulist (19 ian. 1806 – 21 ian. 1865)

♦ 19 ianuarie 1981. 25 de ani de la moartea traducătoarei **Catinca Ralea** (5 sept. 1929 – 19 ian. 1981)

♦ 20 ianuarie 1931. 75 de ani de la nașterea scriitorului **Vasile Băran**

♦ 21 ianuarie 1941. 65 de ani de la nașterea tenorului **Placido Domingo**

♦ 24 ianuarie 1776. 230 de ani de la nașterea lui **E.T.A. Hoffmann**, scriitor și compozitor german (24 ian. 1776 – 25 iun. 1822)

♦ 25 ianuarie 1736. 270 de ani de la nașterea lui **Joseph Louis Lagrange**, astronom și matematician francez (25 ian. 1736 – 10 apr. 1813)

♦ 25 ianuarie 1936. 70 de ani de la nașterea criticului literar **Gabriel Dimisianu**

♦ 27 ianuarie. **Ziua Internațională a Holocaustului** (stabilită de ONU în noiembrie 2005)

♦ 27 ianuarie 1756. 250 de ani de la nașterea lui **Wolfgang Amadeus Mozart** (27 ian. 1756 – 5 dec. 1791)

♦ 27 ianuarie 1826. 180 de ani de la nașterea lui **Mihail Ievgrafovici Saltîkov-Scedrin**, scriitor rus (27 ian. 1826 – 10 mai 1889)

♦ 27 ianuarie 1936. 70 de ani de la nașterea lui **Petre Nică**, sculptor

♦ 27 ianuarie 1936. 70 de ani de la nașterea actorului **Florin Piersic**

♦ 28 ianuarie 1996. 10 ani de la moartea lui **Joseph Brodsky**, scriitor american, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1987 (24 mai 1940 – 28 ian. 1996)

♦ 29 ianuarie 1866. 140 de ani de la nașterea lui **Romain Rolland**, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel, 1915 (29 ian. 1866 – 30 dec. 1944)

♦ 29 ianuarie 1976. 30 de ani de la moartea lui **Petru Manoliu**, prozator, publicist și traducător (1903 – 29 ian. 1976)

♦ 30 ianuarie 1781. 225 de ani de la nașterea lui **Adelbert von Chamisso**, poet german (30 ian. 1781 – 21 aug. 1838)

♦ 30 ianuarie 1926. 80 de ani de la moartea prozatoarei **Bucura Dumbravă** (28 dec. 1868 – 30 ian. 1926)

♦ 31 ianuarie 1926. 80 de ani de la nașterea poetului și prozatorului **Dominic Stanca** (31 ian. 1926 – 26 iul. 1976)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Election of Prince Carol (1866) 2
Manole FILITTI – Calea Victoriei (I) 6
Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – Agricultural Society of Romanian Landlords 12
Ana Maria ORĂȘANU – Bucharest in the Time of King Carol I 15
Victor SLĂVESCU – The 1941 Legionary Rebellion in Bucharest 16
Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 17
History of the Book – DIMITRIE CANTEMIR 18
Contemporary Autographs – *Dan BERINDEI* 20
Radu VLĂDUȚ – Remembering Nicolae Labiș 22
News on Bucharest Metropolitan Library's Branches 23
Gabriela TOMA – ION CREANGĂ Library – Calendar 2005 24
EBLIDA Hot News. November 2005 – Library and Information Society Issues 26
Eric SUTTER – European Certifying System for Information Professionals 27
Certifying the Information Skills 29
Liviu BUTUC – Short History of Communication in Romania (V) 30
Nina VASILE – „Cultura" 35
Catalogue 36
Centenary – The First Romanian Patent Law 38
Calendar 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Tache D. Ionescu nr. 4
Sector 1, Cod poștal 010354
Redacția: Tel./Fax: 212.83.11
E-mail: bibliobuc@yahoo.com
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacția: Ion HOREA (redactor șef), Georgeta FILITTI, Iulia MACARIE (secretar de redacție), Radu VLĂDUȚ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poștal 010354.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. RO38 RNCB 5010 0000 3771 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociația noastră ABIDOR și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR**. Prețul unui număr este de 20.000 lei / 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 240.000 lei / 24 RON.

Tipărit la Tipografia SEMNE '94

Redacția revistei BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

WOLFGANG AMADEUS MOZART

1756 – 1791

250 de ani de la naştere

„… Muzica a fost ocupaţia vieţii sale şi în acelaşi timp cea mai dulce recreaţie. Niciodată, chiar în cea mai fragedă copilărie, n-a fost nevoie să fie silit să se aşeze la pian. Trebuia, dimpotrivă, supravegheat ca să nu se dea uitării acolo şi ca să nu-şi vateme sănătatea. Încă din tinereţe a avut o predilecţie marcată să facă muzică în timpul nopţii. Cînd, pe la orele nouă seara, se aşeza la clavecin, el nu-l mai părăsea înainte de miezul nopţii şi chiar atunci trebuia să fie ţinut de rău, căci ar fi continuat toată noaptea să preludieze şi să cînte fantezii. În viaţa de toate zilele era omul cel mai blînd; dar cel mai mic zgomot în timpul muzicii îi pricinuia indignarea cea mai vie. El era cu mult deasupra acelei modestii afectate sau prost înţelese care face ca cea mai mare parte din virtuozi să nu se lase ascultaţi decît după ce au fost rugaţi în diferite rînduri. Adeseori i-au reproşat mari seniori din Viena că a cîntat cu acelaşi interes înaintea tuturor celor cărora le făcea plăcere să-l asculte".

Stendhal

Vieţile lui Haydn, Mozart şi Metastasio

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

GRIGORE MOISIL

1906 – 1973

100 de ani de la naştere

„… Nu, omul nu evadează de pe pământ. Omul speră să evadeze, ceea ce e altceva. Omul e născut din lupta maimuței cu pământul. Din munca maimuței. Maimuța ajunge om cînd nu se mai joacă, cînd muncește. Omul își permite să mai fie uneori maimuță și se joacă; îi face bine.

Omul însă, ca om, muncește și visează…

Visează că ajunge în Lună. Muncește să ajungă în Lună. Aș vrea să văd, strînsă într-un film, toată munca dusă de om ca să poată în fine să ajungă în Lună…

Începe călătoria spre Lună cu legile căderii corpurilor?

sau mai de mult, mult mai de mult?

Trecutul omului e infinit.

Și viitorul".

Din volumul

Îndoieli și certitudini

ISSN 1454-0487

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro